

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

karanlık kitaplık

ARTHUR MACHEN

üç sahtekâr

 kitapyurdu.com

ÜÇ SAHTEKÂR

ARTHUR MACHEN

1863 yılında Galler’de doğmuştur. Gotik bilimkurgunun oluşmasına öncülük etmiş yazarlardan biri olan Machen, özellikle 1890’lı yıllarda, yazdığı fantastik ve korku öyküleriyle dikkat çekmiştir. Kelt kültürünün etkilerini eserlerine yansıttı ve bu mirasla kendi esrarengiz dünyasını kurdu. *The Great God Pan*, *The Shining Pyramid*, *The White People* ve *The Hill of Dreams* en bilinen eserleri arasındadır ve kendisinden sonra gelen H. P. Lovecraft, Clark Ashton Smith, Stephen King dahil birçok yazara ilham kaynağı olmuştur. 1947 yılında İngiltere’de ölmüştür.

HASAN FEHMİ NEMLİ

1950 Zara doğumlu. ODTÜ Kimya Mühendisliği bölümünden mezun. Bilimkurgu, polisiye, felsefe, tarih, macera, çizgi roman dahil çok geniş bir yelpazede okumayı seviyor ve sadece sevdiği kitapları çeviriyor. İngilizceden Edgar Allan Poe, Howard Phillips Lovecraft, Lord Dunsany, Arthur Machen, Richard F. Burton, Charles Howard Hinton, Joseph Conrad, Henry James, E. M. Forster, Scott F. Fitzgerald, Edwin Abbott Abbott, Saul Bellow, W. Scott Poole, Fransızcadan Jean-Jacques Rousseau, Voltaire, Antoine Galland, Jean-Luc Steinmetz, Hugo Pratt, Jules Verne çevirdi.

Three Impostors: Üç Sahtekar

© 2018, ALFA Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Kitabın Türkçe yayın hakları Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında hiçbir yöntemle çoğaltılamaz.

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni M. Faruk Bayrak

Genel Müdür Vedat Bayrak

Yayın Yönetmeni Mustafa Küpüşoğlu

Kitap Editörü Ferit Yılmaz Cinaklı

Kapak Tasarımı Adnan Elmasoğlu

Sayfa Tasarımı Zuhall Turan

ISBN 978-605-106-905-0

1. Basım: Eylül 2018

Baskı ve Cilt

Melisa Matbaacılık

Çiftehavuzlar Yolu, Acar Sanayi Sitesi, No: 8, Bayrampaşa-İstanbul

Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29

Sertifika no: 12088

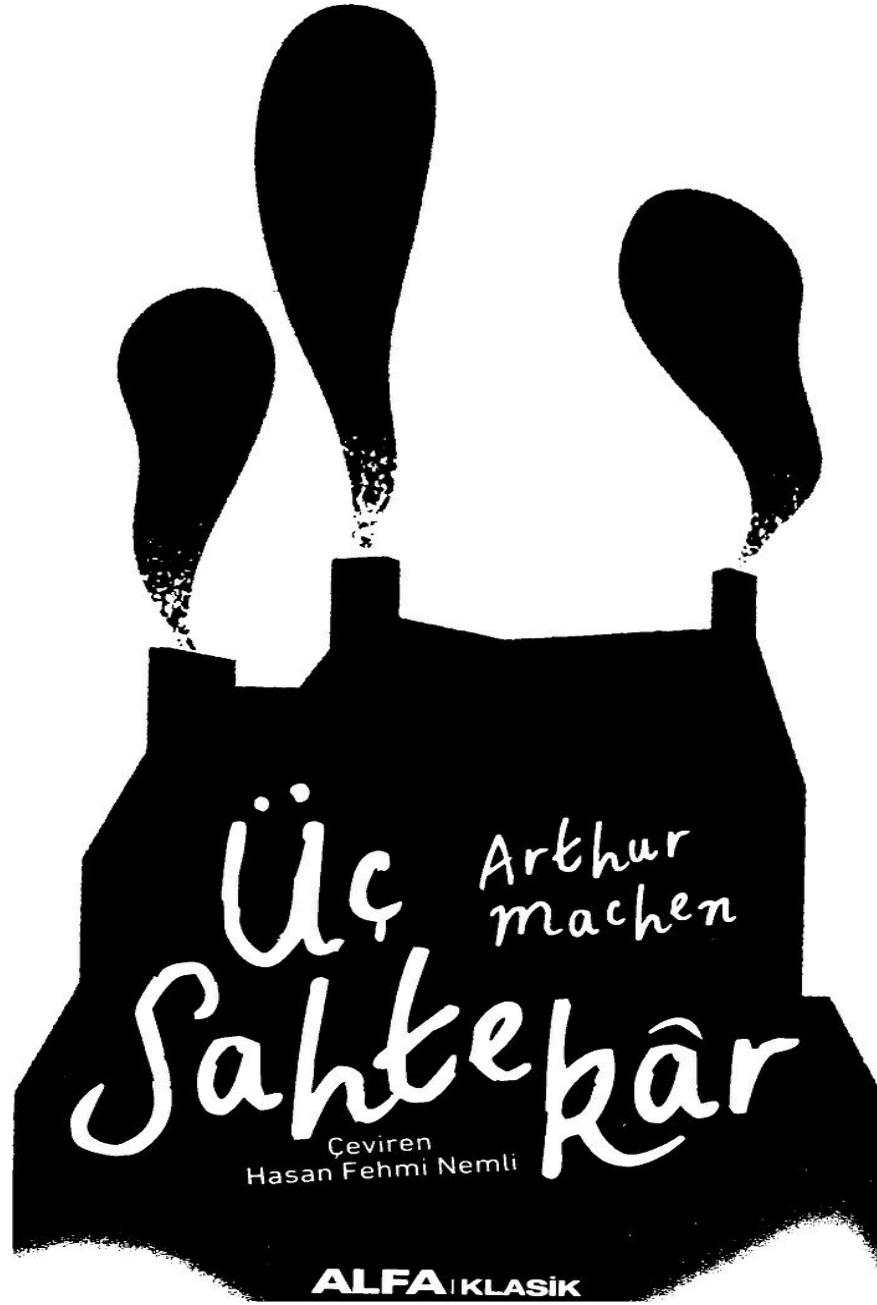
Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Alemdar Mahallesi, Ticarethane Sokak No: 15 34110 Cağaloğlu-İstanbul

Tel: (0212) 511 53 03 Faks: (0212) 519 33 00

www.alfakitap.com - info@alfakitap.com

Sertifika no: 10905

Üç Arthur
machen

Sahtekâr

Çeviren
Hasan Fehmi Nemli

ALFA | KLASİK

ÖN DEYİŞ

“PEKİ, BAY JOSEPH WALTERS BÜTÜN GECE KALACAK MI?” diye sordu eli yüzü düzgün, sinekkaydı tıraşlı adam, kızılımsı sarı bıyıkları çenesine kadar inen favorilerine karışmış, hiç de yakışıklı sayılmayacak arkadaşına.

Pis pis birbirlerine sırtarak salonun kapısında bekliyorlardı; çok geçmeden bir kız hızla merdiveni inip onlara katıldı. Kız güzel olmaktan çok tuhaf ve ilginç yüzüyle hayli gençti ve ışıltılı ela gözleri vardı. Bir elinde düzgün bir kâğıt paket tutuyor ve arkadaşlarıyla birlikte gülüyordu.

Giderlerken “Kapıyı açık bırak,” dedi eli yüzü düzgün adam diğerine. “Evet, ...,” çirkin bir küfürle devam etti. “Ön kapıyı aralık bırakacağız. Belki birilerinin ziyaretine gelmesinden hoşlanabilir.”

Diğer adam kuşkuyla etrafına bakındı. Eli çürümüş kapı tokmağında, “Bunun gerçekten tedbirli bir hareket olduğunu düşünüyor musun, Davies?” diye sordu. “Lipsius’un bundan hoşlanacağını sanmıyorum. Sen ne dersin, Helen?”

“Davies’le hemfikirim. Davies bir sanatçı Richmond, sense sıradan ve biraz da korkak birisin. Ama Lipsius’un uzaklara gitmek zorunda kalması ne fena! Çok eğlenebilirdi.”

“Evet,” diye karşılık verdi eli yüzü düzgün Bay Davies, “Batı’ya çağrılmış olması doktoru çok üzdü.”

Don ve rutubetin çatlattığı ve yardığı salon kapısını açık bırakarak dışarı çıktılar ve yıkık dökük verandanın altında bir süre durdular.

“Sonunda bitti,” dedi kız. “Artık gözlüklü genç adamın peşinde koşuşturmayacağım.”

“Sana hayli borçlandık,” dedi Bay Davies kibarca, “doktor gitmeden önce böyle demişti. Artık veda etmekten başka yapacak bir işimiz kaldı mı? Ben

kendi adıma, antika ve nadir eşya ticareti yapan dostum Bay Burton’a burada, bu acayip ve köhne evin önünde elveda demeyi öneriyorum.” Ve şapkasını çıkarıp abartılı bir şekilde öne doğru eğildi.

“Ben de,” dedi Richmond, “arkadaşlığı, itiraf edeyim ki, biraz sıkıcı olmaya başlayan özel kalem Bay Wilkins’e veda ediyorum.”

“Bayan Lally’ye ve Bayan Leicester’a da elveda,” dedi kız, nefis bir reveransla. “Elveda bütün bu tuhaf serüvene; maskaralık sona erdi.” Bay Davies ile genç kız gaddar bir sevince boğulmuş gibi görünürken Richmond sinirli bir şekilde favorilerini çekiştirip duruyordu.

“Ben biraz sarsıldım,” dedi. “Amerika’da daha berbat şeyler gördüm, ama o böğürtüsü yok mu, midemi kaldırdı. Sonra o koku... Ama benim midem zaten hiç sağlam değildir.”

Üç ahbap kapıdan uzaklaşıp bir zamanlar çakıl döşeli bir patika olması gereken, ama şimdi yosun kaplı, çamurlu bir yolda yukarı aşağı dolaşmaya başladı. Güzel bir sonbahar günbatımıydı, zayıf gün ışığı terk edilmiş eski evin sarı duvarlarında yansıyor, yamaları ve kangrenli birer yaraya benzeyen çürüme lekelerini, kırılmış borulardan akan yağmur sularının geride bıraktığı kapkara izleri, çıplak tuğlaların açığa çıktığı yerlerdeki pul pul lekeleri, verandanın yakınındaki yeşil yeşil ağlayan cılız sarısalkım ağacını, harap olmuş temellere doğru adım adım sokulan pis kokulu balçığı aydınlatıyordu. Acayip ve harap bir binaydı burası, kiremit kaplı çatının altındaki eğimli dam penceresiyle binanın orta bölümü belki iki yüz yıllıktı ve her iki yanında George tarzı kanatlar vardı; cumbalar ilk kata kadar ulaşıyordu ve bir zamanlar parlak yeşil bir renge boyanmış olan iki camlı kubbe şimdi gri ve mattı. Patikanın üzerinde kırılmış büyük ayaklı vazo parçaları yatıyor ve kıvamlı çamurdan yoğun buğular yükseliyordu; çalıların birbirine dolaşarak biçimsiz bir şekilde büyüdüğü ihmal edilmiş koruluktan kötü kokular geliyor ve terk edilmiş konağı sarmalayan atmosfer insanın aklına açılmış bir mezarı getiriyordu. Üç ahbap çayırın ve çiçek tarhlarının üzerinde büyüyen yabani çimlere, ısırganlara ve yabani otlar arasında kalmış kasvetli havuza sıkıntıyla baktı. Üstü nilüferler yerine yeşil ve yağlı köpüklerle kaplanmış havuzun ortasında, kayaların üzerinde, parçalanmış salyangozundan suyun ağıt söyler gibi aktığı paslı bir Triton¹ yükseliyor ve ötelerde, çökmüş çitin ve uzaklardaki çayırın ötesinde batmakta olan güneş karaağaçların arasından kıpkırmızı parıldıyordu.

Richmond titredi ve ayağını sertçe yere vurdu. “Artık gitsek iyi olacak,” dedi, “burada yapacak işimiz kalmadı.”

“Kalmadı,” dedi Davies, “nihayet bitti. Bir zaman bu gözlüklü beyefendiyi asla ele geçiremeyeceğimizi düşündüm. Zeki bir adamdı, ama Tanrım, sonu nasıl da fena geldi! Tavernada koluna dokunduğumda kâğıt gibi bembeyaz oldu. Ama o şeyi nereye saklamış olabilir ki? Üçümüz de üzerinde olmadığına yemin edebiliriz.”

Kız güldü, dönüp yürümeye başladıkları sırada Richmond şiddetle irkildi. Kıza dönerek, “Ne taşıyorsun sen elinde öyle?” diye haykırdı. “Bak, Davies, bak! Nasıl sızıyor, nasıl damlıyor!”

Genç kadın elindeki küçük pakete baktı ve kâğıdın ucunu biraz kaldırdı.

“Evet, ikiniz de bakın,” dedi; “bu benim fikrim. Sizce doktorun müzesine iyi gitmez mi? Bu, sağ elinden, altın Tiberius sikkesini tuttuğu elinden.”

Bay Davies kesinlikle onayladığını belirtecek şekilde başını salladı; Richmond da melon şapkasını kaldırıp kirli bir mendille alnını sildi.

“Ben gidiyorum,” dedi, “İstiyorsanız siz ikiniz kalabilirsiniz.”

Üçü ahırlara doğru giden yolu tuttu; otları solmuş, ıssız, eski mutfak bahçesinin önünden geçtiler ve evin arka tarafındaki çiti aşarak şoseye çıktılar. Beş dakika kadar sonra başıboş gezintilerinin kendilerini Londra’nın bu unutulmuş kenar mahallelerine sürüklediği iki centilmen aylak aylak yürüyerek gölgeler içindeki araba yoluna girdi. Terk edilmiş evi yoldan gözetlemişler ve tamamen ıssız olduğunu gördükten sonra büyük ölçüde moralleri yükselmişti; bunda Jeremy Taylor’un etkisi çok açıktı.

“Bak Dyson,” dedi adamlardan biri eve yaklaşırken, “üst katın pencerelerine bak; güneş batıyor; camların tozlu olmasına rağmen, yine de...

Cumbanın kirli kasası tutuşmuş yanıyor.”²

“Phillipps,” diye karşılık verdi iki adamdan daha yaşlıca ve (söylemek gerekir ki) daha afili olanı, “hayal gücüne boyun eğirim. Groteskin etkisine dayanamam. Sedir ağaçlarının gölgesinde yürürken ciğerimize dolan havanın çürüdüğü, her şeyin belirsizliğe karışıp çözündüğü bu yerde normal kalamam. Camlardaki derin parıltıyı gördüm mü bütün ev afsunlanır, o oda, demedi deme, kan ve ateşle dolar.”

¹ Zeus'un kardeşi ve denizler tanrısı Poseidon'un oğlu, üst tarafı insan, belden aşağısı balık şeklinde ve ayakları at ayağına benzeyen mitolojik yaratık.

² Jamess Russell Lowell'in (1819-1891) November 1 All-Saints Day şiirinden.

ALTIN TIBERIUS'UN SERÜVENİ

BAY DYSON İLE BAY CHARLES PHILLIPPS ARASINDAKİ tanışıklık Londra sokaklarında her gün cereyan eden binlerce tesadüften birinin sonucudur. Bay Dyson bir edebiyatçı ve boşa harcanmış yeteneğin acınası bir örneğiydi. Gençliğinin baharında onu Bentley'in en gözde roman yazarları arasına sokacak bir yeteneğe sahip olmasına rağmen iflah olmaz bir yola girmeyi yeğlemişti; skolastik mantığı bildiği doğrudu, ama hayatın mantığı hakkında hiçbir şey bilmiyordu ve kendine sanatçı unvanını verse de gerçekte başkalarının faaliyetlerini gözlemleyen aylak ve meraklı bir gözlemci olmaktan öteye geçmiyordu. Birçok yanılgısı içinde en çok benimseyip bağrına bastığı, yorulma nedir bilmeyen bir işçi olduğu yolundaki yanılgısıydı; en gözde uğrak yeri olan Great Queen Street'teki bir tütüncü dükkânına fevkalade bezgin tavırlarla girer, kendini dinleyecek birini bulursa güneşin art arda iki defa doğup batışını gördüğünü söylerdi. Orta yaşlı, olağanüstü kibar bir adam olan dükkân sahibi, Dyson'a kısmen iyi mizaçlı biri olması, kısmen de sürekli müşterisi olması nedeniyle hoşgörü gösterirdi; Dyson'ın boş bir fıçı üzerine oturup yoruluncaya ya da kapanış saatine kadar edebi ve sanatsal konularda duygularını ifade etmesine izin verilirdi; belki yeni bir müşteri çekmiyorsa bile, çenesi yüzünden kimsenin de oradan uzak durmadığına inanılırdı. Dyson tütün üzerine gözüpek deneyler yapmaya düşküncü; yeni bileşimler denemekten hiç bıkmazdı; bir akşam dükkâna yeni girmiş, en son bulduğu abuk subuk formülünü dillendiriyordu ki dükkâna biraz önce girmiş, kendi yaşlarında genç bir adam kibarca Dyson'a gülümserken dükkân sahibine seslenip aynı formülden kendisine de verilmesini istedi. Dyson gururunun fazlasıyla okşandığını hissetti, karşılıklı olarak birbirlerine birkaç laf söyledikten sonra bu ikisi sohbete başladı ve bir saat sonra dükkân sahibi yeni dostların yan yana iki fıçının üzerine oturmuş, koyu bir sohbete dalmış olduklarını gördü.

“Sevgili Bayım,” dedi Dyson, “Size birkaç kelimeyle edebiyatçının işlevini anlatayım. Yapmanız gereken şey sadece şu: mükemmel bir hikâye uydurmak ve onu harikulade bir şekilde anlatmak.”

“Sizinle hemfikirim,” dedi Bay Phillipps, “ama izninizle şunun altını çizmeliyim ki gerçek bir söz sanatçısının ellerinde bütün hikâyeler harikuladedir ve her durumun kendine has bir büyüğü vardır. Konu çok önemli değildir, asıl olan üsluptur. Gerçekte, en büyük ustalık görünüşte sıradan olan bir konuyu alıp üslubun simyasıyla onu sanatın saf altınına dönüştürmektedir.”

“Bu gerçekten de ustalığın kanıtıdır, lâkin aptalca, en azından düşüncesizce uygulanmış bir ustalığın. Sanki büyük bir kemancı bir çocuk bançosundan nasıl harikulade armoniler çıkarabildiğini göstermek istiyormuş gibi.”

“Hayır, hayır, çok yanılıyorsunuz. Görüyorum ki hayat hakkında yanlış fikirler edinmişsiniz. Bu sorunu etraflıca konuşmalıyız. Evime gelin; yakında oturuyorum.”

Bay Dyson, Holborn’dan çok uzak olmayan sessiz bir meydanda oturan Bay Charles Phillipps’le işte böyle arkadaş oldu. Bu günden sonra birbirlerinin evini bazen düzenli, bazen düzensiz aralıklarla ziyaret eder oldular ve konuşmalarının tütüncünün elde ettiği kârdan duyduğu memnuniyeti yarı yarıya azalttığı Queen Street’deki dükkânda randevular ayarladılar. Edebiyat anlayışı üzerine sürekli çekişip duruyorlardı; Dyson salt hayal gücüne övgüler dizerken, doğal bilimlerle ve biraz da etnolojiyle aşinalığı olan Phillipps edebiyatın bilimsel temellere dayanması gerektiğinde ısrar ediyordu. Ölüp gitmiş akrabaların hatalı cömertlikleri sayesinde her iki genç de açlıktan uzak yaşıyor, böylece yüksek başarılar üzerine kafa yorabiliyor, hoşça zaman geçiriyor ve hiçbir şeyi umursamadan hasımlığın keskin baharatından yoksun bohem bir hayatın keyfini sürüyorlardı.

Bir haziran gecesi Bay Phillipps, Red Lion Square’deki sessiz, sakin evinde, açık pencerenin önünde oturmuş sokaktaki hareketliliği seyrederken huzur içinde sigarasını içiyordu. Bulutsuz gökyüzünde günbatımından sonraki aydınlığın kararması uzun sürmüştü; sokak lambalarının ışığıyla rekabet eden yaz akşamının kızılımsı alacakaranlığı ışık ve gölgelerden ibaret doğaüstü bir resim oluşturuyor; bir o yana bir bu yana koşuşturan çocuklar, birahanenin önünde oturmuş içen insanlar, arada bir geçen yayalar somut varlıklar olmaktan çok ışık oyunları içinde titreşen, uçuşan gölgeler gibi görünüyordu. Meydanın diğer tarafındaki evlerde pencereler birbiri ardı sıra

aydınlandı; zaman zaman perdelerin arkasında bir karaltı belirip sonra yok oluyordu ve bu neredeyse teatral büyüye biraz uzakta orgla çalınan bir İtalyan operasının füğ ve süslemeleri eşlik ederken Holborn trafiğinin derin bir mırıltıyı andıran pes sesi hiç kesilmiyordu. Phillipps manzaranın ve etkilerinin keyfini çıkarıyordu; gökyüzündeki aydınlık sönüp yerini karanlığa bıraktı, meydan giderek sessizleşti; o hâlâ düş kurarak pencerede oturuyordu; kapı zilin tiz sesiyle kendine gelip, saatine göz attığında gecenin onunu geçmiş olduğunu gördü. Kapı vuruldu; ardından Bay Dyson içeri girdi ve her zaman oturduğu koltuğa kurularak sessizce sigarasını tüttürdü.

“Biliyorsunuz ki, Phillipps,” dedi sonunda, “her zaman olağanüstünü savundum. Sizin bu koltukta oturmuş, edebiyatta insanın olağanüstüyle, imkânsızla, garip tesadüflerle işinin olamayacağını savunduğunuzu hatırlıyorum; çünkü diyordunuz, gerçek hayatta olağanüstü ve imkânsız diye bir şey olmaz; insanların hayatı gerçekte tuhaf tesadüflerle şekillenmez. Şimdi, kusura bakmazsanız, sizinle aynı fikirde olmadığımı söyleyeceğim, çünkü ‘hayatın eleştirisi’ olarak edebiyat teorisinin saçmalıktan başka bir şey olmadığını düşünüyorum, öncüllerinizi kabul etmiyorum. Bu gece başıma çok tuhaf bir iş geldi.”

“Gerçekten mi, Dyson? Bunu söylemenize memnun oldum. İleri süreceğiniz sav ne olursa olsun, elbette karşı çıkacağım, ama lütfeder de başınızdan geçenleri anlatırsanız seve seve dinlerim.”

“Pekâlâ, olan şu. Zorlu bir çalışma günü geçirdim; doğru söylemek gerekirse dün akşam saat yediden beri eski çalışma masamdan kalkmamıştım. Geçen Salı tartıştığımız şu fetişe tapanlar meselesini kafamda evirip çevirmek, bir sonuca ulaşmak istemiştim.”

“Evet, hatırlıyorum. Bir yere varabildiniz mi?”

“Evet, umduğumdan daha iyi bir noktaya ulaştım. Kolay olmadı tabii; düşünme ile uygulama arasındaki her zamanki ıstırap. Her neyse, bu akşam saat yedide meseleyi hallettim ve biraz temiz hava almamın iyi olacağını düşündüm. Dışarı çıkıp sokaklarda amaçsızca dolaştım; kafam hikâyemle doluydu ve nereye yürüdüğümün pek farkında değildim. Batıya doğru yürüdüğünüzde ulaştığınız Oxford Street’in kuzeyindeki şu sessiz sakin yerlere daldım, yalancı mermer kaplı evleriyle müreffeh bir muhit. Farkına varmaksızın yeniden doğuya döndüm; kötü aydınlatılmış, dar bir sokaktan geçtiğim sırada hava iyice kararmıştı. O anda nerede olduğuma dair en ufak bir fikrim yoktu, ama sonradan anladığıma göre Tottenham Court Road’dan çok uzakta değildim. Etrafın sakinliğinden yararlanarak aylak aylak gezinip

durdum; bir tarafta şu büyük mağazalardan birinin arka duvarı vardı; sıra sıra tozlu pencereler geceye doğru yükseliyordu; ağır yükleri kaldırmaya mahsus darağacına benzer düzeneklerle ve aşağıda sıkı sıkıya kapatılıp sürgülenmiş kapısıyla bina kapkaranlık ve ıpıssızdı. Sonra kocaman bir kamyon antreposu vardı; yaklaşılması yasak cezaevi duvarlarını andıran kirli boş duvarlar boyunca ilerledim, daha sonra bir gönüllü birliğin karargâhını, ardından da kiralık yük arabalarının beklediğı bir avluya çıkan bir geçitten geçtim. Neredeyse kimsenin oturmadığı söylenebilecek bir sokaktı burası, çok nadiren bir pencerede ışık görülüyordu. Londra'nın uğuldayan ana arterlerine yakın olması gereken karanlık bir sokakta garip bir huzur içinde yürüyordum, derken birdenbire var gücüyle koşan birinin ayak seslerini işittim, sonra dar bir geçit veya buna benzer dar bir sokaktan hızla çıkan bir adam burnumun dibinden mancınıktan fırlatılmış gibi geçip gitti; yanımdan geçerken de bir şey fırlatıp attı. Ben ne olduğunu anlamaya kalmadan adam başka bir sokağı dalıp gözden yitmişti bile, ama onu çok umursamadım, gözüm başka bir şeyi arıyordu. Dediğim gibi bir şey fırlatıp atmıştı, en azından havada parlak bir şeyin uçup kaldırırmda sıçradığını görmüş ve istemeden de olsa gözlerimle onu takip etmiştim. İçgüdüsel olarak bunun yarım peni büyüklüğünde parlak bir sikke olduğuna inanmaya eğilimliydim; sikke yavaş yavaş yuvarlandı, yol kenarındaki su oluğına doğru yöneldi, oluğun kenarında kısa bir süre dans ettikten sonra gözden kayboldu. Onun ne olduğu hakkında hiçbir fikrim olmasa da, sanırım umutsuzlukla çığlık attım; sonra sikkenin kanalizasyona düşmek yerine ızgaranın iki çubuğı arasında yatmakta olduğunu sevinçle gördüm. Eğilip sikkeyi aldım ve cebime attım, yeniden yürümeye başlayacaktım ki aceleci ayak sesleri duydum. Neden yaptığımı bilmiyorum, ama dar geçide ya da her neyse orası, oraya daldım ve mümkün olduğu kadar karanlığa saklandım. Durduğum yerin birkaç adım ötesinden bir adam koşarak geçti ve ben saklanmış olduğum için fazlasıyla sevindim. Yüzünü pek fazla seçemedim, ama parlayan gözlerini ve açıktaki dişlerini gördüm; adamın elinde çirkin görünüşlü bir bıçak vardı; birinci beyefendi soyguncuya ya da soyulan adama, artık ne derseniz, yakalanırsa o beyefendinin halinin harap olacağını düşündüm. Sizi temin ederim ki, Phillipps, pırıl pırıl bir kış sabahı borular çalınır, tazılar havlarken avcılar atlarının dizginlerini serbest bıraktığında tilki avı heyecan vericidir, fakat insan avıyla hiçbir şey kıyaslanamaz; o gece kısaca tanık olduğum şey buydu işte. Yanımdan geçip giderken adamın gözlerinde cinayet vardı ve sanmıyorum ki ikisi arasında elli saniyeden daha fazla olsun. Umarım adamın kurtulması için bu kadarı yeterli

olmuştur.”

Dyson koltuğunda arkasına yaslanıp piposunu yeniden yaktı ve düşünceli bir tavırla birkaç nefes alıp verdi. Phillipps dinlediği dehşet hikâyesini, av peşinde sokaklarda koşan ölümü, sokak lambalarının ışığında parıldayan hançeri, kovalayanın öfkesini ve kovalananın duyduğu dehşeti düşünerek odada volta atmaya başladı.

“Eee,” dedi sonunda, “kanalizasyondan kurtardığın şu şey neymiş?”

Dyson fırlayıp kalktı yerinden, belli ki şaşırmıştı. “Gerçekten hiçbir fikrim yok. Bakmayı akıl etmedim. Ama görelim bakalım, neymiş.”

Ceketinin cebini karıştırdı ve sonunda küçük ve parlak bir şey çıkarıp masanın üstüne koydu. Lambanın ışığı altında nadir, eski altınların ışıltısıyla parıldayan bir sikkeydi bu; üzerindeki kabartma resim ve harfler darphaneden daha geçen ay çıkmış gibi temiz ve netti. İki adam sikkenin üzerine eğildi ve Phillips sikkeyi kaldırıp yakından inceledi.

“İmp. Tiberius Cæsar Augustus,” diye okudu resmin altındaki yazıyı, sonra sikkenin arka yüzünü çevirdi, şaşkınlık içinde uzun uzun baktı ve sonunda sevinçten uçarcasına Dyson’a döndü.

“Ne bulduğunuzu biliyor musunuz?” dedi.

“Belli ki antik bir altın sikke,” dedi Dyson kayıtsız bir tavırla.

“Tastamam öyle, bir altın Tiberius. Yo, yanlış oldu. Siz altın Tiberius’u buldunuz. Arkasına bakın bir.”

Dyson baktı ve sikkenin arkasına akarsuyun ve kamışların ortasında duran yarı keçi, yarı insan orman tanrısının bir resminin basılmış olduğunu gördü. Resim ne kadar küçük olsa da bütün hatları çok belirgindi; orman tanrısının güzel, ama yine de korkunç bir çehresi vardı ve Dyson, sahibi olan çocukla birlikte büyüüp boy atan ve havayı kekre keçi kokusuyla dolduran oyuncağın çok bilinen hikâyesini düşündü.

“Evet,” dedi, “İlginç bir sikke. Siz bunu biliyor musunuz?”

“Bu konuda bir şeyler biliyorum. Hakkında hepimizin bir şeyler okuduğu mücevherler gibi, kendi hikâyesiyle birlikte antikiteden günümüze kadar gelen çok az sayıdaki tarihsel nesneden biri bu. Bu sikke hakkındaki efsane bütün yönleriyle bilinmektedir; söylenenlere göre Tiberius tarafından yüz kızartıcı bir olayın anısına basılmış. Arka tarafındaki yazıyı görüyorsunuz: ‘Zafer.’ Yine söylendiğine göre basılan sikkelerin tümü görülmedik bir kaza sonucunda eritme potasına atılmış, bir tek bu sikke eritmekten kurtulmuş. Sikke o günden beri yüz yıllık zaman aralıklarıyla ve bütün kıtalarda ortaya

ıkıp kaybolarak tarih ve efsane içinde parlayıp duruyor. Bir İtalyan humanist tarafından bulunmuş, kaybolmuş ve tekrar bulunmuş. 1727'den beri hakkında hiçbir haber duyulmadı, o tarihte Türkiye'de ticaret yapan Sr Joshua Byrde sikkeyi Halep'ten getirdi; uzmanlara gösterdikten bir ay sonra sikkeyle birlikte adam ortadan kayboldu; sanki yer yarıldı da içine girdi. şimdiyse sikke sizin elinizde."

Phillipps bir süre sustuktan sonra, "Onu cebinize koyun, Dyson," dedi, "sizin yerinizde olsam onu kimseye göstermez, hatta hakkında tek kelime etmezdim. Gördüğünüz o iki adamdan sizi gören oldu mu?"

"şey, sanırım olmadı. Karanlık geçitten arkasından atlı kovalıyormuş gibi çıkan ilk adamın hiçbir şey gördüğünü düşünmüyorum; ikincisinin de beni görmediğinden eminim."

"Siz de aslında onları görmüş değilsiniz. Yarın onlardan biriyle sokakta karşılaşacak olsanız, tanıyamazsınız?"

"Hayır, tanıyacağımı sanmıyorum. Dediğim gibi sokak iyi aydınlatılmamıştı ve adamlar deli gibi koşuyorlardı."

İki adam bir süre sessizlik içinde oturdular; her biri öyküyle ilgili kendi fantezilerine dalmıştı; ama olağnstne duyulan arzu yavaş yavaş Dyson'ın daha ölçülü duygularına ağır basıyordu.

"Bütün bunlar düşündüğümden de tuhaf," dedi sonunda sessizliğı bozarak. "Gördüğüm şey yeterince acayıptı; bir adam gri evlerle ve boş duvarlarla çevrili her zamanki sessiz, sıradan bir Londra sokağında avare avare dolaşmaktadır; bir an için sanki bir perde kalkar gibi oluyor, cehennem buğuları döşeme taşlarının arasından yükseliyor ve adamın ayakları altındaki zemin kıpkızıl parlarken adam cehennem kazanlarının tıslamasını duyar gibi oluyor. Canını kurtarmak için bir adam dehşet içinde kaçarken, bıağın çekmiş saplamaya hazır bir adam kudurgan bir öfkeyle onu kovalıyor. Bu gerçekten dehşet verici, ama sizin anlattıklarınızın yanında ne ki? Dediğim gibi, Phillipps, meselenin giderek karışık bir hal aldığını görüyorum; bundan böyle attığımız her adımı bir sır izleyecek, en sıradan olaylar gizli bir anlam taşıyacak. Buna karşı çıkabilir, gözlerinizi kapatabilirsiniz, ama zorla açılacaktır ve sözlerime bir mim koyun, kaçınılmaz olana teslim olmak zorunda kalacaksınız. Tesadüf bizi öyle bir yola çıkardı ki onu izlemekten başka bir şey gelmez elimizden. Bu vakadaki suçlu kişi veya kişilere gelince, bizden kaçmayı başaramayacaklar; ağılarımızı bu büyük şehrin dört bir yanına atacağız ve bir sokakta veya halkın sık uğradığı yerlerden birinde meçhul suçluyla ansızın burun buruna geldiğimizden şu ya da bu şekilde emin

olacağız. Aslında ben onun yaşadığınız bu sakın yere yavaş yavaş yaklaştığını, sokak köşelerinde oyalanarak, caddelerde görünüşte amaçsızca yürüyerek, ama Binbir Gece Masallarındaki mıknatıs kayasına çekilen gemiler gibi karşı konulamaz bir mıknatıs tarafından her seferinde daha yakına çekildiğini kuruyorum kafamda.”

“Sikkeyi şu anda yaptığınız gibi cebinizden çıkarıp milletin burnuna sokarsanız, büyük bir ihtimalle suçlu ya da suçlularla burun buruna gelirsiniz,” diye karşılık verdi Phillipps. “Hiç kuşkusuz zora başvurarak soyulursunuz. Bunun dışında sizin ya da benim başımın belaya girmesi için bir neden göremiyorum. Kimse sikkeyi aldığınızı görmedi, onun sizde olduğunu bilen yok. Kendi adıma ben huzur içinde uyuyacağım ve her şeyi olurla bırakarak güvende olduğum duygusuyla işe gidip geleceğim. Akşamki olay ve sokaktaki macera çok tuhaf, bunu inkâr edecek değilim, ama ben meseleye daha fazla burnumu sokmayı kesinlikle reddediyorum ve gerekirse polise başvururum. Bir Tiberius altının kölesi olmayacağım; bilgi alanıma biraz melodramatik bir şekilde giriyor olsa bile.”

“Bense kendi adıma,” dedi Dyson, “macera peşinde koşturan bir gezgin şövalye gibi devam edeceğim. Macerayı aramama gerek yok, o beni arayacak; ağın ortasındaki örümcek gibi olacağım; her harekete duyarlı ve her an tetikte.”

Bundan kısa bir süre sonra Dyson izin isteyip ayrıldı ve Bay Phillipps gecenin geri kalanını satın aldığı bazı çakmaktaşı ok başlarını incelemekle geçirdi. Bunların paleolitik değil de modern insanın işi olduğuna inanmak için birçok nedeni vardı, ancak detaylı bir inceleme kuşkularının yersiz olmadığını gösterdiğinde memnun olmaktan çok uzaktı. Bir etnologu bile aldatabilecek alçaklara duyduğu öfkeyle Dyson’ı ve Tiberius altınını unuttu ve şafağın ilk ışıklarıyla yatağa girerken bütün hikâyeye aklından çıkmıştı.

SOKAKTA BİR KARŞILAŞMA

BAY DYSON OXFORD STREET BOYUNCA YAVAŞ YAVAŞ yürüyor, gözüne çarpan her şeyi durup az çok merakla seyrediyor ve bütün bunlardan sıkı çalışmaları sırasında nadiren hissettiği bir keyif alıyordu. İnsanları, trafiği, mağaza vitrinlerini seyretmek nefis bir aromayla yeteneklerini okşuyordu. Önemli sorunları olan biri gibi çok ciddi görünüyor ve önemli bir olay olur da kaçırırım korkusuyla sağa sola dikkatli bakışlar atıyordu. Özellikle böyle sıcak bir günde hızlı yürümekten nefret ettiği için bir kavşakta az kalsın bir yük arabasının altında kalıyordu ve halkın rağbet ettiği bir içeceğin satıldığı bir yerde durmuştu ki karşı kaldırımdaki iyi giyimli birinin şaşırtıcı el kol hareketlerini görmesiyle ağzı balık gibi açık, olduğu yere çivilendi kaldı. Korkunç bir fayton, iki tekerlekli, dört tekerlekli at arabası, yük arabası, omnibüs seli doğudan batıya, batıdan doğuya akıyordu; en gözüpek maceraperest bile yolun bir tarafından diğerine geçmeye cesaret edemezdi, ama Dyson'ın dikkatini çeken adam arada bir ölüm tehlikesini göze alarak ileri atılacak gibi oluyor, lâkin gelip geçenlerin heyecan dolu kahkahaları arasında araba seli tarafından geri püskürtülüyordu. Sonunda sıkışık düzen akan arabaların arasında bir sokak çocuğunun cesaretini sinayacağı türden bir aralık ortaya çıktı ve adam çılgınca ileri atıldı, ezilmekten kıl payı kurtularak bir kaplanın avının üzerine atıldığı gibi Dyson'ın üzerine atıldı. "Sizin etrafınıza bakındığınızı gördüm," dedi sabırsızca ve ağzından tükürükler saçarak, "Söyleyin bana, üç dakika önce şu ekmekçiden çıkıp faytona atlayan adam siyah favorili, gözlüklü, gençten bir adam mıydı? Konuşmayı bilmiyor musunuz, be adam? Tanrı aşkına konuşsanıza! Cevap verin bana, bu bir ölüm kalım meselesi."

Duyduğu öfke ve heyecandan konuşurken adamın ağzı köpürüyordu, kırmızı yüzü kireç gibi bembeyaz oldu; alnında boncuk boncuk terler belirdi, konuşurken ayağını yere vuruyor, ceketinin eteğini çekiştiriyordu, sanki

içinden yükselen bir şey soluk borusunu tıkayıp onu boğuyordu.

“Sevgili bayım,” dedi Dyson, “Her zaman dikkatli olmayı severim. Gözleminiz tamamen doğru. Dedığınız gibi, gençten bir adam -daha doğrusu çekingen tavırlı bir adam- koşarak şuradaki dükkândan çıktı, onu bekliyor olması gereken bir faytona atladı ve hemen doğruya doğru hareket ettiler. Arkadaşınız, dedığınız gibi gözlüklüydü. Beyefendiyi takip etmek için size bir fayton çağırmamı ister misiniz?

“Hayır, teşekkür ederim, bu boşa zaman harcamak olur.” Adam yutkundu, boğazında bir şey yükselir gibi oldu ve Dyson onun isterik bir gülüşle sarsıldığını, sokak lambasının direğine yapışarak dalgalı denizdeki bir gemi gibi salınıp, sendelediğini görünce telaşa kapıldı.

“Doktorun karşısına ne yüzle çıkacağım?” diye kendi kendine mırıldandı adam. “Son anda başarısızlığa uğramak ne kadar acı.” Sonra kendini toparlar gibi oldu, duruşunu düzeltti ve sakince Dyson’a baktı. “Zorbaca davranışım nedeniyle size özür borçluyum,” dedi sonunda. “Çoğu insan sizin gibi sabırlı olmaz. Lütfedip biraz bana eşlik eder misiniz? Kendimi biraz kötü hissediyorum; sanırım güneşten.”

Dyson başını sallayarak razı olduğunu belli etti ve birlikte yürürlerken bu acayip adamı göz ucuyla tepeden tırnağa inceledi. Adam mütevazı bir şekilde giyinmişti; en kılı kırk yaran gözlemci bile tarzında ya da giysisinin kesiminde herhangi bir kusur bulamazdı, yine de şapkasından çizmesine kadar her şey uygunsuz görünüyordu. Silindir şapkası yerine bol jaketatayına uygun bir melon şapka olsa daha iyi olurdu; diye düşündü Dyson ve içinden bir ses adamın temiz bir mendili olmadığını söyledi. Yüzü pek öyle hoş gidecek cinsten değildi ve çenesine kadar inen kızılımsı sarı renkteki favorilerine belli belirsiz karışan daha açık renkteki bıyıkları yüzünü daha çekici hale getirmiyordu. Yanındaki adamın yüzüne tabiatın nakşettiği bütün bu işaretlere rağmen, Dyson onun yine de bayağılığın somut bir örneğinden fazlası olduğunu hissediyordu. Adam kendi kendisiyle mücadele ediyor, duygularını denetlemek için elinden geleni yapıyor, ama yine de ihtirası zaman zaman yüzüne kapkaranlık yansıyor ve besbelli ki deli gibi öfkeden kudurmamak için çok büyük çaba sarf ediyordu. Dyson için gizli bir ihtirasın ortaya çıkmaya çalışmasını ve her an bir öfke nöbetine dönüşme tehdidini taşımalarını gözlemlemek ilginç, biraz da korkutucuydu; çok garip bir tesadüf sonucunda tanıştığı adamın sakince konuşabilecek hale gelmesi için hayli yürümeleri gerekmişti.

“Gerçekten çok iyisiniz,” dedi. “Tekrar özür dilerim; kabalığım gerçekten

çok yersizdi. Davranışımın bir açıklama gerektirdiğini hissediyorum; size bu açıklamayı yapmaktan memnuniyet duyacağım. Acaba buralarda oturabileceğimiz bir yer biliyor musunuz? Gerçekten çok sevinirim.”

“Bayım,” dedi Dyson ağırbaşlı bir tavırla, “Londra’daki tek kafe hemen şuracıkta. Bana açıklama yapmak mecburiyetinde olduğunuzu düşünmemenizi rica ederim, ancak sizi dinlemekten memnuniyet duyarım. Şuradan dönelim.”

Gösterişsiz bir sokakta aşağı doğru bir müddet yürüdükten sonra bir demir parmaklığı iterek dar bir geçide girdiler. Taş döşeli geçidin her iki yanını saksılara dikilmiş güzel çalılar süslüyordu ve yüksek duvarların gölgesi güneşli, sıcak sokaklardan sonra burayı hoş ve serin bir yer yapıyordu. Geçit biraz ileride cana yakın, küçük bir meydana açılıyordu; Fransa’dan Londra’nın göbeğine nakledilmiş bir meydan. Meydanın dört bir tarafını sarmaşık kaplı yüksek duvarlar çevreliyordu, duvarların dibindeki güngüzeli, sardunya, çuhaçiçeği ve hoş kokulu muhabbetçiçeği dolu çiçek tarhları vardı; meydanın ortasındaki, yeşilliklerin gizlediği bir çeşmeden insanın içini ferahlatan serin sular şırıl şırıl altındaki havuza akıyordu. Masalar ve sandalyeler munasip aralıklarla yerleştirilmişti, avlunun diğer tarafındaki geniş kapılar ardına kadar açıktı; kapıların ardında karanlık, uzun bir oda vardı ve trafiğin gürültüsü buraya uzak bir mırıltı gibi ulaşıyordu. Odadaki masalara oturmuş birkaç kişi bir şeyler yazıyor ya da içkilerini yudumluyordu, ama avlu boştu.

“Gördüğünüz gibi burada bizi rahatsız eden olmaz,” dedi Dyson. “Lütfen, şöyle oturun, Bay...”

“Wilkins. Adım Henry Wilkins.”

“Buraya oturun, Bay Wilkins. Bu sandalyeyi rahat bulacağınızı düşünüyorum. Sanırım daha önce buraya hiç gelmediniz? Şimdi buranın sizin saati; saat altıda burası arı kovanına döner ve masalarla sandalyeler şuradaki dar yola taşar.”

Bay Dyson zili çalarak garsonu çağırdı ve kibarca mal sahibi Mösyö Annibault’nun sağlığını sorduktan sonra bir şişe Champigny şarabı sipariş etti.

“Champigny şarabı,” dedi, bulundukları yerin etkisiyle hayli kendine geldiği görülen Bay Wilkins’e, “Turenne bölgesinin çok kaliteli bir şarabıdır. Buyurun. İzninizle kadehinizi doldurayım. Nasıl buldunuz?”

“Çok, çok güzel,” dedi Bay Wilkins, şarabı tattıktan sonra, “Güzel bir

Burgundy derdim, çok nefis bir kokusu var. Sizin gibi başkalarına yardım etmekten hoşlanan biriyle karşılaştığım için şanslıyım. Umarım deli olduğumu düşünmemişsinizdir. Ama yaşadığım korkuları bilseydiniz, fazlasıyla yersiz görüldüğünden hiç kuşku duymadığım davranışma şaşmazdınız.

Bay Wilkins çeşmeden akan suyun mırıltısının ve sığındıkları bu küçük limanın serin yeşilliğinin keyfini çıkararak şarabından bir yudum alıp arkasına yaslandı.

“Evet,” dedi en sonunda, “bunun çok güzel bir şarap olduğuna hiç şüphe yok. Teşekkürler. Bir şişe de benim ısmarlamama izin verir misiniz?”

Garsonu çağırıp sipariş verdiler, adam loş odanın zeminindeki açık bir kapaktan aşağı inip daha fazla şarapla geri döndü. Bay Wilkins bir sigara yaktı, Dyson piposunu çıkardı.

“Şimdi,” dedi Bay Wilkins, “söz verdiğim gibi size tuhaf davranışımın nedenlerini açıklayacağım. Oldukça uzun bir hikâye, ama görüyorum ki bayım, hayatın iniş ve çıkışlarını kayıtsızca seyreden biri değilsiniz. Hemcinslerinizin başına gelenlere zekâ dolu, sıcak bir ilgi gösterdiğinizizi düşünüyorum ve size anlatacağım şeylere ilgisiz kalmayacağınıza inanıyorum.”

Bay Dyson söylenen bütün bu sözleri onayladığını bir baş hareketiyle belli etti ve Wilkins’in konuşmasının biraz tımturaklı olduğunu düşünmesine rağmen kendini anlatılacak hikâyeye ilgilenmeye hazırladı. Yarım saat önce öfkeden kudurmuş olan diğeriyse, şimdi tamamen soğukkanlılığını kazanmıştı; sigarasını içip bitirdikten sonra sakın bir sesle aşağıdaki hikâyeyi anlatmaya başladı.

KARANLIK VADİNİN HİKÂYESİ

Batı İngiltere’den yoksul, ama bilgili bir din adamının oğluyum... ama bu ayrıntıların sizin özel olarak ilginizi çekmeyeceğini unutuyorum. O zaman şu kadarını söylemem yeterli, babam, dediğim gibi bilgili bir adamdı, ama hiçbir zaman güçlülere yaltaklanmak sanatını öğrenmedi ve asla kendi reklamını yapmak gibi bir iğrençliğe tenezzül etmedi. Eski merasimlere ve tuhaf âdetlere düşkünlüğünün yanı sıra eşsiz kibarlığının, yapmacıksız ve ateşli dindarlığının kırsal cemaatin gözünde onu çok değerli kılmasına rağmen Kilise’de kariyerini bu yoldan yapmamıştı ve babam altmışına geldiğinde otuz sene önceki kabul ettiği mütevazı maaşını alıyordu hâlâ. Bu gelir bir

Anglikan papazdan beklenen namuslu hayata ancak yetiyordu; birkaç yıl önce babam öldüğünde, tek çocuğu olan ben yüz sterlinden az bir sermayeyle ve önümde hayatın bütün dertleriyle kendimi dünyada yapayalnız buldum. Taşrada benim için yapacak bir şey olmadığını hissettim ve böylesi durumlarda hep olduğu üzere Londra bir mıknaş gibi çekti beni. Bir ağustos sabahının erken saatlerinde çiy henüz çimlerin ve yol kıyısındaki çitlerin üzerinde parıldarken bir komşu, arabasıyla beni tren istasyonuna bıraktı; böylece bozkırın tüyler ürpertici topraklarına, dik ve kayalık tepelerine veda ettim. Londra'ya yaklaştığımızda saat altıydı; Acton civarındaki tuğla fabrikalarının gri ve sağlığa zararlı dumanları açık pencereden fosur fosur içeri doluyor ve toprağı sis kaplıyordu. Sonra birbiri ardı sıra kısa bir an için görünüp kaybolan düzenli ve bir örnek sokakların görüntüsü içimi monoton bir duyguyla doldurdu; sıcak hava giderek daha da sıcak bir hal aldı ve nihayet Paddington yakınlarındaki iç karartıcı ve sefil evlerin önünden geçerken pis ve bakımsız arka avlularını gördüm; Londra'nın bu hastalıklı havasında boğulacağımı hissettim. İstasyondan bir faytonla ayrıldım her sokak içimi daha da kararttı; storları indirilmiş gri evler; neredeyse bomboş ana caddeler ve yürümekten çok bezgin bir şekilde sendeleyerek tek tük yayalar; bütün bunlar içimi sıkıntıyla doldurdu. Geceyi, babamın Londra'ya yaptığı nadir, kısa ziyaretlerde kaldığı, Strand'e çıkan bir sokaktaki bir otele geçirdim ve akşam yemeğinden sonra yürüyüş yapmak için dışarı çıktım; Strand ve Fleet Street'teki gerçek neşe ve canlılık beni pek de neşelendirmedi, çünkü koca şehirde aşına olduğumu iddia edebileceğim Tanrı'nın bir tek kulu yoktu. Bu geceyi takip eden senenin hikâyesiyle sabrınızı suiistimal etmeyeceğim, zira düşmüş bir insanın maceraları anlatmaya değmeyecek kadar sıradandır. Param uzun süre dayanmadı; doğru dürüst giyinmem gerektiğini anlamıştım, yoksa başvurduğum kimse beni dinlemeyecekti; ayrıca iyi muamele görmek istiyorsam saygın bir sokakta oturmalıydım. Hiçbiri için gerekli niteliklere sahip olmadığımı şimdi anladığım çeşitli işlere başvurdum; hiç iş tecrübem olmaksızın bir ticarethanede memur olmaya kalkıştım ve genel edebiyat bilgisinin ve berbat bir el yazısının ticari çevrelerde itibar edilen şeylerden olmadığını büyük bedeller ödeyerek öğrendim. Günümüzün en ünlü yazarlarından birinin en güzel kitabını okumuştum, edebiyat çevrelerinden bir arkadaş edinmek umuduyla Fleet Street tavernalarına dadandım; böylece edebiyat alanında kariyer yapmak için bence gerekli olan başlangıcı yapmış olacaktım. Hayal kırıklığına uğradım; bir iki defa komşu masalarda oturan beyefendilere

kendimi takdim etmeye yeltendim, ama bu şekilde yaklaşmamın yakışık almadığını ima eden bir tavırla kibarca karşılık verdiler. Kıt kaynaklarım sterlin sterlin eridi; artık görüntümü dert etmiyordum; daha mütevazı bir semte taşındım ve yedi desinler diye yer oldum. Öğleden sonra birde odamdan çıkıyor ikide geri dönüyordum, ama bu arada sütlü kekten başka bir şey yemiyordum. Kısacası, kötü talihle tanıştım ve Hyde Park'ta ayaklarım çamurun, buzun içinde bir bankta oturmuş bir parça ekmeği çiğnerken yoksulluğun ne kadar acı olduğunu ve bir serseriden daha beter bir duruma düşmüş bir beyefendinin neler hissettiğini anladım. Bütün bu hayal kırıklıklarına rağmen hayatımı kazanma çabalarımın asla vazgeçmedim. Gazetelerin ilan sütunlarına baktım, kırtasiyeci vitrinlerine yapıştırılmış ilanları okudum, bir fırsat yakalamak için gözlerimi dört açtım, ama nafile. Bir akşamüzeri kütüphanede otururken gazetelerden birinde bir ilan gördüm. Şöyle bir şeydi: “Aranıyor; bir beyefendi sekreter ve yazman olarak edebiyat zevki ve yeteneği olan birini arıyor. Adayın seyahate mani durumu olmamalıdır.” Elbette böyle bir ilana yüzlerce cevap verileceğini biliyordum; bu işi alma şansımın son derece az olduğunu düşündüm; yine de verilen adrese müracaat ettim ve West End'de büyük bir otelde kalan Bay Smith'e yazdım. İtiraf etmeliyim ki birkaç gün sonra, mümkün olan en kısa zamanda Cosmopole'a uğramamı isteyen bir cevap aldığım da kalbim yerinden çıkacak gibi oldu. Ne gibi bir hayat tecrübeniz olduğunu bilmiyorum, bayım, ya da buna benzer anlar yaşayıp yaşamadığınızı. Cosmopole'a doğru yürürken hafif başım dönüyor, kalbim her zamankinden hızlı çarpıyordu; oraya vardığımda boğazımdaki bir yumru âdeta konuşmamı engelledi. Kapı görevlisi ağzımdan çıkanı anlayıncaya kadar adımı iki defa söylemek zorunda kaldım ve yukarı çıkarken ellerim ter içindeydi. Bay Smith'in görünüşü beni hayli şaşırttı; benden daha genç görünüyordu; tavırlarında bir yumuşaklık, bir tereddüt vardı. İçeri girdiğimde gazete okuyordu, adımı söylediğimde başını kaldırdı. “Azizim,” dedi, “Sizi gördüğüme gerçekten çok memnun oldum. Bana gönderme nezaketini gösterdiğiniz mektubu dikkatle okudum. Bu mektubun bizzat sizin el yazınızla yazıldığını mı anlamalıyım?” Yazdığım mektubu gösterdi bana, ben de kendime bir sekreter tutacak kadar şanslı olmadığım cevabını verdim. “Öyleyse, bayım,” dedi, “İlanını verdiğim iş sizindir. Seyahat etmeye itirazınız yoktur herhalde.” Tahmin edeceğiniz gibi bana yaptığı teklifin üzerine balıklama atladım ve böylece Bay Smith'in hizmetine girdim. İlk birkaç hafta boyunca özel bir görevim olmadı; dönem maaşımı aldım yiyecek ve yatacak yer için de yüklüce bir avans. Bununla birlikte bir

sabah verilen talimatlar uyarınca otele uğradığımda, iş verenim bir deniz yolculuğuna hazır olmamı söyledi ve, ayrıntıları atlıyorum, iki hafta sonra New York'ta karaya ayak bastık. Bay Smith bana özel bir işe girmiş olduğunu söyledi; biraz araştırma gerektiren bir bilgi toplama işi; uzun lafın kisası, uzak Batı'ya seyahat etmemiz gerektiğini cıtlattı.

New York'ta bir hafta kadar geçirdikten sonra vagonumuza yerleştik ve düşünülemez kadar çetin bir yolculuğa başladık. Günler günleri, geceler geceleri kovaladı; tren tehlikeli viyadüklerde hızını azaltarak dağ sıralarının eteklerinden ve çam ormanların içinden geçti; millerce, millerce, saatler boyu gözün aynı tekdüze çalılıarı gördüğü topraklara dalıp adı bile bana yabancı şehirleri birbiri peşi sıra ardında bırakarak yol almaya devam etti; tekerleklerin kötü döşenmiş raylar üzerinde çıkardığı takırtılar yolcuların birbirlerini işitmesini neredeyse imkânsız hale getiriyordu. Her milletten sayısı ve bileşimi her an değişen yolcu vardı vagonda; çoğu kez gecenin bir yarısı frenlerin acı gıcirtısıyla uyanıyor ve pencereden dışarı baktığımda iğreti evlerden kurulu bir kasabanın, bir tavernanın pencerelerinden yayılan çiğ ışıkla aydınlanan sefil bir sokağında durmuş olduğumuzu görüyordum. Birkaç sert görünüşlü adam bazen dışarı çıkıp vagonlara bakıyor, bazen yolcular aşağı iniyor, bazen de trene binmek için tahta kaldırımında bekleyen iki, üç kişi oluyordu. Yolcuların birçoğu İngiliz'di; büyük alkali çöldeki veya Kayalık Dağlar'daki kuşkulu bir cennete gitmek üzere binlerce yıllık yerlerinden yurtlarından kopmuş mütevazı aileler. Erkeklerin birbirleriyle Amerika'nın el değmemiş topraklarında elde edecekleri büyük kazançlar hakkında konuştuklarını işittim; işçi olan iki üçü nitelikli işgücüne demiryollarında veya Birleşik Devletler'in fabrikalarında ödenen şahane ücretleri ballandıra ballandıra anlatıyordu. Bu konuşma genellikle birkaç dakika içinde tavsiyordu; karanlık ve donmuş bir denizin ortasında tek başına duran bahçesiz, çiçeksiz ve ağaçsız evlerin şurada burada göze çarptığı kasvetli çayırılara veya çirkin çalılara bakarken adamların yüzünde beliren sıkıntıyı ve dehşeti görüyordum. Günler geçtikçe dalgalanan ufuk çizgisi ve biçim, renk ya da değişiklikten yoksun çorak toprak İngilizlerin yüreklerini olduğu kadar bizim yüreklerimizi de ezmeye başladı ve gözüm açık yattığım bir gece bir kadının hıçkırıklar içinde ne demeye böyle bir yere geldim diye sordüğünü işittim. Gloucestershire'ın ağır aksanıyla konuşan kocası, toprak o kadar mümbit ki ayçiçeklerinin kendiliğinden büyümesi için insanın sadece onu sürmesi gerekiyor diyerek kadını teselli etmeye çalışıyordu, ama kadın hâlâ annesi için, eski kulübeleri için ve arı kovanları için küçük bir çocuk gibi

ağlıyordu. Bütün bunlardan duyduğum hüzün beni o kadar bunalıttı ki başka hiçbir şey düşünemez oldum; Bay Smith'in böyle bir ülkede ne yapacağı ve bu el değmemiş yaban doğada ne tür bir edebi araştırma yapılacağı sorusu aklıma bile gelmedi. Zaman zaman durumumun ne kadar acayip olduğunu söylüyordum kendi kendime; dolgun bir maaşla edebi asistan olarak işe alınmışım, ancak işverenim benim için hâlâ bir yabancıydı, bazen vagonda oturduğum yere geliyor, ülkeyle ilgili bir iki basmakalıp söz ediyor, ama yolculuğun büyük bölümünde kimseyle konuşmaksızın, görünüşte, derin düşüncelere dalmış vaziyette tek başına oturuyordu. Yakında trenden ineceğimize dair bir şeyler söylendiğinde sanırım New York'tan ayrılışımızın beşinci günüydü; uzaklarda yükselen asık suratlı sarp bir dağı seyrediyor ve bu kayalıkları yurt tutmuş bahtsız insanlar var mı acaba diye merak ediyordum; Bay Smith yavaşça omzuma dokundu. "Vagonlarla işimizin kalmamasına eminim memnun olacaksınız, Bay Wilkins," dedi. "Sanırım dağları seyrediyorsunuz? Umarım bu gece orada oluruz. Tren Reading'de duruyor, herhalde yolu çıkarabiliriz."

Birkaç saat sonra gardıfren, treni Reading tren istasyonunda durdurdu, indik. Şehrin tamamen ağaç evlerden oluşmasına rağmen son iki günde geçtiğimiz bütün şehirlerden daha büyük ve hareketli olduğunu fark ettim. İstasyon kalabalıktı; kampana çalar ve tren düdüğünü öttürürken çok sayıda insanın vagonlardan inmeye hazırlandığını, daha çok sayıda insanın da trene binmek üzere beklediğini gördüm. Yolculardan başka, kimileri dostlarını ve akrabalarını karşılamaya veya uğurlamaya gelmiş, kimileri boş boş dolaşan çok sayıda insan vardı. Yol arkadaşımız olan çok sayıda İngiliz, Reading istasyonunda indi, ama öyle büyük bir karışıklık hüküm sürüyordu ki onları hemen gözden kaybettim. Bay Smith kendisini takip etmem için el etti; biraz sonra kalabalığa karışmıştık; sürekli çalan kampana, insanların hep bir ağızdan konuşması, tren düdüğünün tiz sesi ve kaçan buharın ıslığı beni serseme çevirmişti; kalabalığı güçbela yararak işverenimin peşi sıra gitmeye çalışırken nereye gittiğimizi ve bu bilmediğimiz diyarda yolumuzu nasıl bulabileceğimizi belli belirsiz aklımdan geçirdim. Bay Smith gözlerinin üzerine yıktığı geniş kenarlı bir şapka takmıştı, herkesin başında benzer şapkalar olduğundan kalabalığın içinde onu seçmekte zorlanıyordum. Sonunda istasyondan çıkıp bir yan sokağa girdik, birkaç defa sola ve sağa keskin dönüşler yaptık. Hava yavaştan kararmaya başlamıştı, şehrin çekinilen bir bölgesinden geçiyor olmalıydık, kötü aydınlatılmış sokaklarda birkaç erkek vardı ve bunlar en itici türdendi. Ansızın bir köşede, bir evin önünde

durduk; kapıda birini bekliyor gibi görünen bir adam dikiliyordu, Smith’le anlamlı bir şekilde bakıştıklarını fark ettim.

“New York’tan mı geliyorsunuz, bayım?”

“New York’tan!”

“Pekâlâ, hazırlar, ne zaman isterseniz alabilirsiniz. Gördüğünüz gibi bana verilen emirleri biliyorum ve onları harfi harfine yerine getirmek niyetindeyim.”

“Çok güzel, Bay Ewans, bizim istediğimiz de bu. Biliyorsunuz, paramız var. Hemen buraya getirin onları.”

Bu diyalogu, neden söz ettiklerini anlamadan sessizce dinledim. Smith sokakta yukarı aşağı sabırsızca dolaşırken, Ewans adlı adam keskin bir ıslık çaldıktan sonra hiç kıpırdamadan kapısının önünde dikilmeye devam etti; bir daha gördüğünde tanımak istercesine dikkatle beni süzdüğünü gördüm. Bütün bunların ne anlama gelebileceğini düşünürken bir deri bir kemik iki atın gemini tutan çirkin, uyuşuk bir delikanlının bir yan yoldan çıkıp geldiğini gördüm.

“Binin, Bay Wilkins, çabuk olun,” dedi Bay Smith. “Çoktan yola koyulmuş olmalıydık.”

Birlikte karanlığın içine doğru at sürmeye başladık; çok geçmeden dönüp arkaya baktım gerilerde kalan ovayı ve şehrin cılız ışıklarını gördüm; önümüzdeyse dağlar yükseliyordu. Smith atını kayalık yolda Piccadilly’de geziyormuş gibi rahatlıkla sürüyor ve ben de onu takip etmek için büyük çaba harcıyordum. Yorgunluktan perişan düşmüştüm; dikkatimi hiçbir şeye veremiyordum; yolun giderek yükseldiğini hissediyor, kıyısında şurada burada büyük kayalar görüyordum. Yolculuk üzerimde çok az etki yarattı; atlarımızın kayalar arasında yollarını bulmaya çalıştığı yoğun, karanlık çam ormanlarından geçtiğimizi hatırlıyorum hayal meyal, yükseldikçe seyreden havanın üzerimdeki garip etkisini de. Yolculuğun ikinci yarısında yarı uykuda olmalıydım diye düşünüyorum; ansızın Smith’in, “İşte geldik, Wilkins. Burası Blue-Rock Park. Manzaranın keyfini yarın çıkarırsınız. Bu gece bir şeyler yiyip yatacağız,” demesiyle irkilerek kendime geldim.

Kaba saba kulübeden bir adam çıkıp atları teslim aldı; evde bizi kızartılmış biftekle kalitesiz viski bekliyordu. Tuhaf bir yere gelmişim. Evin üç odası vardı; akşam yemeği yediğimiz oda, Smith’in odası ve benim odam. İşleri yapan sağır, yaşlı adam bir tür barakada uyudu ve ertesi sabah uyanıp dışarı çıktığımda evin dağlar arasındaki bir tür vadide olduğunu gördüm;

Blue-Rock Park adını am kümeleri ve ağaçların arasında şurada burada bulunan devasa büyüklükte mavimsi-grimsi kayalardan alıyordu. Dört bir tarafımızı karlarla kaplı dağlar çevreliyordu ve iimize çektiğimiz hava şurup gibiydi; bir yamacı tırmanıp aşağıya baktığımda, bir Tanrı'nın kulunu görmek bakımından Pasifik'in ortasındaki küçük bir adaya düşmüş bir kazazededen farkım olmadığını gördüm. İnsanoğluna dair grdğim tek iz içinde geceyi geçirdiğim kaba saba kütük evdi; yöreyi bilmediğimden, Kayalık Dağlar için ulaşılabilir kabul edilen bir mesafede buna benzer başka bir ev olup olmadığını bilmiyordum. Ama o anda, mutlak, dehşet verici bir yalnızlık üzerime ullanmıştı ve büyük ayırılarla büyük denizin beni bildiğim dünyadan ayırdığı düşüncesi boğazıma yumru gibi oturuyor, dağlar arasında kaybolmuş bu vadide ölüp gideceğimden korkuyordum. Öyle korkunç bir andı ki bugüne kadar aklımdan çıkmadı bir türlü. Elbette korkumu bastırmayı başardım; kendi kendime tecrübe beni kuvvetlendirir dedim ve elimden gelenin en iyisini yapmaya karar verdim. O günden sonra benim için zor bir hayat başladı, zira barınmak da beslenmek de yeterince zordu. Tamamen kendi başıma kalmıştım. Smith'i nadiren görüyor ve evde olup olmadığını bile bilmiyordum. Sık sık onun uzaklarda olduğunu düşünürken, odasından çıktığını, kapıyı arkasından kilitleyip anahtarı cebine attığını görüyordum büyük bir şaşkınlıkla ve kimi zaman da odasında bir şeyle meşgul olduğunu düşünürken çizmeleri toz toprak içinde dışarıdan geldiğini görüyordum. İşe gelince tam bir arpalık vermişlerdi bana; vadede dolaşmaktan, yiyip içmekten ve uyumaktan başka yapacak bir şeyim yoktu. Bir şekilde bu yeni hayata alıştım ve rahatımı sağlamanın yolunu buldum; yavaş yavaş evden uzaklaşmaya ve yöreyi keşfetmeye cesaret ettim. Bir gün yakınlardaki bir vadiye kadar gittim ve orada ansızın odun kesen bir grupla karşılaştım. Bazılarının İngiliz olabileceği umuduyla yanlarına yaklaştım; her halkrda insandılar ve ben de anlaşılır bir şeyler duymak istiyordum, çünkü daha önce sözünü ettiğim yaşlı adam yarı kr olmasının yanı sıra kp gibi sağır ve anladığım kadarıyla tamamen dilsizdi. Yarım ağızla ve yarım yamalak da olsa bir hoş geldin demelerini bekliyordum, ama beni acımasız bakışlarla ve kısa, sevimsiz cevaplarla karşılamalarına şaşırdım. Oduncuların birbirleriyle tuhaf bir şekilde bakıştıklarını gördüm; çalışmayı bırakan biri elindeki silahla oynamaya başladı; beni insanların hayvanlardan daha kaba olduğu bu topraklara getiren kadere sövüp sayarak geldiğim yoldan geri dönmek zorunda kaldım. Yalnızlık bir kbus gibi beni boğmaya başladı ve bir iki gün sonra birkaç mil ötedeki bir tür istasyonda, avcılarının ve turistlerin konakladığı

sefil bir hana gitmeye karar verdim. Ara sıra İngiliz beyefendiler geceyi orada geçirirlerdi; belki yöre sakinlerinden daha edepli davranan biriyle karşılaşabilirim diye düşündüm. Umduğum gibi, otel olarak kullanılan kütük evin önünde toplanmış bir grup insan vardı; yaklaştığımda adamların şaşkınlıkla birbirlerine baktığını ve altı, yedi avcının buz gibi nefretle bakışlarını üzerime diktiğini gördüm; iğrenç, zehirli bir yılan görmüşçesine bir tiksinti vardı bakışlarında. Buna daha fazla dayanamayacağımı hissettim ve “Burada bir İngiliz ya da biraz uygarlaşmış biri var mı?” diye seslendim.

Adamlardan biri elini beline attı, ama yanındaki bir hareketiyle onu durdurdu ve bana cevap verdi.

“Yakında medeniyetin kimi vasıtalarına sahip olduğumuzu göreceksiniz, bayım, ve onları çok fazla seveceğinizi sanmıyorum. Ama olsun, buralarda oyalanan bir İngiliz var, sizi görmekten çok memnun olacağına hiç şüphem yok. Buyrun işte, bu Bay D’Aubernoun.”

Bir İngiliz toprak sahibi gibi giyinmiş, gençten bir adam kapıda belirdi ve beni tepeden turnağa süzdü. Adamlardan biri beni işaret ederek;

“Bu, geçen gece sözünü ettiğimiz şahıs. Onu görmek isteyeceğinizi düşündük, beyim, işte karşınızda.”

Genç İngiliz’in dost canlısı yüzü karardı, bana sert sert baktıktan sonra küçümsediğini ve iğrendiğini belli eden bir hareketle arkasını döndü.

“Bayım,” diye bağırdım, “bana böyle davranmanız için ne yaptığımı bilmiyorum. Siz benim yurttaşımsınız, sizden biraz nezaket bekliyordum.

Genç İngiliz bana öfkeyle baktı ve tam eve giriyordu ki fikrini değiştirip bana döndü.

“Böyle davrandığınıza göre, sanırım, çok pervasızsınız. Çok kısa, aslında çok çok kısa, sürecekte olan hoşgörümüze güveniyor olmalısınız. Size bir şey söyleyeyim mi, bayım? Kendinize İngiliz diyor ve İngiltere’nin adını yerlerde sürüyor olabilirsiniz, ama hiçbir İngiliz’in size yardım edeceğine güvenmemeksiniz. Sizin yerinizde olsaydım buralarda fazla oyalanamazdım.”

Genç İngiliz eve girdi ve ben aklımı kaçırıp kaçırmayacağımı merak ederek orada dikilip dururken adamlar sessizce beni izliyorlardı. Hancı kadın dışarı çıkıp sanki vahşi bir hayvanmışım ya da bir vahşiymişim gibi beni seyretti, kadına dönüp sakince konuştum.

“Çok aç ve susuzum; uzun bir yoldan geliyorum. Yeterince param var. Bana yiyecek ve içecek bir şeyler verir misiniz?”

“Hayır, vermem,” dedi kadın, “çekip gitseniz iyi edersiniz.”

Eve yaralı bir hayvan gibi âdeta sürünerek gidip kendimi yatağa attım. Bütün bu olup bitenler benim için son derece anlaşılabilir bir bulmacaydı. Öfke, utanç ve dehşet içindeydim ve komşu vadideki bir evin yanından geçerken, dışarıda oynayan bazı çocuklar bağıra çağıra benden kaçtıklarında biraz daha acı çektim. Kendime bir meşgale bulmak istiyorsam, biraz yürümem gerekiyordu. Blue-Rock Park'ta oturup bütün gün sessizce dağları seyretsem sıkıntıdan ölürdüm; ama her nerede bir insan görsem, bakışlarında aynı nefret ve tiksintiyi görüyordum; bir defasında bir sık bir çalılıktan geçerken bir el silah sesi duydum ve bir kurşun zehirli yılan gibi tıslayarak kulağımın dibinden geçti.

Bir başka gün beni şoke eden bir konuşmaya kulak misafiri oldum; bir kayanın arkasında oturmuş dinleniyordum; yoldan aşağı gelen iki adam birkaç adım uzağımda durdular. Adamlardan birinin ayağı yabani bir asmaya dolandı; adam bastı kalayı; ama diğeri gülererek bu bitkilerin bazen çok yararlı olduğunu söyledi.

“Ne halt demeye çalışıyon?”

“Heç bi şey, heç bi şey. Burda bulunan bu asmalar çok nadir değiller, ama halat çok pahalı ve de az bulunuyo.”

Küfretmiş olan adam bu lafa kıkırdadı; adamların oturup pipolarını yaktıklarını işittim.

“Bu yakınlarda gördün mü onu?” diye sordu mizahçı.

“Geçen gün gördüm, ama lanet kurşun biraz yukarıdan gitti. Efendisinin şansına sahip, sanırsam, ama çok sürmeyecek. Duymuşsundur, seninki hiçbir şeyden tırmıyorum havalarında geçenlerde Jink'in orda arzı endam etmiş, ama genç İngiliz öyle bir almış ki havasını.”

“Ne demek oluyor bu?”

“Bilmiyom, ama sanırsam yakında bitecek, hem de eski usul halledilecek iş. Zencilerin hakkından nasıl gelirlerdi, biliyorsun.”

“Evet, ahbap. Bunu biraz görmüşlüğüm var. İki galon gazyağı Brown'un dükkânında bi teklik, bence pek de pahalı değil.”

Bunları konuştuktan sonra adamlar kalkıp yollarına gittiler, bense yüzümden aşağı terler akarak kayanın ardında oturmaya devam ettim. Kendimi o kadar kötü hissediyordum ki güçlkle ayağa kalktım, bastonuna yaslanan yaşlı bir adam gibi yavaş yavaş eve yürüdüm. Bu iki adamın benden söz ettiklerini gayet iyi biliyordum, yine biliyordum ki benim için korkunç bir son hazırlamışlardı. O gece gözümü uyku tutmadı. Bütün bu olup

bitenlere bir anlam verebilmek için rahatsız yatakta dönüp durdum. Sonra gecenin bir yarısı yataktan kalktım, sırtıma bir şeyler geçirip dışarı çıktım. Nereye gittiğim umurumda değildi, ama yorgunluktan yere yığılıncaya kadar yürümem gerektiğini hissediyordum. Mehtaplı bir geceydi; birkaç saat sonra dağlarda, korkunç bir ünü olan bir yere, kayalar arasındaki Karanlık Uçurum Kanyonu adlı derin bir uçuruma yaklaştığımı fark ettim. Çok uzun yıllar önce İngiltere’den gelen bir grup bahtsız erkek ve kadın burada kamp kurmuş; etraflarını saran yerliler tarafından esir alınmış, tecavüz edilmiş ve akla hayale gelmeyecek işkencelerle öldürülmüşlerdi; avcılarının veya oduncularının en kabadayıları bile o gün bu gündür gündüz gözüyle bile kanyondan uzak duruyorlardı. Kanyonun yukarısında büyümüş sık çalılıklar arasında zorla kendime yol açıp ilerlerken sesler çalındı kulağıma; böyle bir yerde ve böyle bir saatte bunların kim olduğunu merak ettiğimden, daha dikkatli bir şekilde ve olabildiğince az gürültü yapmaya çalışarak yürümeye devam ettim. Kayaların eteğinde büyümüş kocaman bir ağaç vardı; görünmeden gözetlemek için arkasına saklandım. Ay ışığının en derin noktalarına kadar aydınlattığı Karanlık Uçurum Kanyonu ayaklarımın altındaydı; çıkıntılı kayaların ölüm kadar karanlık gölgeleri vururken yere, kanyonun diğer tarafındaki sarp kayalar karanlığa gömülmüştü. Zaman zaman bir bulut ayın önünden geçtiğinde ince bir tül geceyi karartıyor ve kanyonda acı bir rüzgâr ısıklık çalarak esiyordu. Dediğim gibi aşağıya baktığımda bir kayanın etrafında yarım daire halinde ayakta duran yirmi adam gördüm; bir bir saydım; çoğunu tanıyordum. Hepsi de rezilin reziliydiler, Londra’daki herhangi bir batakhane de görülebileceklerden daha rezil; ayrıca birçoğunun sırtında cinayet, hatta cinayetten beter suçlar vardı. Onların ve benim karşımda Bay Smith duruyordu, önündeki kayanın üzerinde mağazalarda kullanılan cinsten büyük terazi duruyordu. Ağacın gerisinde yatarken, Bay Smith’in sesinin bütün kanyonda yankıladığını işittim; işitmemle yüreğim buz kesti.

“Altına karşılık can,” diye bağırdı, “Altına karşılık bir can. Altının her libesine karşılık bir düşmanın canı ve kanı.”

Adamlardan biri ileri çıktı; bir elini havaya kaldırırken diğeriyle parlak bir şeyi gürültüyle terazinin kefelerinden birine attı ve Smith adamın kulağına bir şeyler fısıldadıktan sonra tekrar sesini yükseltti:

“Altına karşılık kan; bir düşmanın canı için bir libre altın. Terazinin kefesindeki her libre altın için bir can.”

Adamlar sağ ellerini havaya kaldırarak birer birer öne çıktılar; altın terazide tartıldı ve her seferinde Smith öne doğru eğilerek adamların kulağına

bir şeyler söyledi. Sonra yeniden bağırdı:

“Terazideki altına karşılık arzu ve haz. Her libre altına karşılık arzunun hazzı.”

Önceki şeyin aynısının olduğunu gördüm; yukarı kalkan el, tartılan metal, fısıldayan ağız ve her yüzdeki karanlık ihtiras.

Sonra, adamların Smith’le konuşmak için birer birer yaklaştıklarını gördüm. Galiba fısıltıyla konuşuyorlardı; Smith’in açıklamalarda bulunup talimatlar verdiğini görebiliyordum; yol gösteren biri gibi el kol hareketleri yaptığını ve yolun yanılgıya yer vermeyecek denli açık olduğunu göstermek istercesine bir iki kere elini hızla salladığını fark ettim. Smith’in yüzüne o kadar odaklanmışım ki başka hiçbir şey gördüğüm yoktu, sonunda kanyonun boşalmış olduğunu irkilerek kavradım. Daha demin bir grup ipten kazıktan kurtulmuş adam görmüştüm; iki adam bir kayanın yanında ayakta duruyordu; bir an için başımı başka yana çevirdim, geri döndüğümde kanyonda kimse yoktu. Dehşetten yıkılmış vaziyette evin yolunu tuttum, eve vardığımda o kadar bitkindim ki hemen uyudum. Saatlerce uyumuş olduğuma şüphe yok, uyandığımda güneş yeni doğuyor ve ışığı yüzüme vuruyordu. Şiddetle sarsıldığım duygusuyla sıçrayarak uyandım, ne olduğunu anlayamadan etrafıma baktığımda odada üç kişinin olduğunu gördüm şaşkınlıkla. İçlerinden biri elini omzuma koyup

“Haydi, bayım, uyanın,” dedi. “Vaktiniz geldi, sanırım çocuklar dışarıda sizi bekliyorlar ve çok aceleleri var. Haydi, giyinin bakalım, bu sabah hava biraz soğuk.”

Diğer iki adamın alaycı bir şekilde birbirlerine gülümsediğini gördüm, ama bir şey anlamadım. Çabucak sırtıma bir şeyler geçirdim ve hazırım dedim.

“İyi, gidelim, öyleyse. Nichols sen önden yürü, Jim’le ben beyefendinin koluna gireceğiz.

Beni gün ışığına çıkardılar ve o zaman giyinirken kafamı karıştıran belli belirsiz fısıltıların anlamını kavradım. Dışarıda bekleyen iki yüz kadar insan vardı -ve birkaç da kadın- beni gördüklerinde boğuk bir homurtu yükseldi. Ne yapmış olduğumu bilmiyordum, ama bu gürültü kalbimin delice çarpmasına ve alnımda boncuk boncuk terler belirmesine yol açtı. Bir tülün ardından bakıyormuş gibi kalabalığın heyecanlandığını, itişip kakıştığını gördüm şaşkınlıkla; kulak tırmalayan sesler yükseliyordu her taraftan; bütün bu yüzlerde nedenini anlamadığım ihtiraslı bir öfke dışında merhametin

zerresi yoktu. Çok geçmeden kendimi bir tür geçit töreniyle vadinin yamacından tırmanırken buldum; her iki yanımda eli tabancalı adamlar vardı. Arada bir kulağıma bir ses çalınıyor, bazı kelimeler ve cümleler işitiyor, ama bunlardan anlamlı bir şey çıkaramıyordum. Ama ağızlardan nefret dökülüyordu; acayip ve inanılmaz bir hikâyenin kırık dökük parçaları çalınıyordu kulağıma. Birisi, korkunç işkencelerle öldürölmek üzere kurnaz ve sinsi hilelerle evinden uzağı çekilen ve daha sonra karanlık ve ıssız yerlerde yaralı bir yılan gibi kıvranan, acılarına son vermeleri için kalbine birisi bir hançer saplasın diye yalvaran insanlara dair hikâyeler anlatıyordu; bir başka sesin birkaç günlüğüne ortadan kaybolan ve sonra ölmek üzere geri dönen ve ölüm acıları içinde kıvranırken bile utançtan kıpkırmızı olan masum kızlardan söz ettiğini işitiyordum. Bütün bunların ne anlama geldiğini ve neler olup bittiğini merak ediyordum, ama o kadar bitkindim ki bir rüyadaymış gibi yürüyor, uyumaktan başka hiçbir şey istemiyordum. Sonunda durduk. Mavi Kaya Vadisi'ne bakan tepenin zirvesine varmıştık; sık sık altında oturduğum bir grup ağacın altında durduğumu gördüm. Halka oluşturan bir grup silahlı insanın ortasındaydım; iki üç kişinin bir yere odun yığarken diğerlerinin bir halatı çözmeye çalıştıklarını gördüm. Derken kalabalık kıpırdandı ve elleri, ayakları halatla sıkı sıkıya bağı bir adam için yer açtı; anlatılamayacak kadar mendebur suratlı biri olsa da, yüzünün seğıirmesine, ağzının çarpılmasına neden olan ıstırabı nedeniyle adama acıdım. Adamı tanımıştım; Karanlık Uçurum Kanyonu'nda Smith'in etrafında toplananların arasındaydı. Göz açıp kapayınca kadar adamın bağlarını çözdüler, çırılçıplak soydular ve bir ağacın altına taşıyıp boynuna bir ip geçirerek ipin diğer ucunu ağacın gövdesine doladılar. Boğuk bir sesin emriyle koşuşturanlar oldu; halatı gerdiler ve orada, hemen iki adım ötemde kararan suratı, kıvranan uzuvları ve utanç verici can çekişmeyi gördüm. Hepsini de geçen gece kanyonda gördüğüm yarım düzine insan birbiri ardı sıra gözlerimin önünde boğuldu ve cesetleri toprağı atıldı. Sonra buna bir ara verdiler ve kısa bir süre önce beni uyandıran adam yanıma geldi ve bana, "Şimdi, bayım, sıra sizde," dedi. Dua etmeniz için size beş dakika veriyoruz, bu sürenin sonunda, sizi Tanrı aşkına şu ağaca bağılayıp diri diri yakacağız."

Ancak o zaman uyandım ve ne olup bittiğini anladım.

"Neden? Ne yaptım ben?" diye haykırdım. "Neden beni öldürmek istiyorsunuz? Ben zararsız bir insanım, hiçbir yanlış yapmadım." Yüzümü ellerimle örttüm; öyle acınası, öyle dehşet verici bir ölümdü ki bu.

"Ne yaptım ben?" diye tekrar bağırdım. "Beni başka biriyle karşılaştırıyor

olmalısınız. Beni tanıyor olamazsınız.”

“Seni kötü kalpli iblis,” dedi yanımdaki adam, “seni yeterince iyi tanıyoruz. Sen cehennemde yanarken buradan itibaren otuz millik bir mesafede Jack Smith’e lanet okumayan bir tek kişi olmayacak.”

“Benim adım Smith değil,” dedim, bana kalan son umut kırıntısıyla. “Benim adım Wilkins. Bay Smith’in sekreteriydim, ama hakkında hiçbir şey bilmiyorum.”

“Pis yalancıya da bakın hele,” dedi adam. “Ne sekreteri! Bana kalırsa geceleri sinsice dışarı sıvışıp yüzünü karanlıkta bırakacak kadar becerikliydin, ama sonunda seni ele geçirdik. Saatin geldi. Hadi bakalım.”

Beni sürükleyerek ağaca götürdüler ve zincirlerle bağladılar; etrafıma odunlar yığıldıklarını gördüm, gözlerimi kapattım. Sonra bir sıvıyla sırlıslıkla ıslatıldığımı hissedip yeniden gözlerimi açtım, bir kadın bana sırıttı. Koca bir teneke gazyağını üzerime boca etmişti. Bir ses “Ateşleyin,” diye bağırdı; o anda bayılmışım; gerisini bilmiyorum.

Gözlerimi açtığımda çıplak, dar bir odada bir yatakta yatıyordum. Bir doktor bir şişe amonyak tuzunu burnuma tutuyordu ve yatağın yanı başında daha sonra kasabanın polis şefi olduğunu öğreneceğim bir beyefendi duruyordu, polis şefi bana hitaben, “Bakın, bayım,” diye başladı, “sizi temin ederim ki alışılmadık derecede kıl payı kurtuldunuz. Ekibimle birlikte gelip sizi kurtardığımızda çocuklar odun yığınına ateşe vermek üzereydiler. Ne var ki onları suçlamıyorum; sizin Kara Uçurum çetesinin başı olduğunuza kesin olarak inanıyorlardı; başlangıçta sizin Jack Smith olmadığınıza onları ikna edecek bir şey söyleyemezdim. Bereket versin, bizimle birlikte gelen Evans adlı, buralardan bir adam sizi Jack Smith’le birlikte görmüş olduğuna yemin etti de sizin siz olduğunuz anlaşıldı. Böylece sizi getirip hapse attık, ama kendinize geldiğinizde, istediğiniz zaman gidebilirsiniz.”

Ertesi gün trene bindim ve üç hafta sonra, yine neredeyse beş parasız, Londra’daydım. Ama o andan itibaren sanki talihim değişmeye başladı. Her tarafta etkili dostlar edindim; banka müdürleri benimle arkadaş olmaya çalışıyor, gazete yöneticileri bana kollarını açıyorlardı. Tek yapmam gereken kendime bir meslek seçmektir ve kısa bir süre içinde doğuştan nispeten aylak bir hayata eğilimli olduğuma karar verdim. Neredeyse gülünç denecek kadar kolayca zengin bir politik kulüpte bol maaşlı bir iş edindim. Şehir merkezinde, parklara yakın muhteşem bir daire kiraladım; kulübün aşçısı ne zaman öğlen ve akşam yemeklerine gitsem kendini paralıyordu; mahzendeki en nadir şaraplar emrime amadeydi. Bununla birlikte Londra’ya döndüğüm

günden itibaren bir tek gün olsun rahat, huzur bulamadım; uyandığımda Smith'i başucumda göreceğim diye korkuyla titriyordum ve attığım her adım sanki beni uçurumun kıyısına yaklaştırıyordu. Smith'in yasa dışı kanun infazcılarının baskınından kaçıp kurtulmuş olduğunu biliyordum; Londra'ya dönmüş olabileceğini, ansızın, hazırlıksız olarak burun buruna gelebileceğimizi düşününce bayılacak gibi oluyordum. Her sabah evden çıkarken, korktuğum şahsın beni bekleyip beklemediğini görmek için sokağın her iki yanına bakıyor; sokak köşelerinde birkaç hızlı adımın bizi bir araya getireceği düşüncesinden dehşete düşerek, yüreğim ağzımda durup oyalanıyordum. Tuhaf bir tesadüf onu yanıma oturtur korkusuyla tiyatroya ya da müzikhollere gitmeye cesaret edemiyordum. Bazen istemeye istemeye geceleri yürüyüşe çıkmak zorunda kalıyordum, sonra sessiz meydanlarda gölgeler titrememe yol açıyor, caddeleri dolduran kalabalıkların arasında kendi kendime, "Eninde sonunda o gün gelecek; o mutlaka şehre dönecek ve kendimi en güvende sandığım anda onu göreceğim," diyordum. Yaklaşan tehlikeye ilişkin bir ipucu ya da işaret bulurum diye küçük harflerle yazılmış en sıradan haberleri bile atlamadan gazeteleri tarıyordum. Özellikle ilan sütunlarını tekrar tekrar okuyordum, ama boşuna. Rahatsız edilmeksizin aylar geçti, kendimi tehlikeden uzak hissetmemem de artık dehşetin dayanılmaz baskısı altında her saat bunalımıyordum. Bu öğleden sonra Oxford Street'te sakin sakin yürüyordum, bir ara gözlerimi kaldırıp yolun karşısına baktım ve onca zamandır aklımdan çıkmayan adamı sonunda gördüm.

Bay Wilkins şarabını bitirip sandalyesinde arkasına yaklaştı, hüznle Dyson'a baktı; sonra birden aklına bir şey gelmiş gibi elini koyun cebine daldırıp deri bir cüzdan çıkardı ve içinden aldığı bir gazete kupürünü masanın üzerine koydu. Dyson bir akşam gazetesinden alınmış kupüre dikkatle baktı. Şöyle yazıyordu:

TOPLU LİNÇ TRAJİK OLAYLAR

Reading'deki (Colarado) Dalziel ajansından çekilen bir telgraf Blue-Rock Park'tan alınan haberlere göre yörede korkunç bir toplu intikam olayı yaşandığını haber veriyor. Yöre halkı bir süredir gözü dönmüş bir haydut çetesinin dikkatle planlayarak erkekleri ve kadınları hunharca işkencelerle öldürmesi yüzünden dehşet içindeydi. Yasa dışı kanun infazcılarının bir komite oluşturuldu; çete liderinin Blue-Rock Park'ta

yaşayan Smith adında biri olduğu ortaya çıkarıldı. Çete üyelerinden en berbat altısı, iki üç yüz kadın ve erkeğin huzurunda boğularak öldürüldü. Smith'in kaçtığı söylenmektedir.

“Korkunç bir hikâye bu,” dedi Dyson; “Anlattığınız korkunç sahnelerin gece gündüz aklınızdan çıkmayışını çok iyi anlıyorum. Ama iyi düşünecek olursak, Smith'den korkmak için ne sebebiniz var? Asıl korkması gereken o. Düşünsenize, onun hakkında bildiklerinizi polise anlattığınızda hemen bir tutuklama kararı çıkarırlar. Bir de, şimdi söyleyeceklerim için umarım beni bağışlarsınız.”

“Azizim,” dedi Bay Wilkins, “benimle içinizden geldiği gibi, rahat rahat konuşabilirsiniz.”

“Peki, o zaman, itiraf etmeliyim ki ilk izlenimim kaçıp gitmeden önce adamı durduramamış olmaktan dolayı hayal kırıklığına uğramış olduğunuzdu. Sokağın diğer tarafına geçemediğiniz için canınızın sıkıldığını düşündüm.”

“Bayım, ne olup bittiğini anlamıyordum. Adamı gördüm, ama sadece bir an için; bende gördüğünüz heyecan, kuşku içinde kıvrınmamdan kaynaklanıyordu. Gördüğüm yüzün adama ait olduğundan tam olarak emin değildim ve Smith'in yeniden Londra'da olduğu gibi korkunç bir düşünce aklımı başımdan almıştı. İblisin ta kendisi olan, işlediği dünya kadar tiksiniç suçtan ruhu kararmış bu adamın masum kalabalığa karışmış, fark edilmeden dolaşıyor, belki de yeni ve daha korkunç bir dizi suç planlıyor olduğu düşüncesiyle korkudan tir tir titriyordum. Dediğim gibi, bayım, korkunç bir varlık sokaklarda dolaşıyor; öyle bir varlık ki onun önünde güneş kararır, yaz havası buz gibi ve sağlıksız olur. Buna benzer düşünceler bir kasırga gibi kafama üşüştü; âdeta aklımı kaçırdım.”

“Anlıyorum. Duygularınızı kısmen anlıyorum, lâkin sizi temin ederim ki gerçekten korkmanız gereken bir şey yok. Smith hiçbir şekilde sizi rahatsız edemez; buna güvenin. Unutmayın ki o kendisi de bir uyarı aldı; çok kısa bir an görmüş olsam bile bana çok korkmuş biri olduğu izlenimini verdi. Neyse, vakit geç oldu, beni bağışlarsanız, Bay Wilkins, benim gitmem gerekiyor artık. Tekrar buraya gelecek olursanız sanırım sık sık görüşebiliriz.”

Dyson, şansın ayağına getirdiği bu tuhaf hikâyeyi düşünerek gösterişli adımlarla yürüyüp uzaklaştı; serinkanlılıkla düşününce Wilkins'in tavırlarında en acayip türden bir yığın tecrübenin açıklayamayacağı tuhaf bir şeyler olduğu sonucuna vardı.

KAYIP KARDEŞ MACERASI

BAY CHARLES PHILLIPPS, DAHA ÖNCE ÇITLATILDIĞI GİBİ, bilime fazlasıyla yatkın bir beyefendi idi. Daha gençliğinde kendini büyük bir hevesle biyoloji konularını incelemeye vermiş ve mikroskobik denizhiyarının embriyolojisi üzerine yazdığı monograf onun edebiyata ilk katkısı olmuştu. Sonraları bu konulara eskisi kadar asılmaz olmuş, paleontoloji ve etnoloji gibi daha önemsiz konularla uğraşmaya başlamıştı; oturma odasında çekmeceleri çakmaktaşıdan kaba saba araç gereçlerle dolu bir dolap vardı ve Güney Denizlerinden gelme değerli bir fetiş evinin dekorasyonunda en önemli unsurdu. Kendine materyalist payesi veren Phillipps aslında insanların en kolay inanandı, ama olağanüstü bir şeye inanması için onun iyi kötü bilimsel bir kılığa büründürülmesi gerekirdi; en çılgınca düşler, terminolojinin ciddi ve kusursuz olması şartıyla, somut biçimlere girerdi; cadılara güler geçer, fakat ipnotizmacının gücü karşısında tir tir titrerdi; Hristiyanlıktan söz edildiğinde kaşını kaldırır, ama protil ile etere tapardı. Ötesine gelince, sınırsız ölçüde kuşkucu olmakla övünürdü; kulağına fantastik gibi gelen her şeye küçümsemeyle yaklaşırdı; Dyson'ın kovalayan ve kovalananla ilgili hikâyesinin tek kelimesine, tek hecesine inanmazdı eğer altın sikke gibi gözle görülür, elle tutulur bir kanıt olmasaydı. Yine de Dyson'ın kendisini etkilemeye çalıştığından şüphelenmiyor değildi; arkadaşının hastalıklı fantezilerini ve en inanılmaz olanı çok sıradan bir şeymiş gibi anlatma alışkanlığını biliyordu; hasılı bu tuhaf hikâyedeki sözümona gerçeklerin anlatılırken büyük ölçüde çarpıtılmış olduğuna inanıyordu. Bu hikâyeyi dinlediği akşamdan sonra bir gün Dyson'ı ziyarete gitti ve doğru gözlem yapmanın gerekliliği ve şeyleri incelerken teleskop yerine kaleydoskop kullanma deliliği -kullandığı terim buydu- üzerine sıkıcı bir konuşma yaptı; bütün bu sözleri arkadaşı yüzünde son derece alaycı bir gülümsemeyle dinledi. “Aziz dostum,” dedi Dyson sonunda, “İzninizle

söylemeliyim ki lafı nereye getirmeye çalıştığınızı gayet iyi anlıyorum. Ancak, kendimi insan hayatının tarafsız ve ciddi bir gözlemcisi kabul ederken sizi hayalci saydığımı söylediğimde çok şaşıracaksınız. Bir kısır döngü içerisinde dolaşıp dururken yeni felsefelerin Eldorado'sunda¹ dolaştığınızı hayal ediyor, aslında mecazi Clapham'de² oturuyorsunuz; sizin kuşkuculuğunuz kendi kendini yenmiş, muazzam bir bölünüşe dönüşmüş; siz gerçekte gün ortasında güneşin varlığını inkâr eden yarasa ya da baykuşun - hangisi olduğunu unuttum- durumundasınız; bir gün türlü çeşitli entelektüel hatalarınızdan duyduğunuz pişmanlıkla ve gidişatı geleceğin ışığında görme kararlılığıyla bana gelmezseniz şaşırım.” Bu tiradın Bay Phillipps üzerinde bir etkisi olmadı; Dyson'ı umutsuz bir vaka olarak kabul etti ve bir dostunun Hindistan'dan göndermiş olduğu çakmaktaşından ilkel alet edevatı doya doya seyretmeye eve gitti. Bir de ne görsün, masanın üzerindeki bu şekilsiz nesneleri gören ev sahibesi masayı kurmak için taş koleksiyonunu çöpe atmamış mı? Pis kokulu bir araştırmaya girişmekten başka yapacak bir şey yoktu. Söz konusu taşların çok değerli bıçaklar olduğunu duyan Bayan Brown yüzüne karşı “Zavallı Bay Phillipps,” dedi ve o zavallı adam öfke ve pis kokular içinde kötü bir öğle sonrası geçirdi. Kurtarma işi sona erdiğinde saat dördü vuruyordu; çürümekte olan lahana yapraklarının kokusundan perişan olan Phillipps akşam yemeğinden önce iştahı açılsın diye biraz yürüyüş yapmasının iyi olacağını hissetti. Dyson'ın aksine gözleri kaldırımda, düşüncelere dalmış ve etrafındaki hayattan habersiz vaziyette hızlı hızlı yürüyor, hangi sokaklardan geçtiğinin farkına bile varmıyordu; ansızın gözlerini kaldırdığında kendini Leicester Square'de buldu. Meydanın çimleri ve çiçekleri hoşuna gitti, birkaç dakika dinlenip etrafa göz gezdirmeye fırsatını kaçırmak istemedi; bir ucunda bir kadının oturmakta olduğu bir bank gördü, gidip bankın diğer ucuna ilişti ve öfkeyle günün olaylarını gözden geçirdi. Banka yaklaşırken oturmakta olan kadının temiz giyimli ve genç biri olduğunu fark etmişti; görünüşe göre çalıları seyretmek üzere diğer tarafa dönmüş ve kısmen de eliyle kapatmış olduğu için kadının yüzünü göremedi; bu arada Bay Phillipps'in oturmak için kadının yanını seçmesini bir gönül macerası yaşamak istemesine yormak ona haksızlık olur; ona kalsa beş pasaklı çocuğun anası bir kadının yanına oturmayı ve doğrudan kendi talihsizlikleri üzerine düşüncelere dalmayı tercih ederdi. Oturduğu evi değiştirmeyi düşünmüştü, ama şimdi sorunu bütün yönleriyle daha eleştirel bir gözle ele alınca, soğukkanlı bir yargılamayla ev sahibesi soyunun, yaprakların soyu gibi olduğu ve içlerinden birini seçmekten başka yapacak

bir şey olmadığı sonucuna vardı. Yine de, kabahatli kişiyle, yani Bayan Brown ile son derece düşüncesizce davranmış olduğu ve gelecekte daha iyi ilişkileri olmasını umduğu hususunda soğukkanlılıkla, ama sertçe konuşmayı aklına koydu. Bu kararı aklına yazdıktan sonra, Phillipps oturduğu yerden kalkıp gitmeye hazırlanırken, halen çalılıkları ve çiçek tarhlarını seyretmeye devam eden yanındaki kadından gelen boğuk bir hıçkırıktan fazlasıyla rahatsız oldu. Sıkı sıkıya bastonuna sarıldı ve çabucak uzaklaşmaya hazırlanıyordu ki kadın yüzünü ondan tarafa döndü ve yalvarış dolu sessiz bakışlarla dikkatini çekti. Güzel olmaktan çok, tuhaf ve etkileyici bir yüzü olan bir genç kızdı bu ve fevkalade sıkıntı içindeydi; Bay Phillipps yeniden oturdu ve kötü şansına yürekten lanet okudu. Elinde mendil olmasına rağmen ağladığına dair hiçbir işaret olmayan genç kadın çekici ela gözlerini ona çevirdi; dudaklarını ısırды; dayanılmaz bir acıyla mücadele ediyor gibiydi ve bütün tavırlarıyla âdeta yalvarıp yakarıyordu. Phillipps ters ters bakarak ve şimdi ne olacak diye merak ederek bankın ucuna oturdu; kadın hâlâ ağzını açmadan yüzüne bakıyordu.

“Eee, hanımefendi,” dedi Phillipps en sonunda, “tavırlarınızdan anladığıma göre benimle konuşmak istiyorsunuz. Sizin için yapabileceğim bir şey var mı? Ancak, beni mazur görürseniz, bir yardımda bulunmamın pek mümkün görünmediğini söylemek zorundayım.”

“Ah, bayım,” dedi kadın alçak sesle, neredeyse fısıldamasına, “benimle böyle sert bir şekilde konuşmayın. Çok perişanım; yüzünüze bakınca yardımınızı değilse bile, bana acımanızı isteyebileceğimi düşündüm.”

“Rica etsem, meselenin ne olduğunu anlatır mıydınız?” dedi Phillipps. “Size bir bardak çay ikram edebilir miyim?”

“Yanlış anlaşılmayacağımı biliyordum,” diye karşılık verdi genç kadın. “Çay ikram etmek istemeniz ne kadar yüce gönüllü olduğunuzu gösteriyor. Ama çay, ne yazık ki beni teselli etmekten çok uzak! İzniniz olursa başıma gelenleri size anlatmaya çalışırım.”

“Anlatırsanız, sevinirim.”

“Anlatacağım ve bana çıkardığı sayısız güçlüğü, genç olmama ve hayatın derin ve esrarlı gözüken sırları karşısında titriyor olmama rağmen kısaca anlatmaya çalışacağım. Ruhumu altüst eden hüznün nedeni çok basit: kardeşim kayboldu.”

“Kardeşiniz mi kayboldu? Bu nasıl olabilir?”

“Görüyorum ki birkaç ayrıntıyla canınızı sıkmam gerekiyor. Benden

birkaç yaş daha büyük olan erkek kardeşim Londra'nın kuzeyinde özel bir okulda öğretmenlik yapıyor. Parasızlık onu üniversite eğitiminin avantajlarından mahrum bıraktı; diploması olmadığından bilgisi ve yeteneğiyle hak ettiği bir mevkiye gelmeyi umamazdı. Bu yüzden iyi aile çocuklarının devam ettiği Dr. Saunderson'ın Highgate Academy'sinden sunulan klasik diller öğretmenliği görevini kabul etmek zorunda kaldı ve bu görevi yıllar boyu müdürünü memnun edecek şekilde yerine getirdi. Benim kendi hikâyem anlatmaya değmez; geçen ay, Tooting'de oturan bir ailede mürebbiye olarak çalıştığımı söylemem sanırım yeterli. Kardeşimle ben her zaman birbirimize büyük bir sevgiyle bağlıydık ve şimdi ayrıntılarına girmek istemediğim şartlar bizi bir süre ayrı bırakmış olsa da hiçbir zaman birbirimizi gözden uzak tutmadık. İkimizden biri yataktan çıkamayacak kadar hasta olmadıkça buluşmadan tek hafta bile geçirmemeye karar verdik ve bir süre önce hem merkezi hem de ulaşılması kolay olduğu için buluşma yeri olarak bu meydanı seçtik. Bir haftalık tatsız ve sıkı çalışmadan sonra kardeşimin yürümeyi pek canı çekmezdi ve çoğu kez iki, üç saat bu bankta oturur beklentilerimizden ve çocukluğumuzdaki mutlu günlerimizden söz ederdik. İlkbahar başlarında hava hâlâ çok soğuktu ve bu bankta oturup soluklanıyorduk; bizi yan yana oturmuş şevkle konuşurken görenler sanırım iki âşık sanmışlardır. Her cumartesi burada buluştuk, doktor bir delilik olduğunu söylese bile kardeşim gribin buluşmamızı engellemesine asla izin vermedi. Bir süre önceydi; buluştuğumuz son cumartesi birlikte uzun ve mutlu bir öğleden sonra geçirdik ve her zamankinden daha neşeli bir şekilde birbirimize veda ettik; önümüzdeki haftanın daha çekilebilir olacağını hissediyorduk ve buluşabilirsek bir sonraki buluşmanın daha hoş geçeceğinden emindik. Kararlaştırdığımız vakitte, saat dörtte buraya geldim ve banka oturup her an kardeşimin meydanın kuzey tarafındaki şu kapıdan görüneceği umuduyla beklemeye başladım. Aradan beş dakika geçti, kardeşim görünmedi; treni kaçırmış olmalı diye düşündüm ve görüşmemizin yirmi dakika, belki de yarım saat kısılacağı düşüncesi beni üzdü; bugün birlikte çok mutlu olacağımızı ummuştum. Sonra, ansızın, hangi içgüdüyle bilmiyorum, hızla arkama döndüm ve meydanın güney tarafındaki kapıdan yanında bir adamla giren kardeşimin yavaş yavaş bana doğru geldiğini size nasıl anlatacağımı bilmediğim bir şaşkınlıkla gördüm. İlk düşüncem, hatırladığım kadarıyla, bu adamın, her kim ise, buluşmamıza zorla katıldığı için duruma biraz içerlemiş olduğumdu; kardeşimin hiç yakın arkadaşının olmadığını bildiğimden bu adamın kim olabileceğini merak ettim.

Kardeşimle yanındaki adamın yaklaşımlarını seyrederken, bir başka duygu beni pençeleri arasına aldı; saçlarımı diken diken eden bir korku, karanlıkta kalan bir çocuğun korkusu, akla, mantığa sığmaz, ama dehşet verici bir korku, bir cesedin yüreğimi sıkıca kavrayan soğuk eli gibi bir duygu. Yine de korkumu bastırdım ve benimle konuşacağını umarak kardeşime baktım ve daha dikkatli bir şekilde de yanındaki adama. Sonra bu adamın kol kola gitmek yerine kardeşimi sürükleyerek götürdüğünü fark ettim; çok sıradan giyimli, uzun boylu bir adamdı bu. Başında yüksek bir melon şapka, havanın sıcak olmasına rağmen sırtında bütün düğmeleri iliklenmiş siyah bir palto vardı ve pantolonunun siyah, gri şeritleri olduğunu fark ettim. Yüzü de fazlasıyla sıradandı ve aslında yüzündeki ne bir çizgiyi ne bir özelliği ne de bir ifadeyi hatırlıyordum; tuhaf ama yaklaştığında yüzüne merakla bakmış olmama rağmen üzerimde hiçbir etki bırakmadı; sanki iyi yapılmış bir maskeye bakıyor gibiydim. Önümden geçtiler ve ben tarifsiz bir şaşkınlıkla, kardeşimin dudaklarının kıpırdamamasına, gözlerinin benimkilere bakmamasına rağmen sesinin benimle konuştuğunu işittim. Tanımlayamayacağım, ama tanıdığım bir sestir bu; sözler kulağıma sanki bir şırıltıyla ve taşlar arasından akan sığ bir derenin sesiyle karışmış gibi geliyordu. Sonra “Kalama,” sözlerini işittim ve bir an için yer ve gök kulakları sağır eden bir gümbürtüyle üzerime çullandı ve dünyadan başı ve sonu olmayan karanlık bir boşluğa fırlatılıp atıldım. Çünkü kardeşim yanımdan geçerken onu kolundan tutan ve yönetiyor gibi görünen elin, çok uzun yıllardır mezarda çürüyen biçimsiz bir şey olduğunu dehşet içinde fark ettim. Eti kuru ve taneli şeritler halinde kemikten ayrılmış, sallanıyordu; kardeşimin kolunu çevreleyen parmaklar biçimsiz birer cırnağı andırıyordu ve içlerinden biri ucu çürüyüp kopmuş bir kökten ibaretti. Kendimi toparladığımda ikisinin şu kapıdan geçip dışarı çıktığını gördüm. Bir an durdum, sonra yüreğimi yakıp kavuran bir ateşle hiçbir dehşetin beni durduramayacağını, cehennem üstüme kalksa bile peşlerinden gidip kardeşimi kurtarmam gerektiğini anladım. Dışarı koşup yola baktım ve kalabalığın içinde yürüyen ikiliyi gördüm. Yolun karşı tarafına koştum ve bir yan sokağa saptıklarını gördüm; bir an sonra köşeye ulaştım. Sağa sola baktım, ama ne kardeşim ne tuhaf gardiyayı görünürdeydi; iki yaşlıca adam kol kola geliyordu ve bir telgrafçı çocuk ıslık çalarak hızlı hızlı yürüyordu. Bir süre korkudan felç olmuş gibi olduğum yerde durdum, sonra boynumu büküp beni bulduğunuz bu banka döndüm. Şimdi, bayım, ıstırabım sizi şaşırtıyor mu? Söyleyin bana kardeşime ne oldu, aklımı kaçıracağım.”

Bu hikâyeyi örnek bir sabırla dinleyen Bay Phillipps konuşmadan önce bir süre tereddüt geçirdi.

“Hanımefendi,” dedi en sonunda, “beni sadece bir insan olarak değil, bir bilim adamı olarak da hizmetinize nasıl koşacağınızı çok iyi biliyorsunuz. Bir insan olarak size içtenlikle acıdım; gördüğünüz ya da gördüğünüzü sandığınız şeyden dolayı çok büyük bir ıstıraba boğulmuş olmalısınız. Gerçekte bilimsel bir gözlemci olarak size gerçeğin ta kendisini, gerçek olmasından başka sizi teselli de edecek olan gerçeği anlatmak benim görevim. İzninizle sizden kardeşinizi tarif etmenizi rica edebilir miyim?”

“Elbette,” dedi kadın sabırsızlıkla, “ayrıntılı bir şekilde tarif edebilirim. Kardeşim solgun görünümlü, küçük, kara favorili, gözlüklü bir gençtir. Oldukça utangaçtır, yüzünde neredeyse korku dolu bir ifade vardır ve etrafına tedirginlikle bakar. Bir düşünün! Onu muhtemelen görmüşsünüzdür. Bu yörede yürüme alışkanlığınız varsa bir cumartesi günü ona rastlamış olabilirsiniz. Onun belki de bu sokağa girmiş olduğunu varsaydığınızda yanılıyor olabilirim, ama belki de bu sokakta yürürken yanınızdan geçmiş olabilir. Lütfen, söyleyin bayım, onu gördünüz mü acaba?”

“Korkarım ki yürürken etrafıma pek dikkat etmem,” dedi, fark etmeden annesinin yanından geçebilecek Phillipps, “ama yaptığınız tarifi hayranlık verici olduğundan eminim. Şimdi de kardeşinizin koluna girdiğini söylediğiniz adamı tarif eder misiniz?”

“Bunu yapamam. Daha önce dediğim gibi belirli bir ifadesi ya da özelliği olmayan bir yüzdü. Bir maske gibiydi.”

“Doğru, hiç görmemiş olduğunuz bir şeyi tarif edemezsiniz. Söylemesi zor, ama benim çıkardığım sonuç, bir yanılısamanın kurbanı olduğunuz. Kardeşinizi bekliyordunuz, geciktiği için paniklemiştiniz, farkına varmadan, kuşkusuz, beyniniz çalışmaya başladı ve sonunda kendi hastalıklı düşüncelerinizin bir izdüşümünü gördünüz; geciken kardeşinizin ve tarif edemediğiniz bir şahısta vücut bulan dehşetin görüntüsünü. Hiç şüphe yok ki kardeşinizin sizinle her zamanki gibi buluşmasını bir şey engellemiş. Sanırım bir iki güne kalmaz ondan haber alırsınız.”

Kadın ciddi bir ifadeyle Bay Phillipps’e baktı, sonra bir saniye kadar gözleri sevinçle parladı, ardından bilim adamının ister istemez ulaştığı dogmatik sonuçları düşününce yüzü gölgelendi.

“Bilmiyorsunuz,” dedi. “Duyularımın uyarılmış olduğundan hiç kuşum yok. Bundan başka çok daha korkunç tecrübeler de yaşadım. İleri sürdüğünüz

savların güçlü olduğunu kabul ediyorum, ama bir kadının kendisini hiç aldatmayan sezgileri vardır. İnanın bana, isterik değilim, nabzıma bakın, ne kadar düzenli atıyor.”

Kadın sevimli bir hareketle ve Phillipps’i kendine rağmen mest eden bir bakışla elini uzattı. Uzatılan bu el yumuşak, beyaz ve ılıktı; Phillipps kafası karışmış bir vaziyette parmaklarını mavi damarların üzerine bastırırken, gözlerinin önündeki bu aşk ve hüznün manzarasından derin bir şekilde etkilendiğini hissetti.

Kadının bileğini bırakırken, “Dediğiniz gibi tamamen kendinizdesiniz,” dedi. “Bununla birlikte yaşayan insanların ölü ellerine sahip olamayacağını biliyor olmalısınız. Bu tür şeyler olmaz. Elbette kardeşinizi bir başka adamla birlikte görmüş olmanız ve acil bir işin onu durmaktan alıkoymuş olması mümkün. O olağandışı ele gelince bir biçim bozukluğu söz konusu olabilir, parmaklardan biri bir kazada veya buna benzer bir şeyde kopmuş olabilir.”

Genç kadın hüznüyle başını salladı.

“Sizin kararlı bir rasyonalist olduğunuzu görüyorum,” dedi. “Benim çok daha korkunç tecrübeler yaşadım dediğimi duymadınız mı? Ben de bir zamanlar bir kuşkucuydum, ama öğrendiğim şeylerden sonra, artık kuşku duyamam.”

“Hanımefendi,” diye cevap verdi Bay Phillipps, “kimse beni inancımdan döndüremez. Ne iki kere ikinin beş ettiğine inanır ya da inanır gibi yaparım ne de herhangi bir şekilde iki kenarlı üçgenlerin var olduğunu kabul ederim.”

“Biraz acelecisiniz,” diye karşılık verdi genç kadın. “Peki, etnoloji ve benzer konularda en yetkili kişi olan Profesör Gregg’in adını hiç duyup duymadığınızı sorabilir miyim?”

“Profesör Gregg’in adını duymak bir yana, hakkında çok şey biliyorum,” dedi Phillipps. “Onu her zaman en zeki ve sağlıklı düşünen gözlemcilerden biri olarak gördüm ve kendi türünde oldukça takdire şayan bir kitap olan, son yayımladığı ‘Etnoloji Ders Kitabı’ndan çok etkilendim. Aslında, Gregg’in meslek hayatına son veren feci kazayı duyduğumda kitap elime yeni geçmişti. Sanırım İngiltere’nin batısında bir yazlık satın almıştı; oralarda bir nehre düştüğü varsayılıyor. Yanlış hatırlamıyorsam cesedi bulunamadı.”

“Bayım, sağduyulu biri olduğunuzdan eminim. Konuşmanız bunu fazlasıyla ortaya koyuyor, yaptığınızı söylediğiniz işler, boş bir adam olmadığınıza beni ikna etti. Kısacası, size güvenebileceğimi hissediyorum. Profesör Gregg’in öldüğünü düşündüğünüz anlaşılıyor; ben bunun böyle

olduğuna inanmak için hiçbir neden göremiyorum.”

“Ne!” diye haykırdı şaşırın ve altüst olan Phillipps, “Utanç verici bir şeyler ima ediyor olamazsınız. Buna dünyada inanmam. Gregg çok karakterli bir insandı; tam bir iyilikseverlik abidesiydi ve her ne kadar boş hayallere benim karnım toksa da, onun samimi ve inançlı bir Hıristiyan olduğuna inanıyorum. Herhalde bir rezaletin onu ülkeden kaçmak zorunda bıraktığını ima etmiyorsunuzdur.”

“Yine acele ediyorsunuz,” diye karşılık verdi genç kadın. “Hiç de böyle bir şey demedim. O zaman size kısaca anlatayım; Profesör Gregg bir sabah o evden çıkarken ruh ve beden sağlığı yerindeydi. Bir daha geri dönmedi, ama saati, kösteği, içinde üç İngiliz altını ve bir miktar gümüş para ile her zaman parmağına taktığı yüzüğü bulunan para kesesi üç gün sonra nehirden kilometrelerce uzakta, kuş uçmaz kervan geçmez bir tepede bulundu. Bu eşyalar, fantastik biçimli kireçtaşı bir kayanın yanına konmuştu; meşin iple bağlanmış kaba parşömeden bir çıkına sarılmıştı. Çıkın açıldığında, parşömenin iç tarafında kırmızı bir maddeyle yazılmış bir yazı bulunduğu görüldü; yazı okunamadı, ama bozuk bir çiviyazısına benziyordu.”

“Fena halde ilgimi uyardınız,” dedi Phillipps. “Lütfen anlatmaya devam eder misiniz? Sözüünü ettiğiniz durum bana çok anlaşılmaz göründü; bir açıklama duymak için can atıyorum.”

Genç kadın bir an derin düşüncelere dalar gibi oldu, sonra aşağıdaki öyküyü anlatmaya başladı:

KARA MÜHRÜN ÖYKÜSÜ

Size kendi geçmişimle ilgili bazı noktaları etraflıca anlatmam gerekiyor. Ben, meslek hayatının daha başlangıcında, henüz karısının ve iki çocuğunun geçimini temin edecek vasıtaları biriktirme fırsatı bulamadan, ansızın ölmek talihsizliğine uğramış Steven Lally adında bir inşaat mühendisinin kızıyım. Annem, inanılmaz ölçüde kıt imkânlarla evimizi çekip çevirme başarısını gösterdi; hayatımızı sürdürebilmek için ihtiyaç duyduğumuz çoğu şeyin kente göre daha ucuz olduğu uzak bir köyde yaşadık; ama böyleyken bile yoksunluklar içinde büyüdük. Babam akıllı ve çok okumuş biriydi; içinde Yunan, Latin ve İngiliz klasiklerinin en iyilerinin bulunduğu küçük ama seçkin bir koleksiyon bıraktı ardında ve bu kitaplar sahip olduğumuz tek eğlenceydi. Anımsadığım kadarıyla kardeşim Latinceyi Descartes’in *Meditasyonlar*’ından öğrendi ve benim içinse, küçük çocuklara genellikle

okumaları söylenen hikâyecikler yerine, *Gesta Romanorum*'un bir çevirisinden daha değerli hiçbir şey yoktu. Böylece, uslu ve çalışkan çocuklar olarak büyüdük ve zamanla kardeşim sözünü ettiğim şekilde geçimini sağlamaya başladı. Ben evde yaşamaya devam ettim; zavallı annem yatalak oldu ve benim sürekli bakımına muhtaç kaldı. İki yıl kadar önce, aylarca süren ağırlı bir hastalık devresinden sonra öldü. İçler acısı bir durumdaydım; eski püskü eşyalarımız, altına girmek zorunda kaldığım borçlara güçbelâ yetti; kitapları, onlara ne kadar değer verdiğini bildiğim kardeşime yolladım. Yapayalnızdım. Kardeşimin ne kadar düşük bir ücretle çalıştığını biliyordum; yine de bir iş bulmak umuduyla kalkıp Londra'ya geldim. Kardeşimin masraflarını karşılayacağını biliyordum; ama bir ay içinde iş bulamazsam, çetin bir iş gününün sonunda eline geçen üç kuruştan onu mahrum etmektense açlıktan ölmeye yemin ettim. Uzak bir dış mahallede, bulabildiğim en ucuz odayı kiraladım. Çay ve ekmekle yaşıyor, zamanımı boş yere ilanlara cevap vermekle ve bundan daha da boşuna not ettiğim adreslere yürüyüşler yapmakla geçiriyordum. Günler ve haftalar birbirini kovaladı, hâlâ bir iş bulamıyordum, sonunda önceden kararlaştırdığım tarih iyice yaklaştı; açlıktan yavaş yavaş ölme ihtimali tüm kasvetiyle önümde belirmişti. Ev sahibem kendince iyi sayılabilecek biriydi; elimde avucumda bir şey olmadığını biliyordu, beni kapının önüne koymayacağından emindim. O zaman bana çekip gitmek ve sakın bir yerde ölmeye çalışmak kalıyordu. Mevsim kıştı, öğleden sonranın ilk saatlerinde sütbeyazı bir sis bastırmış, günün ilerleyen saatlerinde daha da koyulaşmıştı. Günlerden pazar olduğunu hatırlıyorum; ev halkı kilisedeydi. Saat üç sıralarında yavaşça dışarı süzülüp, elimden geldiğince çabuk -mecburi oruçtan hayli zayıf düşmüştüm- uzaklara doğru yürümeye başladım. Beyaz sis tüm sokakları sessizliğe boğmuştu; çıplak ağaç dalları bir parmak buz tutmuştu; buz kristalleri tahta çitlerin üzerinde ve ayaklarımın altındaki soğuk, acımasız zeminde parıldıyordu. Sokak adlarına bakma zahmetine katlanmadan, tamamen rastgele sağa ve sola dönerek yürümeye devam ettim; o pazar günü öğleden sonra yaptığım bu geziden tüm aklımda kalanlar kötü bir düşün bölük pörçük parçaları gibi. Karmakarışık bir kafayla, sendeleye sendeleye yarı kentsel yarı kırsal bölgelerden geçip, bir yanımda sisin dumanlı dünyasında erimiş gri tarlalar, öte yanımda, duvarlarında alevlerin ışıkları parlayan ve hepsi de gerçek dışı görünen konforlu villaların bulunduğu bir yere geldim; kırmızı tuğla duvarlar, aydınlık pencereler, hayal gibi görünen ağaçlar ve parıldayan kırlar, beyaz gölgeler düşürmeye başlayan gaz lambaları, yüksek toprak setlerin

gerisinde kaybolan demiryolu hattı, sinyal ışıklarının yeşili ve kırmızısı; bütün bunlar yorgun beynimde ve aklıktan uyuşmuş duyularımda bir anlığına belirip kaybolan geçici resimlerden başka bir şey değildi. Zaman zaman demire kesmiş yolda çınlayan aceleci adımlar duyuyordum ve bir an önce evlerinin sıcaklığına kavuşmak için hızlı hızlı yürüyen, buz tutmuş pencerelerin önüne sıkıca çekilmiş perdeleriyle, şöminesi harıl harıl yanan odalarına ve dostlarının sıcak karşılaşmasına kavuşmanın zevkini şimdiden hissettiklerinden kuşku duyulmayacak, sıkı sıkıya sarınmış adamlar geçiyordu yanımdan. Ama karanlık koyulaşmaya başlayıp gece yaklaştıkça yanımdan geçen yayaların sayısı giderek azaldı ve art arda birçok sokağı kimselere rastlamadan kat ettim. Beyaz sessizlikte, sanki ölü bir kentin ıssız sokaklarında yürüyormuşum gibi sendeleyerek gidiyordum; gitgide daha zayıf ve bitkin düştüğümde, yüreğime çöreklenen ölümün dehşeti her an daha da artıyordu. Ansızın, bir köşeyi döndüğümde, sokak fenerinin altında biri saygıyla bana yaklaştı ve bir sesin kibarca Avon Yolu’nu gösterip göstermeyeceğimi sorduğunu işittim. Bir insan sesi duymanın ani şaşkınlığıyla yere yıkıldım; artık ayakta duracak mecalim kalmamıştı; kaldırıma çöküp şiddetli bir isteri nöbeti içinde ağladım, hıçkırdım, kahkahalarla güldüm. Ölmeye hazır dışarı çıkmıştım ve beni koruyan eşiğin dışına adımımı atarken tüm umutlarıma ve anılarıma bilinçle veda etmiştim; kapı ardımdan gök gürültüsü gibi bir sesle kapanmış, kısacık ömrümün üstüne demirden bir perdenin indiğini hissetmiştim; bundan sonra gölgelerle dolu, kasvetli bir dünyada kısa bir gezi yapacaktım; ölümün ilk aşamasına adımımı atmıştım. Sonra siste, her tarafı saran bu beyazlıkta, sessiz, boş sokaklarda ölü gibi dolaşmış ve benimle konuşan bu sesle sanki yeniden hayata dönmüştüm. Birkaç dakika sonra biraz kendime gelir gibi olunca ayağa kalktım ve karşımda orta yaşlı, hoş görünüşlü, kılığı kıyafeti yerinde bir beyefendinin durmakta olduğunu gördüm. Yüzünde büyük bir acıma ifadesiyle bana bakıyordu; nerelerde dolaştığımdan haberim olmadığından, doğal olarak hakkında en ufak bir fikre sahip olmadığım yöreyi bilmediğimi kekeleyerek söylemeye çalışırken, o konuştu.

“Hanımefendi,” dedi, “büyük bir ıstırap içinde görünüyorsunuz. Bilseniz beni ne kadar korkuttunuz. Ne tür bir sıkıntınız olduğunu sorabilir miyim? Sizi temin ederim ki, bana güvenebilirsiniz.”

“Çok kibarsınız,” diye karşılık verdim, “ama yapacak bir şey olduğunu sanmıyorum. Durumum çok umutsuz görünüyor.”

“Söylediğiniz şey çok saçma! Böyle konuşamayacak kadar gençsiniz.

Hadi, gelin, şöyle yürüyelim de bana derdinizi anlatın, belki size yardım edebilirim.”

Tavırlarında yatıştırıcı ve çok ikna edici bir şeyler vardı; birlikte yürümeye başladık; kısaca hayatımı özetleyip bana ölümden başka çare bırakmayan umutsuzluğumu anlattım.

Sustuğumda, “Böyle her şeyden vazgeçmiş olmanız çok yanlış,” dedi. “Bir ay, insanın Londra’da yolunu bulması için çok kısa bir süre. Londra’nın hemen öyle kendisini ele vermeyen bir kent olduğunu size söylemeliyim, Bayan Lally, Londra, etrafı şaşırtıcı, karmaşık hendeklerle çevrili müstahkem bir mevkidir. Büyük kentlerde hep olduğu gibi, yaşam büyük ölçüde yapaylaşmıştır; insanın karşısında tek hamlede aşacağı basit bir tahta perde yoktur; ancak büyük bir ustalıkla üstesinden gelinebilecek birçok entrika, mayın ve tuzakla doludur yolu. Siz bütün saflığınızla, sadece bağırmanın bu duvarların yerle bir olmasına yeteceğini sandınız, ama böyle şaşırtıcı zaferlerin zamanı geçti. Cesaretinizi toplayın; çok geçmeden başarının sırrını öğreneceksiniz.”

“Heyhat! Bayım,” dedim, “sözlerinizin doğruluğundan hiç kuşku duymuyorum ama şu anda ben açlıktan ölmek üzereyim. Bir sırdan söz ettiniz, hâlime acıyorsanız Tanrı aşkına o sırrı bana söyleyin.”

Hoş bir şekilde güldü. “İşin tuhaflığı da burada zaten,” dedi. “Sırrı bilenler, isteseler de bunu kimseye söyleyemezler; masonluğun temel öğretisi kadar dile gelmez, ifade edilemez bir şeydir bu. Ama size şu kadarını söyleyeyim ki siz kendiniz sırrın en azından dış kabuğunu aralamış bulunuyorsunuz,” dedi ve yeniden güldü.

“Rica ederim, benimle eğlenmeyin,” dedim. “Ne yaptım ki ben, *que saisje?*³ Öylesine bilgisizim ki, bir sonraki öğünümü nasıl temin edeceğim konusunda bile en ufak bir fikrim yok.”

“Özür dilerim. Ne yaptığınızı sordunuz. Bana rastladınız. Hadi, lafı daha fazla dolaştırmayalım. Kendi kendinizi eğitmiş olduğunuzu görüyorum, bu tür eğitim sonsuzca tehlikeli olmayan tek eğitimidir; iki çocuğum için bir mürebbiyeye ihtiyacım var. Yıllardır dul yaşıyorum; adım Gregg. Sözünü ettiğim bu görevi size öneriyorum ve ücret olarak yılda yüz sterline ne dersiniz?”

Ancak kekeleyerek teşekkür edebildim. Bay Gregg, üzerinde adresi yazılı bir kartı ve kaparo olarak bir teklik banknotu elime tutuşturdu ve birkaç gün içerisinde kendisine uğramamı isteyerek veda etti.

Profesör Gregg’le tanışmam işte böyle oldu ve ölüm kapılarından bana doğru esen umutsuz ve soğuk rüzgârları anımsamam yüzünden onu ikinci bir baba gibi görmeme sanırım şaşmazsınız. Hafta sona ermeden yeni görevime başlamıştım. Profesör, Londra’nın batısına düşen dış mahallelerden birinde tuğladan yapılmış eski bir konak kiralamıştı; burada güzel çimenler ve meyve ağaçlarının ortasında, asırlık karaağaçların damın üzerinde salınan dallarının mırıltısıyla huzur bularak, hayatımda yeni bir aşamaya başladım. Profesörün ne tür işlerle uğraştığını bildiğinize göre, evin kitap dolu olduğunu, içerisinde tuhaf, hatta iğrenç şeyler bulunan camlı ve raflı dolapların, alçak tavanlı geniş salonların her köşesini doldurduğunu işitmek sizi şaşırtmayacaktır. Gregg, bilgiden başka hiçbir şey düşünmeyen bir adamdı ve çok geçmeden onun bu heyecanı bana da bulaştı ve onun tutkulu araştırmalarına katılmaya can atar oldum. Birkaç ay içerisinde iki çocuğunun mürebbibesinden çok onun sekreteri oldum; birçok geceler, o şöminenin ışığında odada volta atarak bana *Etnoloji Ders Kitabı*’nı yazdırırken, abajurun ışığında masada oturdum. Ama bu ağırbaşlı, bilimsel çalışmaların ortasında her zaman gizli bir şeylerin varlığını, hiç araştırmada bulunmadığı bir amaca karşı duyduğu özlemi sezinlerdim; zaman zaman sözünü yarım bırakıp düşlere daldı; bana öyle gelirdi ki, cüretli bir keşfi düşünerek kendinden geçerdi. Ders kitabı en sonunda tamamlandı ve matbaadan gelen prova baskıları almaya başladık; profesör bunları ilk okuma için bana veriyor, ardından son defa kendisi gözden geçiriyordu. Tüm bu süre zarfında, üstlendiği işe gösterdiği dikkat giderek artıyordu ve kendisine tanınan vade dolduğunda bir gün bir okul çocuğunun keyifli gülüşüyle kitabın bir nüshasını bana uzattı. “İşte,” dedi, “ben sözümü tuttum; yazmaya söz verdim ve yazdım. Bundan böyle daha tuhaf şeyler için yaşamakta özgür olacağım; Columbus’un ününe imrendiğimi, Bayan Lally, itiraf ediyorum; umarım bir kâşif rolü oynadığımı görürsünüz.”

“Ama,” dedim, “geriye keşfedecek pek bir şey kalmadı. Bunun için birkaç yüzyıl geç doğmuşsunuz.”

“Bence yanılıyorsunuz,” diye karşılık verdi Gregg, “hâlâ inanılmaz büyüklükte acayip ülkeler ve kıtaların bulunduğu inanabilirsiniz. Ah, Bayan Lally! İnanın bana, korku dolu kutsal ayinlerin ve gizemlerin arasında duruyoruz; ne olacağımız belli değil. Hayat, inanın ki, öyle basit bir şey değil; biraz gri madde ve cerrahın bıçağıyla ortaya çıkarılacak bir damar ve kas yığını değil; insan, benim keşfetmek üzere olduğum bir sırdır ve benim onu keşfetmemden önce, koca koca dalgalı denizleri, okyanusları ve binlerce

yılın sisini geçmem gerekiyor. Kayıp Atlantis efsanesini bilirsiniz; peki bu doğruysa ve ben bu olağanüstü toprakları bulmaya yazgılı kâşifsem, buna ne dersiniz?”

Sözlerinin altında kaynayan heyecanı görebiliyordum; yüzü, bir avcının alev alev yanan yüzüydü; önümde bilinmeyen ile turnuvaya çağrıldığına inanan bir adam duruyordu. Bu serüvende bir şekilde onunla beraber olacağımı düşününce sancılı bir keyif duydum ve neyin üzerindeki örtüyü kaldıracakımız konusunda bir an için durup düşünmeden ben de avın şehvetiyle yanmaya başladım.

Ertesi sabah, Profesör Gregg beni çalışma odasına götürdü ve duvara yaslanmış çok çekmeceli bir dolabı gösterdi. Her çekmece dikkatle etiketlenmiş ve yılların emeği birkaç karışık bir yerde sınıflandırılmıştı.

“Burası,” dedi Gregg, “benim hayatım; onca zahmetle topladığım bütün gerçekler burada bulunuyor; ama yine de bunlar hiçbir şey değil. Evet, girişeceğim şeyin yanında bunlar bir hiç.” Böyle diyerek beni odanın bir köşesinde duran fantastik görünümlü ve rengi atmış bir çekmeceli dolabın yanına götürdü. Önce ön kapağın kilidini, sonra da çekmecelerden birini açtı.

Çekmeceyi göstererek, “Birkaç kâğıt parçası, tuhaf işaret ve çiziklerle üzerine kabaca notlar kazılmış yumruk kadar kara bir taş; çekmecede bulunanların hepsi bu. Görüyorsunuz ya, işte şurada, üzerinde yirmi yıl öncenin koyu kırmızı damgasıyla bir zarf var; ama ben arkasına birkaç satır karaladım; şurada elyazması bir sayfa, şurada pek tanınmayan yerel gazetelerden kupürler var. Koleksiyonun konusunu soracak olursanız, konu pek öyle ahım şahım değil; bir çiftlikten kaybolan ve kendisinden bir daha hiç haber alınmayan bir hizmetçi kız, dağlardaki eski bir maden ocağına düştüğü sanılan bir çocuk, kireçtaşı bir kayaya çiziktirilmiş bazı anlaşılmasız yazı ve işaretler, acayip bir silahla vurularak öldürülmüş bir adam; peşine düştüğüm şeyler işte böyle konular. Evet, söylediğiniz gibi bunların hepsinin basit birer açıklaması olabilir; kız Londra’ya, Liverpool’a veya New York’a kaçmış olabilir; çocuk terk edilmiş bir maden kuyusunun dibinde olabilir ve kaya üzerindeki harfler de oradan geçen bir serserinin gelişigüzel çiziktirmeleri. Evet, evet, bunların hepsini kabul ediyorum; ama doğru iz üzerinde olduğumu biliyorum. Bak!” diye devam etti ve sarı bir kâğıttan ince uzun bir parça çıkarıp uzattı.

Kâğıdın üzerinde, “*Grey Hills’de bir kireçtaşı kaya üzerine kazınmış harfler*” yazısını okudum, sonra, silinmiş bir sözcük, muhtemelen bir ilçe adı ve on beş yıl kadar öncesine ait bir tarih vardı. Bunların altına tuhaf ve İbrani

alfabesi kadar yabancı, kama ya da hançere benzer çok sayıda kaba saba harf çizilmişti.

“Şimdi de mühür,” dedi Profesör Gregg ve kara taşı elime uzatıverdi; pipo içindeki tütünü bastırmakta kullanılan, ancak ondan daha büyük, beş santimetre kadar uzunlukta bir şeydi bu.

Alıp ışığa tuttum ve kâğıdın üzerindeki harflerin mührün üzerinde de bulunduğunu gördüm büyük bir şaşkınlıkla.

“Evet,” dedi profesör, “aynılar. Ve kireçtaşı kaya üzerindeki işaretler on beş yıl kadar önce kırmızı bir madde ile yapılmıştı. Mühür üzerindeki harflerse en azından dört bin yıllıktı. Belki de daha eski.”

“Bu bir şaka mı?” dedim.

“Hayır, bunu bekliyordum. Bir eşek şakasına kanıp yola çıkacak biri değilim ben. Meseleyi çok dikkatli bir şekilde inceledim. Bu kara mührün varlığını benim dışımda sadece bir kişi biliyor. Ayrıca, şimdi girmek istemediğim başka nedenler de var.”

“Peki ama, ne anlama geliyor bütün bunlar?” dedim. “Bunlardan nasıl bir sonuç çıkar, anlamıyorum.”

“Bayan Lally, kısa bir süre daha yanıtsız bırakmayı yeğleyeceğim bir soru bu. Ama belki de, burada hangi sırların çözümünün bulunduğunu hiçbir zaman söyleyemeyeceğim; birkaç belli belirsiz ipucu, köylerde yaşanan bazı faciaların ana hatları, kırmızı toprakla bir kaya üzerine çizilmiş birkaç işaret ve eski bir mühür. Peşine düşmek için fazlasıyla acayip bir veri toplamı, değil mi? Yarım düzine kanıt; yirmi yılda ancak bu kadarı toplanabildi. Ve tüm bunların ötesinde hangi mucizelerin veya *terra incognita*’nın⁴ bulunduğunu kim bilir? Ben okyanusların ötesine bakıyorum, Bayan Lally ve öte yakadaki topraklar pekâlâ sis içinde de olabilir. Ama ben hâlâ öyle olmadığına inanıyorum ve sadece birkaç ay doğru mu yanlış mı olduğumu gösterecektir.”

Profesör yanımdan ayrıldı ve ben, böyle ufak tefek kanıtlardan ne çıkacağını merak ederek, sırrı tek başıma anlamaya çalıştım. Hayal gücünden yoksun biri değilim ben, ayrıca profesörün akıl sağlığının yerinde olduğuna inanmak için nedenlerim vardı, yine de çekmecenin içindekileri salt fantezi malzemeleri olarak görüyor ve önüme konan parçalarla ilgili nasıl bir teori oluşturulabileceğini kavramaya çalışıyordum boş yere. Duyup gördüğüm şeylerden, abartılı bir macera romanının ilk bölümünden fazlasını çıkaramazdım elbette; bununla birlikte, yüreğimde tutuşan merakla, her geçen gün bundan sonra olacaklar konusunda bir ipucu yakalamak umuduyla

Profesör Gregg'in yüzüne büyük bir sabırsızlıkla bakar oldum.

Bir akşam, yemekten sonra beklediğim sözü duydum.

Profesör, "Sanırım hazırlık yapmak sizi sıkıntıya sokmayacaktır," dedi ansızın, "bir hafta içinde yola çıkmış olacağız."

"Demeyin!" dedim şaşkınlıkla, "Nereye gidiyoruz?"

"İngiltere'nin batısında, bir zamanlar bir kent ve bir Roma Lejyonunun karargâhı iken, şimdilerde sakin bir kasaba olan Caermaen'a yakın bir yerde bir yazlık satın aldım; oldukça sessiz, sakin bir yöre, ama manzarası çok güzel, havası da çok sağlıklı."

Gözlerinde bir parıltı yakaladım ve ansızın yola çıkışımızın birkaç gün önce yaptığımız konuşmayla ilgili olduğunu tahmin ettim.

"Yanıma sadece birkaç kitap alacağım," dedi Profesör Gregg, "geri kalan her şey dönüşümüze kadar burada kalacak. Tatile çıkıyorum," diye sürdürdü konuşmasını gülümseyerek, "eski kemiklerimi, taşlarımı ve çerçöpü bir süreliğine arkamda bırakacağım için üzülecek değilim. Otuz yıldır," diye devam etti, "gerçeklerle boğuşuyorum; şimdi düş zamanı."

Günler çabucak geçti; profesörün bastırmaya çalıştığı bir heyecanla titrediğini görebiliyordum; eski konağı ardımızda bırakarak yolculuğa başladığımızda bakışlarında yanan arzuya inanmakta zorlandım. Öğlen vakti yolculuğa başladık ve akşamın alacakaranlığında bir taşra istasyonuna vardık. Yorulmuş ve heyecanlanmışım; dar yollardan sürdürdüğümüz yolculuk bana bir düş gibi görünüyordu. Önce Roma Lejyonundan, orduların çarpışmasından ve kartalları izleyen ihtişamdan söz eden Profesör Gregg'in sesini dinlerken geçtiğimiz unutulmuş bir köyün ıssız sokakları; sonra sarı sularıyla alacakaranlıkta parıl parıl parlayan taşkın ve geniş bir nehir, geniş çayırlar, ağarmaya başlamış mısır tarlaları ve tepelerle suyun arasındaki yamaçta kıvrıla kıvrıla yükselen dar yol. Sonunda tırmanmaya başladık ve hava gitgide seyreldi; aşağı baktığımda, nehrin üzerini bir kefen gibi örten süt beyazı bir sisle, belli belirsiz ve gölgeli kırları gördüm; ormanlık hayal dağlar, daha ötelerdeki şekli şöyle böyle fark edilebilen tepeler ve zaman zaman havaya bir alev sütunu fışkırtan, sonra kıpkırmızı bir noktaya dönen uzaklardaki bir fırın seçiliyordu. Bir binek arabasıyla yavaş yavaş tırmanıyorduk; sonra yukarımızdaki ormanın serin soluğunu ve gizemini hissettim; ormanın en derinlerine dalmışım gibi geldi bana; damlayan suların sesi, yeşil yaprakların kokusu ve yaz gecesinin soluğu duyuluyordu. Araba sonunda durdu ve sütunlu verandada kısa bir an beklerken evin şeklini

güçbelâ fark edebildim. Akşamın geri kalan bölümü, ormanın, vadinin ve nehrin derin sessizliğine bürünmüş tuhaf şeylere dair bir rüya gibiydi.

Ertesi sabah uyanıp eski moda büyük yatak odasının kavisli cumbasından dışarı baktığımda, kurşuni bir gökyüzü altında hâlâ gizemini koruyan bir kır manzarası gördüm. Aşağıda uzanan uzun, güzel vadiyi kıvrıla kıvrıla akan bir nehir kat ediyor, manzaranın tam orta yerinde, payandalarla desteklenmiş taştan, kemerli bir köprü nehri kesiyordu; köprünün öte tarafındaki açıklık yamaçla, bir gece önce gölgeler içinde gördüğüm orman çok büyüleyici renklerde görünüyor, pencereden içeri hiçbir rüzgârınkine benzemeyen yumuşak bir nefes doluyordu. Vadinin karşı yakasına baktım; ötelerde tepeler, birbirlerini izleyen dalgalar gibi art arda sıralanıyor, koyu renkli çamların taçlandığı bir tepenin eteğindeki eski bir çiftlik evinin bacasından açık mavi bir duman sabah havasında bir sütun gibi dimdik yükseliyordu ve daha uzaklarda beyaz bir kuşağı andıran bir yolun dağları tırmanıp hayal edilemeyecek bir bölgede yittiğini görüyordum. En uzaktaki sınırsa dağların oluşturduğu devasa bir duvardı; bu dağlar batı yönünde alabildiğine uzanıyor ve açık gökyüzüne doğru bir kale duvarı gibi dimdik yükseliyordu.

Profesör Gregg'in pencerenin altındaki taraçalı patikada volta attığını gördüm; açıktı ki, duyduğu özgürlüğün ve bir süre için götürü işten kurtulmuş olmanın keyfini çıkarıyordu. Yanına gittiğimde geniş vadiyi ve güzel tepelerin eteğinde kıvrıla kıvrıla akan nehri gösterirken sesinde bir sevinç vardı.

“Evet,” dedi, “son derece güzel bir yer ve hiç değilse benim için gizemlerle dolu görünüyor. Size gösterdiğim çekmeceyi unutmadınız, değil mi, Bayan Lally? Ve buraya sadece çocukların ve temiz havanın hatırına gelmemiş olduğumu sanırım tahmin etmişsinizdir?”

“Sanırım bu kadarını tahmin ettim,” diye karşılık verdim, “ama unutmayınız ki, araştırmalarınızın niteliği konusunda hiçbir fikrim yok ve araştırmanızla bu güzel vadi arasındaki bağlantıya gelince, bu benim tahmin edebileceğim bir şey olmaktan çok uzak.”

Bana garip bir şekilde gülümsedi. “Sırf esrarlı görünmek uğruna esrarlı davrandığımı sanmayın,” dedi. “Bir şey söylemiyorum, çünkü söyleyecek bir şey yok; şu ana kadar kesinlikle ortaya çıkarılmış, yazıya dökülebilecek hiçbir şey yok. Ayrıca başka bir nedenim daha var: Çok uzun yıllar önce gazetedeki bir paragraf tesadüfen dikkatimi çekti ve aylak aylak geçirdiğim uzun saatler boyunca zihnimde kurguladığım dağınık düşüncelerin ve hayallerin bir anda belirli bir varsayım üzerinde odaklanmasına yol açtı. İnce

bir kabuk üzerinde yürümekte olduğumu gördüm o anda; teorim son derece çılgınca ve inanılmazdı ve tek bir kelimesini bile yazıp yayımlatmamı haklı gösterecek bir sebep yoktu ortada. Ama düşündüm ki, benim gibi keşfin yolunu bilen ve cin imalathanesindeki parlak bir alevle yanan gazın bir zamanlar çılgınca bir varsayım olduğundan haberdar olan bilim adamlarına, gülünç duruma düşme tehlikesiyle karşılaşmadan düşlerimi -sözgelimi Atlantis'i, felsefe taşıyı ya da canım ne isterse- açabilirdim. Fena hâlde yanıldığımı gördüm; dostlarım bana ve birbirlerine boş gözlerle baktılar, ayrıca bakışlarında acıma ve küstah bir küçümseme gördüm. İçlerinden biri ertesi gün bana uğrayıp aşırı çalışmaktan kendimi perişan ettiğimi, beynimi yordüğümü ima etti. 'Daha açık söylemek gerekirse,' dedim, 'benim delirmekte olduğumu düşünüyorsunuz. Bense hiç böyle düşünmüyorum' ve öfkemi belirtecek bazı davranışlar sergiledim. O günden sonra, çalışmalarımın niteliği konusunda hiçbir Allahın kuluna tek kelime çıtlamayacağıma yemin ettim ve sizden başka hiç kimseye çekmecenin içindeki şeyleri göstermedim. Ne de olsa bir hayal peşinde koşuyor olabilirdim; tesadüflerin bir araya gelmesi beni yanıltmış olabilirdi; ama burada, ormanın ve yabanıl dağların ortasında, bu gizemli sessizlikte dururken doğru iz üzerinde olduğumdan her zamankinden fazla eminim. Haydi, içeri girme zamanı."

Tüm bunlarda beni meraka düşüren ve heyecanlandıran bir şeyler vardı; Profesör Gregg'in her zamanki işinde nasıl yolun her milimini deneyerek adım adım ilerlediğini ve sağlam bir kanıt elde etmeden asla hiçbir sav ileri sürmediğini biliyordum. Yine de, ağzından çıkan sözlerden çok bakışlarından ve sesinin tonundaki hiddetten, her düşüncesinde inanılmazla olan önsezisinin sürekli onunla birlikte olduğunu seziyordum ve hayal gücünden nasibini almış olmakla birlikte tam bir kuşkucu olan ve olağanüstünün ima edilmesine kızan ben, profesörün bir sabit fikre saplanıp saplanmadığını ve tüm yaşamındaki bilimsel metodu bu konuda bir kenara atıp atmadığını kendi kendime sormadan edemiyordum.

Yine de, aklımdan hiç çıkmayan bu gizemin hayaliyle, kendimi tam olarak manzaranın çekiciliğine kaptırdım. Yamaçtaki rengi atmış evin yukarısından itibaren büyük orman başlıyordu; karşı tepelerden görüldüğü kadarıyla, nehirden itibaren kuzeye ve güneye doğru millerce uzanan ve bir İngiliz için Afrika'nın göbeğindeki bir toprak parçasından daha tuhaf, insan ayağı değmemiş, çıplak, vahşi tepeler ve engebeli arazisiyle kuzeyde daha da haşın bir görünüme bürünen uzun, karanlık bir hat. Evi sadece oldukça dik

birkaç tarla ormandan ayırıyordu ve çocuklar, dalları birbirine dolaşmış, parıl parıl parıldayan akgürgeçlerden bir duvarın iki yanını çevirdiği, ormanın en yüksek noktasına çıkan çalılık ince yol boyunca beni izlemekten hoşlanıyorlardı; bu zirveden bakıldığında, bir tarafta bir duvarı andıran batıdaki yüksek dağlara kadar uzanan, nehrin öte tarafındaki engebeli topraklar, diğer tarafta bir deniz gibi kabarıp alçalan sayısız ağacıyla orman, dümdüz uzanan geniş otlaklar ve daha ötede sapsarı parıldayan denizin güçbelâ seçilen sahili görölüyordu. İki çocuk bayırın şurasında burasında bitmiş yabancı böğürtlenler peşinde koştururken, Roma Yolu'nun geçtiği bu noktada, güneşin ısıttığı çimenler üzerinde oturmayı alışkanlık edinmişim. Burada koyu mavi gökyüzünün ve denizden dağlara doğru tüm yelkenlerini şişirmiş, hızla ilerleyen eski kalyonları andıran beyaz bulutların altında yaşlı ormanın büyüleyici fısıltılarını dinlerken sadece haz için yaşar ve sadece eve dönüp Profesör Gregg'i ya çalışma odası haline getirdiği küçük odasına kapanmış ya da kararlı bir araştırmacının sabırsız ve heyecanlı bakışlarıyla taraçada volta atarken bulduğumuzda karşılaşacağımız tuhaf şeyleri düşünürdüm.

Yazlığa varışımızdan sekiz dokuz gün sonra, bir sabah penceremden dışarı baktığımda önümdeki manzaranın tam anlamıyla değişmiş olduğunu gördüm. Bulutlar iyice alçalıp batıdaki dağları gizlemişti; güneyden esen bir rüzgâr sağanak hâlinde yağın yağmurunu vadinin yukarılarına doğru sürüklüyor, evin alt tarafındaki küçük çay kıpkırmızı bir sel olmuş köpüre köpüre nehre doğru akıyordu. İster istemez evde mahpus kalmıştık; bir kütüphane kalıntılarının hâlâ eski moda bir kitaplığı doldurduğu oturma odasına, öğrencilerimin yanına gidip oturdum. Kitaplığın raflarına bir iki kez göz atmış, ama dikkatimi çekecek bir şey bulamamıştım; on sekizinci yüzyıl dinsel öğütleri, nalbantlık üzerine eski bir cilt, “nitelikli kişilerin şiirlerinden bir derleme, Prideaux'nun *Connection*'ı ve Pope'un eski bir kitabı kitaplığın sınırlarını belirliyordu; ilginç ya da değerli sayılabilecek bütün kitapların götürölmüş olduğundan kuşku duyulamazdı. Ama umutsuzluktan, koyun ve dana derisi küflü ciltleri yeniden incelemeye başladım ve büyük bir sevinçle Stephani tarafından basılmış, Pomponius Mela'nın üç kitabını, *De Situ Orbis*'i⁵ ve eski coğrafyacıların kitaplarını içeren iyi durumda bir kuarto⁶ buldum. Sıradan cümleler arasında yolumu bulacak kadar Latince biliyordum ve çok geçmeden gerçeklerin ve hayalin tuhaf karışımına dalıp gitmişim; dünyanın çok küçük bir bölümünde ışık parlıyordu, ötesindeyse sis, gölge ve korkunç biçimler vardı. Temiz baskılı sayfalara bakarken, Solinus'ta bir

bölümün başlığı dikkatimi çekti ve şu sözcükleri okudum:

MIRA DE INTIMIS GENTIBUS LIBYAE. DE LAPIDE
HEXECONTALOTHO.

-“Libya’nın iç bölgelerinde yaşayan insanların ve altmıştaş denen taşın mucizesi.”

Bu tuhaf başlık dikkatimi çekti ve okumaya başladım:

Gens ista avia et secreta habitat, in montibus horrendis fœda mysteria celebrat. De hominibus nihil aliud illi praeferunt quam figuram, ab humano ritu prorsus exulant, oderunt deum lucis. Stridunt potius quam loquuntur; vox absona nec sine horrore auditur. Lapide quodam gloriantur, quem Hexecontalithon vocant; dicunt enim hunc lapidem sexaginta notas ostendere. Cujus lapidis nomen secretum ineffabile colunt: quod Ixaxar.

Kendi kendime bu metni şöyle çevirdim: “Bu halk, uzak ve gizli yerlerde yaşar ve vahşi tepelerde iğrenç ayinler yapar. Yüzleri dışında insana benzer bir yanları yoktur ve insanların gelenek ve görenekleri onlara tamamen yabancıdır ve güneşten nefret ederler. Konuşmaktan çok tıslarlar; sesleri çok haşindir; duyanlar büyük bir korkuya kapılırlar. Altmıştaş dedikleri bir taşla övünürler; çünkü dediklerine göre bu taşta altmış işaret bulunmaktadır. Bu taşın ağza alınmayan gizli bir adı vardır: Ixaxar.”

Birbirini tutmayan bu tuhaf şeylere güldüm ve bunların “*Gemici Sindbad*”a ya da “*Binbir Gece*”nin diğer masallarına yaraşacağını düşündüm. Aynı gün, daha sonra Profesör Gregg’i gördüğümde ona kitap raflarında bulduğum şeylerden ve okuduğum fantastik saçmalıklardan söz ettim. Profesörün bana büyük bir ilgiyle baktığını şaşkınlıkla gördüm.

“Bu gerçekten çok ilginç,” dedi. “Eski coğrafyacıların, göz atmaya deşebileceğini hiç düşünmemiştim; çok şey kaçırmış olduğumu söyleyebilirim. Ah! Sözünü ettiğiniz paragraf burası değil mi? Sizi eğlenenizden yoksun bırakmak utanılacak bir şey, ama bu kitabı götürmek zorunda olduğumu düşünüyorum.”

Ertesi gün, profesör beni çalışma odasına çağırdı. Onu, pencereden gelen bol ışığın altında bir masaya oturmuş, elindeki büyüteçle, bir şeyi büyük bir

dikkatle incelerken buldum.

“Ah, Bayan Lally,” diye başladı söze, “sizin gözlerinizi kullanmak istiyorum. Bu büyüteç oldukça güzel ama kentte bıraktığım eski büyütecim kadar iyi değil. Şu şeyi kendiniz inceleyip üzerine kaç tane işaret oyulmuş olduğunu bana söyleyebilir misiniz?”

Elindeki şeyi bana uzattı. Bunun, Londra’dayken bana gösterdiği kara mühür olduğunu gördüm ve birazdan bir şeyler öğreneceğim düşüncesiyle kalbim hızlı hızlı çarpmaya başladı. Mührü aldım ve ışığa tutarak hançer biçimli acayip işaretleri birer birer inceledim. “Altmış iki işaret saydım,” dedim sonunda.

“Altmış iki mi? Saçma. Bu imkânsız. Ah, ne yaptığınızı anlıyorum, siz şununla şunu da saydınız,” dedi ve diğerleriyle birlikte saydığım iki işareti gösterdi.

“Evet, evet,” diye Profesör Gregg devam etti, “bunların kazara yapılmış çizikler olduğu çok açık; bunu hemen gördüm. Öyleyse tamam. Çok teşekkür ederim Bayan Lally.”

Sadece kara mührün üzerindeki işaretleri saymak için çağrılmış olmaktan düş kırıklığına uğramış olarak gidiyordum ki, birden önceki sabah okuduğum şey aklıma geldi.

“Ama Profesör Gregg,” diye haykırdım soluğum kesilerek, “mühür, mühür. Bu, Solinus’un yazdığı Hexecontalithos; bu, Ixaxar.”

“Evet,” dedi profesör, “sanırım öyle. Ya da sadece bir tesadüf. Böyle konularda hiçbir zaman tamamen emin olunamaz, biliyorsunuz. Tesadüf, profesörü öldürdü.”

Çalışma odasından duyduklarımdan şaşkına dönmüş bir vaziyette ve bu tuhaf labirentten nasıl çıkacağıma dair bir şey öğrenemeden çıktım. Kötü hava, sağanak yağmurdan koyu bir sise, bir çisentiye dönüşerek üç gün sürdü; bizi dünyadan ayıran beyaz bir bulutun içine hapsolünmüş gibiydik. Bütün bu süre boyunca Profesör Gregg, odasından dışarı çıkmadı; hiçbir şekilde bir şeyleri bizimle paylaşmak ya da bizimle konuşmak istemiyor gibiydi; hareketsiz kalmaktan bıkmışçasına sabırsız adımlarla odasında volta attığını duyuyordum. Dördüncü gün hava düzeldi, kahvaltıda profesör birdenbire, “Ev işlerine yardım etmesi için birine daha ihtiyacımız var; şöyle on beş on altı yaşlarında bir erkek çocuğuna. Hizmetçilerin zamanını alan bir yığın ufak tefek işler var; bunları bir erkek çocuğu daha iyi yapar,” dedi.

“Kızlar bana hiçbir şikâyetle bulunmadılar,” diye karşılık verdim. “Hatta,

Anne burada Londra'dakinden daha az toz olması nedeniyle yapılacak daha az iş olduğunu söyledi.”

“Doğru, bunlar çok iyi kızlar, ama bence bir erkek çocuğu olsa daha iyi olur. Aslında bu konu iki gündür beni rahatsız ediyor.”

“Rahatsız mı ediyor?” diye şaşkınlıkla sordum, çünkü aslında profesör asla ev işleriyle ilgilenmezdi.

“Evet,” dedi, “şu hava işte. Gerçek şu ki bu berbat siste dışarı çıkmam imkânsızdı; yöreyi pek iyi bilmiyorum; dışarı çıksam büyük bir olasılıkla yolumu kaybederdim. Ama bu sabah bir çocuk bulacağım.”

“Peki, ama buralarda istediğiniz gibi bir çocuk olup olmadığını nereden biliyorsunuz?”

“Bu konuda hiç şüphem yok. İstedğim gibi bir çocuk bulmam için en fazla bir iki mil yürümem yeterli.”

Profesörün şaka yaptığını sandım, ama oldukça ciddi görünüyordu; yüzündeki kasvetli ve kararlı ifade beni şaşırttı. Bastonunu aldı ve kapıda düşünür gibi önüne bakarak bir an durup bekledi ve ben holden geçerken bana seslendi.

“Aklıma gelmişken, Bayan Lally, size söylemek istediğim bir şey daha vardı. Buralı delikanlıların, hadi aptal demeyelim, pek parlak olmadıklarını belki duymuşsunuzdur; onlara genellikle natürel ya da buna benzer bir şey deniyor. Umarım bulacağım çocuğun pek kavrayışlı olmamasına aldırış etmezsiniz; elbette ki tamamen zararsız biri olacaktır, hem sonra ayakkabı boyamak pek zekâ gerektirmez.”

Bunları söyledikten sonra, kocaman adımlarla ormana giden yolu çıkmaya başladı ve ben orada öylece şaşkın kalakaldım; ilk defa şaşkınlığımı, nereden doğduğunu bilmediğim, kendi kendime bile açıklayamadığım, ansızın ortaya çıkan bir dehşet duygusuyla karışlıyordu; bir anda yüreğimde ölümün soğukluğunu, bilinmeyenden duyulan, ölümden beter şekilsiz korkuyu hissettim. Denizden esen serin ve taze havada, yağmur sonrasının gün ışığında cesaret bulmaya çalıştım, ama çevremdeki karanlığı artıyor gibi görünen gizemli orman ve kamışlar arasında bükülerek akan nehir ve gümüşü gri eski köprü, bütün bunlar zihnimde sınırları belirsiz bir dehşetin simgelerini şekillendiriyordu, tıpkı zararsız ve bildik şeylerden bir çocuğun zihninin dehşeti şekillendirmesi gibi.

İki saat sonra Profesör Gregg döndü. Koşup yolda karşıladım ve sakın bir sesle çocuğu bulup bulamadığını sordum.

“Evet,” diye cevap verdi profesör, “bulmam hiç de zor olmadı. Adı, Jervase Cradock; çok işimize yarayacak. Babası yıllar önce ölmüş; annesiyle konuştum; cumartesi günleri eline geçecek fazladan birkaç kuruşa çok sevindi. Beklediğim gibi, pek açıkgöz bir çocuk değil; annesinin dediğine göre zaman zaman nöbet geçiriyor; porselenleri emanet etmeyeceğimize göre bu pek mesele olmasa gerek, ne dersiniz? Ve hiçbir şekilde tehlikeli değil, sadece biraz geri zekâlı, hepsi bu kadar.”

“Ne zaman geliyor?”

“Yarın saat sekizde. Anne, ona yapacağı işi ve nasıl yapacağını gösterecek. Başlangıçta her gün evine gidecek, ama sonra belki burada uyumak daha çok işine gelecek ve sadece pazar günleri evine gidecek.”

Bütün bunlara söyleyecek bir şey bulamadım; Profesör Gregg bunları, içinde bulunduğumuz durumun elverdiği ölçüde çok sakin, heyecansız bir tonla söyledi; ama yine de bütün bu olup bitenler karşısında duyduğum şaşkınlık duygusunu bastıramıyordum. Gerçekte, evde yeni bir yardımcıya ihtiyaç olmadığını biliyordum ve profesörün bulacağı çocuğun biraz “basit” olacağı konusundaki öngörüsünün böylesine tam olarak doğru çıkması bana son derece çarpıcı geldi ve beni şaşkınlık içinde bıraktı. Ertesi sabah hizmetçi, Cradock adlı çocuğun saat sekizde gelmiş olduğunu ve kendisinin onu faydalı olabileceği bir işe koşturmayı çalıştığını söyledi. “Ama bence bir işe yarayacağı da yok,” diye yorumda bulundu. Daha sonraki saatlerde onu bahçede çalışan yaşlı adama yardım ederken gördüm. On dört yaşlarında, siyah saçlı, siyah gözlü, zeytuni derili bir çocuktü ve yüzünün ifadesizliğinden biraz akıldan noksan olduğunu hemen anladım. Ben yanından geçerken, beceriksizce alnına dokundu ve dikkatimi çeken, acayip, hışırtilı bir sesle bahçivana cevap verdiğini duydum; fonograf iğnesinin ucunun merdane üzerinde dolaşırken çıkarttığı hışırtya benzer acayip bir ısıklık sesiyle birinin yer altından konuştuğu izlenimine kapıldım. Elinden geleni yapmaya hevesli, çok uysal ve söz dinler olduğunu gördüm ve çocuğun annesini tanıyan bahçivan Morgan, onun tamamen zararsız olduğunu kesin bir dille ifade etti. “Her zaman biraz tuhaftı,” dedi, “doğumundan önce annesinin başına gelenlerden sonra buna hiç şaşmıyorum. Babasını, Thomas Cradock’u da tanırdım, çok iyi bir adam ve çok iyi bir işçiydi. Rutubetli ormanlarda çalışmaktan ciğerlerinden rahatsızlandı; bir türlü iyileşemedi ve birden gidiverdi. Bayan Cradock’un çıldırdığını anlatırlar, her neyse, onu şu yukarılarda, Grey Hills’de yere yığılmış deliller gibi ağlayıp sızlarken Bay Hillyer Ty Coch buldu. Ve bundan sekiz ay sonra

Jervase doğdu; dediğim gibi, her zaman tuhaf bir çocuktur. Söylendiğine göre daha yeni yürümeye başladığı sıra, sara nöbetine tutulduğunda çıkardığı gürültülerle diğer çocukları korkutmuş.”

Bu öyküdeki bir kelime bana bir şeyler anımsattı ve biraz merakla, yaşlı adama Grey Hills’in nerede olduğunu sordum.

“Şu yukarılarda,” dedi daha önceki gibi eliyle işaret ederek, “Fox and Hounds’u geçip eski kalıntıların yanından ormana doğru yürüyorsunuz; buradan şöyle rahat beş mil çeker ve oldukça tuhaf bir yerdir. Davar için iyi bir otlak olmakla birlikte, dediklerine göre, burasıyla Monmouth arasındaki en zayıf toprakmış. Evet, zavallı Bayan Cradock için çok acı bir olaydı bu.”

Yaşlı adam işinin başına döndü, bense dinlediğim hikâyeyi düşünerek ve belleğimde yaptığı çağrışımın ne olduğunu bulmaya çalışarak budaklı, eskilikten bel vermiş bahçe çiti boyunca ağır ağır yürüdüm. Birden buldum: “Grey Hills” sözcüklerini, Profesör Gregg’in çalışma masasının bir çekmecesinden çıkardığı sararmış kâğıt parçası üzerinde okumuştum. Yeniden merak ve korku karışımı duyguların pençesine düştüm; kireçtaşı kayadan kopya edilmiş harfleri; bunların çağlarca eski mühür üzerindeki yazılarla özdeşliğini ve Latin coğrafyacıların fantastik masallarını hatırladım. Kaderin garip ve ustalıkla bir cilvesiyle tüm bu olaylar, bu tuhaf tesadüfler bir araya gelmemişse, hayatın alışlageldik gidişatının ve hayhuyunun çok dışında olaylara tanıklık etmek üzere olduğumdan hiç kuşku yoktu. Profesör Gregg’in günden güne öfkesinin arttığını, sabırsızlıktan eridiğini fark ediyordum ve akşam olup da güneş dağları aşmaya meylettiğinde, vadiyi beyaz bir sis dolduruyor, akşamın dinginliği uzak sesleri yakınlaştırıyor, gri çiftlik evinin baklava kesitli bacasından mavi bir duman, tıpkı ilk gördüğüm günkü gibi dimdik bir sütun halinde yükselirken, gözleri yerde taraçayı arşınlayıp duruyordu. Dediğim gibi, kuşkuculuğa eğilimliydim; çok az anlıyor -belki de hiçbir şey anlamıyor- olmama karşın korkmaya başladım ve bilimin, tüm hayatın maddî olduğu, evrende, en uzak yıldızların ötesi dâhil hiçbir yerde doğaüstünün tutunabileceği keşfedilmemiş bir karış toprağın olmadığı yolundaki sık tekrarlanan dogmalarını boş yere kendi kendime tekrarlayıp durdum. Ama bu düşünceler ortasında, aslında maddenin de ruh kadar korkunç ve bilinemezliklerle dolu olduğu; bilimin eşikte oyalandığı, derinliklerdeki harikalara nadiren şöyle bir göz atabildiği düşüncesi bana çok çarpıcı geldi.

Diğer günlerin arasında, gelecekteki kötülüklerin alameti iç karartıcı, kırmızı bir fener gibi dikelen bir gün vardır. Bahçede bir peykeye oturmuş,

ayrıkotlarını temizlemekte olan Cradock'u seyrediyordum; birden büyük bir ısırap içindeki vahşi bir hayvanın çığlığına benzer, canhıraş, boğuk bir ses duyarak korkuya kapıldım ve tam karşımda ayakta durmakta olan zavallı delikanlıyı o durumda görmekten donakaldım; sanki bedeninden elektrik dalgaları geçiyormuş gibi kısa aralıklarla titreyerek sarsılıyor, dişleri gıcırıyor, ağzının kenarlarında köpükler birikiyordu; çocuğun yüzü şişip karararak iğrenç bir insan maskesine dönüştü. Dehşet içinde çığlık atmaya başladım; Profesör Gregg koşarak geldiğinde kasılıp titreyerek yüzüstü yere kapaklanan Cradock'u işaret ettim; çocuk ıslak zeminde yaralı bir körkertenkele gibi kıvranıyor, ağzından takırtılarla, ıslık sesleriyle anlaşılmaz birtakım laflar dökülüyordu; Nil'in çamurları altında ya da Meksika ormanlarının kuytularında gömülü, çağlardır ölü bir dilde sözcüklerle çirkin bir jargon boşalıyor gibiydi ağzından. Kulaklarım bu iğrenç yaygaraya hâlâ isyan ederken, bir an için aklımdan "Bu kesinlikle cehennemin dili olmalı" düşüncesi geçti ve ruhumun en derin noktalarına kadar sarsılarak çığlık çığlığa haykırışlarla oradan kaçtım. Perişan düşen çocuğun üzerine eğilip onu yerden kaldırırken Profesör Gregg'in yüzünü görmüştüm; bu yüzün tüm hatlarında parıldayan sevinç beni dehşete düşürdü. Odamda, kepenkler inik, ellerimle gözlerimi kapatmış otururken, aşağıdan ağır ayak sesleri duydum ve daha sonra Profesör Gregg'in Cradock'u çalışma odasına taşıyıp kapıyı kilitletiğini öğrendim. Seçemediğim mırıltılar duydum ve oturduğum yerden birkaç adım ötede nelerin cereyan etmekte olduğunu düşünmeye korktum; ormana, gün ışığına kaçmaya can atıyordum, ama yolda karşılaşılabileceğim görüntülerden çekindim; en sonunda korka korka kapının tokmağını tutup çevirdim ve Profesör Gregg'in bana seslenen sesini duydum: "Her şey yolunda artık, Bayan Lally. Zavallı çocuk krizi atlattı; yarın öğleden sonraya kadar uyuyup kendine gelmesi için gerekenleri yaptım. Belki, onun için bir şeyler yapabilirim."

"Evet," dedi daha sonra, "çok acı bir manzaraydı; bundan korkuya kapılmış olmanıza hiç şaşmıyorum. İyi bir bakımla biraz toparlanacağını umabiliriz, ama korkarım ki, asla tam olarak düzelmeyecektir." Umutsuz bir hastalıktan söz edilirkenki o gelenekselleşmiş kederli havaya büründü; bununla birlikte, içinde şaha kalkın, kendini açığa vurmaya, dile gelmeye çalışan neşeyi sezinledim. Bu, çarşaf gibi dümdüz bir denize bakıp da derinliklerinde devasa dalgalara yol açan bir fırtına görmeye benziyordu. Büyük bir cömertlikle beni ölümden kurtaran ve tüm ilişkilerinde iyiliksever, merhametli ve düşünceli olan bu adamın böyle açıkça kötülüğün yanında saf

tuttuğunu ve zavallı bir çocuğun çektiği acılardan zevk aldığını görmek benim için büyük bir işkence ve içinden çıkamadığım bir sorundu. Bir köşeye çekilip, elimde hiçbir ipucu olmaksızın, derin bir esrarla ve çelişkilerle kuşatılmış olarak, bu zorluğun üstesinden gelmeye, bir çözüm bulmaya çalıştım. Bana yardımcı dokunabilecek hiçbir şey göremiyordum; yine de, varoşun sisinden çok büyük bir bedel karşılığında mı kurtulmuş olduğumu merak etmeye başladım. Düşüncelerimi profesöre çıtlattım; kafamın karmakarışık olduğunu söyledim, ama daha sonra yüzünün acıyla kasıldığını görünce bu yaptığımdan pişman oldum.

“Sevgili Bayan Lally,” dedi Profesör Gregg, “umarım bizi terk etmeyi düşünmüyorsunuzdur. Hayır, hayır, gitmemelisiniz. Bir bilseniz size ne kadar güveniyorum; sizin burada olup çocuklarıma göz kulak olmanızın verdiği güvenle nasıl içim rahat işime devam ediyorum. Siz, Bayan Lally, benim artçımsınız; size şunu da söylemeliyim ki, giriştiğim işin hiçbir tehlikesi yok denemez. Buraya geldiğimiz ilk günün sabahında size söylediğim şeyi unutmamışsınızdır; matematiksel bir ispat kadar kesin ve çürütülemez bir gerçeğe ulaşıncaya dek dudaklarımdan hiçbir ustalıkla varsayım veya sanı için açılmayacağına olan kararlılığımı dile getirmiştım. Bunu düşünün, Bayan Lally, içinizden gelmiyorsa, burada kalmanız için sizi zorlamayı aklımın ucundan bile geçirmem, ama size içtenlikle söylemeliyim ki, görevinizin burada, bu ormanın ortasında olduğuna inanıyorum.”

Sesinin tonundaki zarafetten etkilendim ve bu adamın ne de olsa kurtarıcım olduğunu da anımsadığımdan, ona sadakatle ve hiçbir soru sormadan hizmet edeceğime söz verdim. Birkaç gün sonra kilisemizin - nehrin kıyıcığında yükselen ve dalgaların kabarıp geri çekilmesini seyreden külrenge, ciddi ve tuhaf, küçük bir kilise- papazı bizi görmeye geldi ve Profesör Gregg kolaylıkla onu yemeğe kalmaya razı etti. Bay Meyrick, ailesinin oturduğu eski konak yedi mil kadar ötede, dağların arasında bulunan, saygın ve köklü bir ailenin üyesiydi ve böylesine toprağa kök salmış olduğundan, yörenin yok olmaya yüz tutmuş tüm âdet ve görenekleriyle tüm eski zaman bilgilerinin canlı bir hazinesiydi. Papazın biraz tuhaf olsa da şen şakrak havası Profesör Gregg’in gönlünü çeldi; yemeğin sonlarına doğru Burgonya şarabı başlarına vurduğunda iki adamı hararet bastı ve soyluluk üzerine konuşan kasabalıların heyecanı ile filolojiden konuştular. Papaz, Gal dilinde ll’nin telaffuzunu açıklar ve memleketinin çayları gibi çağlıtlı sesler çıkarırken Profesör Gregg araya girdi.

“Aklıma gelmişken,” dedi, “geçen gün çok tuhaf bir kelime duydum.

Yanımdaki çocuğu, Jervase Cradock’u tanıyorsunuz ya. Onun kendi kendine konuşmak gibi fena bir huyu var; evvelsi gün bahçede yürürken konuştuğunu duydum. Benim varlığımdan haberdar olmadığı açıktı. Söylediklerinden çoğunu anlamadım, ama bir kelime çok açık seçik kulağıma çalındı. Öyle tuhaf bir sesteki ki, yarı ıslıklı, yarı gırtlaktan ve sizin açıklamakta olduğunuz çift l’ler kadar acayip. Nasıl bir ses olduğunu size gösterebilir miyim, bilmiyorum; Ishakshar, çıkarabileceğim seslerin en yakını olacak. Ama *k*, Yunanca *chi* ya da İspanyolca *j* olmalı. Şimdi, bunun Gal dilinde bir anlamı var mı?”

“Gal dilinde mi?” diye sordu rahip. “Gal dilinde böyle bir kelime yok, hatta çok uzaktan benzeyeni bile yok. Kitap dilini de çok iyi bilirim konuşma dilini de, ama Anglesea’dan Usk’a kadar böyle bir kelime yok. Bundan başka, Cradock’lardan hiçbiri tek kelime Galce konuşmazlar; bu dil buralarda artık pek konuşulmuyor.”

“Sahiden mi?” dedi Profesör, “Söyledikleriniz çok ilgimi çekti, Bay Meyrick. Kelimenin kulağıma pek Galce gibi gelmediğini itiraf ederim. Ama bozulmuş bir yerel hâli olabileceğini düşündüm.”

“Hayır, ne böyle bir kelime ne de buna benzer bir şey duydum hayatımda. Aslında,” diye ilâve etti, gülümseyerek, “eğer bu kelime herhangi bir dile aitse, bence bu dil ancak peri dili -bizim deyişimizle Tylwydd Teg- olabilir.”

Konuşma, yakınlardaki bir Roma yazlık evinin keşfine kaydı; bundan kısa bir süre sonra yemek odasından çıktım ve birbirine benzemeyen bütün bu ipuçları arasında bir ilişki kurmak üzere düşünmek için bir köşeye çekilip oturdum, ilginç kelimeden söz ederken, Profesör Gregg’in üzerime çevirdiği bakışlarındaki parıltıyı fark etmiştim ve kelimeyi son derece acayip bir şekilde telaffuz etmiş olsa da, Solinus’un sözünü ettiği, çalışma odasındaki gizli bir çekmeceye kapatılmış altmış harfli taşın, yok olmuş bir ırk tarafından hiç kimsenin okuyamayacağı işaretlerle, çok uzun zaman önce yapılmış ve dağlar bugünkü şeklini almadan önce unutulmuş kötülüklerin maskesi olan işaretlerle ebediyen damgalanmış olan kara mührün adını tanımıştım.

Ertesi gün aşağı indiğimde, Profesör Gregg’in taraçada, o her zamanki sonu gelmez voltasını atmakta olduğunu gördüm.

Beni görünce, “Şu köprüye bakın,” dedi, “şu tuhaf, gotik tasarıma, kemerler arasındaki açığa ve etkileyici sabah ışığında taşların gümüşü griliğine bir bakın. Bana çok simgesel görüldüğünü itiraf ediyorum; bir dünyadan başka bir dünyaya geçişin gizemli bir alegorisini betimliyor olmalı.”

“Profesör Gregg,” dedim sakın bir ses tonuyla, “olup bitenler ve ileride olacak şeyler hakkında biraz bilgi sahibi olmamın zamanı geldi.”

O an beni başından savdıysa da akşam aynı soruyla karşısına çıktığımda Profesör Gregg büyük bir heyecan gösterdi. “Hâlâ anlamadınız mı?” diye haykırdı. “Ama size çok şey anlattım; evet, size çok şey gösterdim; neredeyse benim duyduğum her şeyi duyup, benim gördüğüm her şeyi gördünüz ya da” konuşurken sesi buz kesti, “her şeyi apaçık anlamanıza yetecek kadarını gördünüz. Hizmetçiler, zavallı Cradock’un dünden önceki gece de bir nöbet geçirmiş olduğunu eminim size anlatmışlardır; çocuk, bahçede sizin de duyduğunuz haykırıışlarla beni uyandırdı, hemen başucuna koştum; o gece gördüklerimi görmekten sizi Tanrı korusun. Neyse, bunları bir yana bırakalım; zamanım daralıyor; hazırlayacak derslerim olması ve bu yüzden de tüm kitaplarıma ihtiyaç duymam nedeniyle üç haftaya kadar kente dönmem gerekiyor. Birkaç gün içerisinde her şey sona ermiş olacak; artık hiçbir imada bulunmayacak, kendimi bir deli, bir şarlatan yerine koydurmayacağım. Hayır, açıkça konuşmalı ve dinleyenlerde hiç kimsenin bugüne kadar uyandıramadığı heyecanlar uyandırmalıyım.”

Sustu; çok büyük ve olağanüstü bir keşifte bulunmuş olmaktan duyduğu sevinçle yüzü pırıl pırıl ışıyordu sanki.

“Ama tüm bunlar geleceğin meselesi; elbette yakın bir geleceğin, ama yine de geleceğin,” diye devam etti bir süre sonra. “Henüz yapılması gereken bir şey var; araştırmalarımın hiç de tehlikesiz olmadığını söylediğimi hatırlıyor musunuz? Evet, yüz yüze gelinmesi gereken bir tehlike var; bu konuda daha önce konuşurken tehlikenin büyüklüğü hakkında bir fikrim yoktu ve şimdi de tam olarak bildiğim söylenemez. Ama zurnanın zırt dediği yere geldik, bu sonuncusu çok tuhaf bir serüven olacak.”

Konuşurken odada ileri geri yürüyordu ve sesinde sevinçle ümitsizliğin, hatta korkunun, bilinmeyen sulara yelken açan birinin duyduğu cinsten bir korkunun birbiriyle mücadele eden tonlarını yakalıyordum; kitabını önüme koyduğu akşam Columbus’a yaptığı araştırma aklıma geldi. Gece biraz serinceydi; içinde bulunduğumuz çalışma odasında kütüklerden bir ateş yakılmıştı; azalıp çoğalan alevler ve duvarlardaki yansımaları bana eski günleri hatırlatıyordu. Duyduğum tüm bu şeylere şaşarak ve tanık olduğum bu saçma sapan şeylerin benden saklanan gizli kaynakları konusunda boş yere akıl yürütmeye çalışarak, ateşin yanındaki bir koltukta sessizce oturuyordum; birden odada bir değişiklik olduğu duygusuna kapıldım; görüntüsünde tanıdık olmayan bir şeyler vardı. Fark ettiğim bu değişikliğin

ne olduğunu anlamak amacıyla bir süre boşuna etrafıma bakındım; pencerenin yanındaki masa, sandalyeler, rengi atmış divan, hepsi bildiğim gibiydi. Birden bir şimşek çaktı zihnimde; neyin yanlış olduğunu anladım. Profesörün, ateşin öte yanındaki masasına bakıyordum; orada olduğunu daha önce görmediğim Pitt'in kasvetli görünümlü büstünün masanın üstünde durduğunu gördüm. Sonra bu sanat eserinin daha önce durduğu yeri anımsadım; kapıya en uzak köşede, odaya doğru çıkıntı yapan bir dolap vardı, büst dolabın üzerinde, zeminden on beş ayak yükseklikte duruyordu ve yüzyılın başından bu yana üzerinde toz biriktirmekte olduğuna hiç kuşku yoktu.

Son derece şaşırmıştım; karmakarışık düşünceler içinde hâlâ sessizce oturuyordum. Odamdaki perdelerde bazı değişiklikler yapmak istediğimde bir seyyar merdiven istemiş olduğum için, evde seyyar bir merdiven olmadığını biliyordum; uzun birinin sandalyenin üzerine çıkararak büstü indirmesiye olacak şey değildi. Büst dolabın kenarına değil, daha geriye, duvara yakın bir yere konmuştu ve Profesör Gregg hiç de öyle uzun boylu biri değildi.

“Pitt'i indirmeyi nasıl başardınız Tanrı aşkına?” dedim sonunda.

Profesör bana tuhaf tuhaf baktı ve biraz duraksar gibi oldu.

“Sizin için bir seyyar merdiven mi buldular, yoksa bahçıvan kısa bir merdiven mi getirdi?”

“Hayır, seyyar ya da başka türlü bir merdiven getiren olmadı. Şimdi, Bayan Lally,” diye devam etti sözlerine, beceriksizce bir el hareketi yaparak, “çözmeniz gereken küçük bir bulmacayla karşı karşıyasınız; eşi menendi bulunmaz Holmes tarzında bir problem; gerçekler gün gibi ortada; size düşen, kafanızı çalıştırıp muammayı çözmek. Tanrı aşkına,” diye bağırdı çatallaşan bir sesle, “bu konuda tek laf daha etmeyin! Size hiçbir şeye dokunmadım diyorum.” Yüzünde apaçık okunan bir dehşet ifadesiyle odadan çıktı, titreyen elleriyle kapıyı sarsarak ardından kapattı.

Ufacık bir sözün ve bir süs eşyasının yerinin değiştirilmesi gibi önemsiz bir şeyin böyle fırtınalar koparmasına hayret ederek, ne olduğunu anlayamadan karmakarışık düşünceler içinde etrafıma bakakaldım ve aslı esası olmayan tahminler yürütmeye çalıştım. “Bu, dalına bastığım bir batıl inanç meselesi olmalı,” diye düşündüm, “profesörün belki vicdanını rahatsız eden bir şey var ya da batıl inançları olmalı ve benim sorum sanki bir İskoç kadının gözlerinin önünde birinin bir örümceği öldürmesi veya tuzu dökmesi gibi profesörün temelsiz korkularını harekete geçirmiş olmalı.” Bu tür

kuşkulara kapılmış, böyle boş korkularım olmadığı için tam kendimle övünmeye başlamıştım ki, hakikati birden kavramamla yüreğim buz kesti; korkunç bir gücün iş başında olduğunu dehşetle anladım. Büst uzanılmayacak bir yerdeydi; bir merdiven olmadan kimse ona dokunamazdı.

Mutfağa gidip, elimden geldiğince sakın bir şekilde hizmetçiyle konuştum.

“Şu büstü dolabın üstünden kim indirdi, Anne?” diye sordum. “Profesör Gregg ona dokunmamış olduğunu söylüyor. Ek binalardan birinde eski bir seyyar merdiven mi buldun?”

Kız boş gözlerle baktı bana.

“Elimi sürmedim,” dedi, “geçen gün odanın tozunu alırken, onu şu anda olduğu yerde buldum. Şimdi hatırladım, çarşamba sabahıydı, çünkü Cradock’un fenalaştığı gecenin ertesi günüydü. Biliyorsunuz, bitişikteki odada kalıyorum, Küçük Hanım,” diye acınaklı bir ses tonuyla devam etti kız, “çocuğun çığlıklar atıp, yüksek sesle anlamadığım isimler sıralamasını duymak korkunç bir şeydi. Beni çok korkuttu; sonra evin efendisi geldi ve onunla konuştuğunu, sonra Cradaock’u çalışma odasına götürüp ona bir şey verdiğini duydum.”

“Ve ertesi sabah büstün masanın üstünde olduğunu gördün?”

“Evet, Küçük Hanım. Çalışma odasına gelip pencereleri açtığımda içeride tuhaf bir koku vardı; kötü bir kokuydu ve ne olabileceğini bayağı merak ettim. Biliyor musunuz, Küçük Hanım, Stanhope Gate’de Bayan Prince’in hizmetindeyken, izinli olduğum bir gün, öğleden sonra kuzenim Thomas Barker ile Londra Hayvanat Bahçesi’ne gitmiştim; orada yılanları görmek için yılan pavyonuna gitmiştik; işte tam bu tür bir koku vardı; kendimi öyle fena hissettim ki, Barker’a beni dışarı çıkartmasını söylediğimi hatırlıyorum. Çalışma odasındaki kokuyla aynı türden bir kokuydu, söylediğim gibi, profesörün masasında Pitt’in büstünü gördüğümde bu kokunun nereden kaynaklandığını merak ettim ve kendi kendime, ‘Bunu kim yaptı ve nasıl yaptılar?’ diye sordum. Ve tozunu almaya gittiğimde büste baktım, tozunu aldığım yerde büyük bir işaret gördüm; yıllardan beri bir toz bezinin büste değdiğini sanmıyordum ve parmak izlerine de benzemiyordu; daha çok geniş, yaygın bir yamaya benziyordu. Ne yaptığımı düşünmeden elimi üzerinde gezdirdim, yamanın olduğu yer, bir sümüklüböcek gezmiş gibi yapışkan ve kaygandı. Tuhaf değil mi, Küçük Hanım? Bu pis işareti kimin ve nasıl yapmış olabileceğini merak ediyorum.”

Kızın iyi niyetli gevezeliği içime işledi; yatağıma uzanıp, içine yuvarlandığım dehşetin ve şaşkınlığın acısıyla haykırmamak için dudaklarımı ısırdım. Aslında korkudan çıldırmıştım; inanıyorum ki, gündüz olsaydı, cesareti falan bir yana bırakarak, Profesör Gregg’e karşı duyduğum minnettarlığı unutup yazgımın açlıktan yavaş yavaş ölmek olup olmadığına aldırmadan, her geçen gün çevremde daha da daralan kör korkunun ve paniğin ağından kaçabildiğim kadar uzaklara, ayakları yanmış gibi kaçırdım. Neden korkmam gerektiğini bilseydim, diye düşündüm, ona karşı kendimi savunurdum; ama burada, her tarafından yaşlı ormanlarla ve yüksek dağlarla çevrili bu tek başına evde dehşet sanki her köşeden fışkırıyor ve bedenim korkunç şeylerle ilgili belli belirsiz işitilen mırıltılar karşısında korkudan donakalıyordu. Boş yere, kuşkuculuğumu yardıma çağırıp, doğal düzeni içindeki bir dünyaya olan inancımı sağduyuyla desteklemeye çalıştım; çünkü açık pencereden içeri gizemli bir hava esiyordu ve karanlıkta, sessizliğin koyulaştığını, bir cenaze merasimi gibi hüznünün arttığını hissediyor, nehir yatağının ötesindeki kamışlar arasında tuhaf şekillerin toplanmakta olduğunu hayal ediyordum.

Sabahleyin, kahvaltı yaptığımız odaya girdiğim anda, bilinmeyen entikanın can alıcı bir noktaya yaklaşmakta olduğunu hissettim; profesörün yüzü ciddi ve sertti; konuştuğumuzda seslerimizi pek duyuyor gibi görünmüyordu.

“Şöyle uzun bir yürüyüşe çıkacağım!” dedi profesör kahvaltı bittiğinde. “Beni beklemeyin ya da akşam yemeğine kadar dönmezsem, başıma bir şey geldiğini düşünüp merak etmeyin. Son zamanlarda bir aptal gibi davranıyorum; esaslı bir yürüyüşün bana iyi geleceğini sanıyorum. Şöyle temiz ve rahat bir han bulursam, geceyi orada geçirebilirim.”

Bunu duyduğumda, Profesör Gregg’in tarzını artık bildiğimden, onu bu geziye çıkmaya zorlayan şeyin sıradan bir iş ya da zevk olmadığını anladım. Nereye gideceğini ne biliyor ne tahmin edebiliyordum ne de işinin niteliği hakkında en ufak bir fikrim vardı, ama önceki gece duyduğum bütün korkular geri döndü; profesör, yola çıkmaya hazır, taraçada gülümseyerek dururken ona kalması ve keşfedilmemiş kıtayla ilgili bütün düşlerini unutması için yalvardım.

“Hayır, hayır, Bayan Lally,” dedi, hâlâ gülümsemeye devam ederken, “artık çok geç. *Vestigia nulla retrorsum*,⁷ biliyorsunuz ki, tüm gerçek kâşiflerin yazgısıdır; dilerim benim durumumda harfiyen doğru çıkmaz. Ama böyle telaşa kapılmanız hiç doğru değil; ben, bu küçük gezintime sıradan bir

gezinti gözüyle bakıyorum; madenci çekiciyle çıktığım herhangi bir geziden daha heyecan verici değil. Elbette tehlike söz konusu, ama en sıradanı bile olsa, hangi gezintide bu kadar tehlike yoktur ki? Hiç kaygılanmadan yola çıkabilirim; bankaların tatil olduğu hafta bir mudinin karşı karşıya olduğu tehlikeden daha büyük bir tehlikeyle karşı karşıya değilim. Hadi, yüzünüzü bu kadar asmayın; en geç yarına kadar hoşça kalın.”

Çevik adımlarla yokuş yukarı yürüyüp, ormanın giriş kapısını açtığını gördüm; sonra ağaçların karanlığında gözden yitti.

Havanın tuhaf bir şekilde karardığı sıkıntılı bir gün geçirdik; ben yine eski bir gizem ve korku ülkesiyle çevrili yaşlı bir ormanın ortasında hapsoldüğüm duygusuna kapıldım; sanki buradaki her şey dışarıdaki canlılar tarafından çok uzun zaman önce unutulmuştu. Umut ettim ve korktum; yemek saati geldiğinde koridordan profesörün ayak seslerini ve bilmediğim bir zaferle coşan sesini duymayı umarak bekledim. Onu memnuniyetle karşılayacak bir surat takındım; ama karanlık çöktü, o gelmedi.

Sabahleyin hizmetçi kapımı çaldığında, ona seslenip evin beyinin dönüp dönmediğini sordum; hizmetçi, profesörün yatak odası kapısının açık, odanın da boş olduğunu söylediğinde umutsuzluğun soğuk pençelerini yeniden yüreğimde hissettim. Hâlâ profesörün kendine hoşsohbet arkadaşlar bulmuş olduğunu ve öğlen yemeğine ya da öğleden sonra geleceğini hayal ederek, çocukları ormanda bir geziye çıkardım ve onlarla birlikte gülüp oynamak, gizemli ve üstü kapalı dehşet düşüncelerini kendimden uzak tutmak için elimden geleni yaptım. Saatler saatleri kovaladı ve düşüncelerim giderek daha da kasvetli bir hal aldı; sonra yine akşam oldu ve akşam, beni hâlâ bekler durumda buldu; sonunda yemeğimi bitirmemek için oyalanırken dışarıdan birtakım ayak sesleriyle bir erkeğin sesini duydum.

Hizmetçi içeri girdi; bana tuhaf bir şekilde baktı. “Affedersiniz, Küçük Hanım,” diye sözlerine başladı, “bahçıvan Bay Morgan sakıncası yoksa sizinle bir dakika görüşmek istiyor.”

“Lütfen içeri alın,” diye karşılık verdim ve dudaklarımı sıkı sıkıya yumdum.

Yaşlı adam yavaş yavaş odanın ortasına doğru yürüdü ve hizmetçi kapıyı ardından kapattı.

“Oturun, Bay Morgan,” dedim, “bana söylemek istediğiniz şey nedir?”

“Şey, Küçük Hanım, Bay Gregg dün gitmeden hemen önce bana bir şey verdi ve eğer bu akşam saat sekize kadar dönmeyecek olursa, onu size

vermemi tembihledi, yok eğer dönecek olursa bizzat kendi ellerine verecektim. Şimdi, gördüğünüz gibi Bay Gregg henüz gelmiş değil; bu durumda paketi doğrudan size versem iyi olur.”

Cebinden bir şey çıkardı ve yan kaldırarak bana verdi. Sessizce aldım ve Bay Morgan’ın bundan sonra ne yapacağını bilemediğini gördüğümünden teşekkür edip, iyi akşamlar diledim; bunun üzerine çıkıp gitti. Elimde bir paketle -üzeri profesörün büyük ve seyrek el yazısıyla, Morgan’ın sözünü ettiği talimatlarla bana hitaben yazılmış, dikkatle sarılıp mühürlenmiş kâğıt bir paket- odada yalnız kaldım. Yüreğimde bir ağırlıkla mührü söktüm ve paketin içinde yine bana hitaben yazılmış ağzı açık bir zarf bularak mektubu çıkardım.

“Sevgili Bayan Lally,” diye başlıyordu mektup, “bu tür mektupların alışlageldik tümcesiyle başlayacak olursak, sizin bu notu okuyor olmanız benim budalaca bir iş, korkarım ki, bu satırları bir veda mektubuna dönüştüren bir budalalık yapmış olduğum anlamına gelecek. Bir daha ne siz ne de bir başkası beni asla görmeyebilir. Bu ihtimali de düşünerek vasiyetimi yaptım ve umarım size bıraktığım küçük bir andacı kabul etmeye rıza gösterirsiniz; bahtınızı benimkiyle birleştirdiğiniz için size yürekte teşekkür ediyorum. Benim alınyazım, insanoğlunun düşlerine bile girmemiş türden korkunç ve dehşet verici; ama bu yazıyı bilmeye -eğer isterseniz- sizin hakkınız var. Tuvalet masamın sol tarafındaki çekmeceye bakacak olursanız, yazı masasının gerektiği gibi etiketlenmiş anahtarını bulacaksınız. Yazı masasının gözünde adınıza yazılmış mühürlü, büyük bir zarf var. Size, onu derhal ateşe atmanızı salık veririm; eğer bunu yaparsanız geceleri daha rahat uyursunuz. Ama tüm olup bitenleri merak ediyorsanız, okumanız için her şey orada yazılı.”

Yazı okunaklı bir şekilde imzalanmıştı; sayfayı yeniden çevirip, şaşkınlık içinde, betim benim atmış, ellerim buz kesmiş, her an kusacak bir halde her sözcüğü yavaş yavaş ve büyük bir dikkatle yeniden okudum. Odadaki ölüm sessizliği ve her taraftan üzerime kapanan karanlık ormanla dağlar beni eziyor, çaresiz bırakıyordu; ne yapacağımı, hangi kapıyı çalacağımı bilemediğimden elim ayağım tutmuyordu. Sonunda, bu bilgilerin bütün hayatımı zehir edeceğini bile bile, ormanda akşam karanlığında büyüyen kuşkulu, kasvetli ve korkunç gölgeler gibi uzun zamandır bana eziyet eden bu

tuhaf dehşetin anlamını öğrenmeye karar verdim. Profesör Gregg'in talimatını harfiyen yerine getirdim ve gönülsüzce de olsa zarfın mührünü bozup, el yazmalarını önüme serdim. Bu el yazmalarını her zaman yanımda taşıyorum ve bunların okunması yönündeki dile getirilmemiş ricanızı kıramayacağımı görüyorum. O gece, masaya oturup yanı başımda bir abajurla okuduğum şeyler işte şunlar.

Adının Bayan Lally olduğunu söyleyen genç hanım okumaya başladı.

*William Gregg, F.R.S. 'nin*⁸ açıklaması, ve *saire* Bugün artık tam değilse bile neredeyse bir hakikat hâline gelen teorimin ilk defa aklıma düşmesinin üzerinden çok uzun yıllar geçti. Çok çeşitli ve eski kaynaktan yaptığım kapsamlı okumalar zemini hazırladı, daha sonraları bir tür etnoloji uzmanı olup bu konularda incelemeler yaptığımda, araştırmalarımızın hâlâ ortaya çıkaramadığı bir şeyler ima ediyor gibi görünen ve bilimsel fikirlere tam olarak uymayan bazı gerçekler zaman zaman beni şaşırttı. Özellikle de dünya folklorunun, çoğunlukla, sahiden olmuş şeylerin abartılı bir anlatısından başka bir şey olmadığı kanısına vardım; daha çok peri hikâyelerini ve Kelt ırkının iyi yürekli halkını dikkate aldım. Burada, nakşın ve abartının, fantastik kisvenin, çiçeklerle oynayan yeşil sarı giysili cinlerin izlerini bulmayı umuyordum ve bu ırka verilen adla (muhtemelen hayali) hal ve tavırlarının tanımı arasında açık bir benzerlik yakaladığımı düşündüm. Tıpkı bizim atalanımızın korktukları yaratıklara “hoş” ve “iyi” adını vermeleri gibi⁹, onlar da gerçeğin tam tersi olduğunu bilmelerine karşın bu yaratıkları çekici kılık ve biçimlere sokmuşlardır. Edebiyat da erkenden işe koyulmuş, bu dönüşüme yardımını esirgememiştir; bu yüzden Shakespeare'in şakacı cinleri hakiki, orijinallerinden zaten çok uzaktırlar; gerçek dehşet şakacı bir haylazlık kılığına bürünmüştür. Ama yanan kütüklerin başında insanların birbirlerine anlattıkları daha eski masallarda farklı bir aşamada buluruz kendimizi; yeryüzünden tuhaf bir şekilde sırta kadem basmış çocuklar, erkekler ve kadınlarla ilgili bazı hikâyelerde tamamen farklı bir ruh olduğunu gördüm. Bunlar, yeşil ve yuvarlak bir tepeye doğru tarlalar arasında yürürken bir köylü tarafından görülür ve bir daha da onları yeryüzünde gören çıkmazdı ve çocuğunu, kulübesinde bir tahta parçasıyla kabaca sürgülenmiş kapının ardında rahatça uyur durumda bırakıp, geri döndüğünde kendi tombul, pembe yanaklı Sakson yavrusunun yerinde bir başka ırka ait, soluk benizli, kara gözleriyle

insanın içine işleyecek gibi bakan, çelimsiz ve derisi pörsümüş bir yaratık bulan annelerin hikâyeleri vardı. Sonra, daha da karanlık efsaneler vardı; cadının ve büyücünün korkunçluğu, Şabbat'ın kızıl alevler saçan kötülüğü ve Havva kızlarının arasına karışmış iblislerle ilgili imalar. Bu korkunç “peri halkını” hilkat garibesi bir topluluktan çok müşfik yaratıklara dönüştürürken, cadıların ve ahbablarının iğrenç kötülüklerini yaşlı kadınların *büyücülüğü*, süpürge sopaları ve dik kuyruklu gülünç kedilerle kendimizden gizledik. Böylece Yunanlılar, yılan saçlı iğrenç tanrıçalara yardımsever hanımlar dediler; kuzey ulusları da onların izinden gittiler. Diğer daha zorunlu çalışmalardan zaman çalarak araştırmalarımı sürdürdüm ve kendi kendime şu soruyu sordum: Bu söylencelerin doğru olduğunu varsayarsak, Şabbat bayramına katıldığı söylenen şeytanlar kimlerdi? Ortaçağın doğaüstü varsayımları diye niteleyebileceğim şeyleri bir kenara bırakmış olduğumu söylemeye bile gerek yok ve perilerle cinlerin ortak kökten gelme tek ve aynı ırk olduğu sonucuna vardım; yalanların ve eski zamanların Gotik fantezilerinin epeyce abartmaya ve çarpıtmaya yol açmış olduğuna hiç kuşku yoksa da tüm bu hayallerin gerisinde gerçekliğin sağlam zemininin bulunduğu kuvvetle inanıyorum. Doğruluğu ileri sürülen bazı mucizelere gelince, tereddüt ettim. Çağdaş spiritüalizmin zerre kadar hakikat içeren herhangi belirli bir örneğini kabul etmekten tiksindirirken, insan bedeninin ara sıra, milyonda bir defa bile olsa bize sihirli gibi gözüken güçlerin -yücelerden kaynaklanmayan ve insanı oraya yöneltmeyen güçler, gerçekte varlığın derinliklerinden kaynaklanan güçlerin yaşamaya devam eden unsurlarıdır- maskesi olabileceğini tümünden yadsımaya da hazırlıklı değildim. Amip ve sümüklüböcek bizim sahip olmadığımız güçlere sahiptir; eski haline dönme teorisinin tamamen açıklanamaz gibi görünen çoğu şeyi açıklayabileceğini düşündüm. Düşüncelerim şöyleydi; söylencelerin çoğuna somut gerçekleri temsil eden ve peri masalı denen en eski ve bozulmamış bir hayli söylenceye inanmak için çok yerinde nedenler gördüm ve bu söylencelerdeki salt doğaüstü unsurların, evrimin büyük yolunun dışına düşmüş olmakla birlikte varlığını sürdürmeye devam eden bir ırkın, bize tamamen mucizevî gelen bazı güçleri korumuş olabileceği varsayımıyla açıklanabileceğini düşündüm. Zihnimde ilk tasarladığımda teorim böyleydi ve bu görüşü göz önünde bulundurarak çalışmalarımı sürdürürken höyüklerin yağmalanmasından, taşrada

toplanan bir antikite meraklıları toplantısını haber veren yerel gazete haberinden ve genel olarak kitaplardan teorimi her bakımdan doğrulayan bilgiler edindim. Diğer örneklerin yanı sıra, Homeros'ta gördüğüm “anlaşılır bir şekilde konuşan insanlar” tümcesinin bana çok çarpıcı geldiğini anımsıyorum; sanki yazar, konuşmaları anlaşılır diye nitelendirilemeyecek kadar kabaca konuşan insanları biliyordu ya da duymuştu ve diğer insanlardan çok geride kalmış bir ırk konusundaki varsayımına göre, böylesi bir halk, hayvanların heceli olmayan gürültülerinden çok az farklılaşmış bir dille konuşabilirdi. Böylece, bütün durumlarda tahminlerimin hakikatin çok uzağında olmadığını görmekten büyük bir memnuniyet duydum; bir gün, küçük bir taşra gazetesinde tesadüfen gördüğüm bir paragraf dikkatimi çekti. Kırsal alanda her zaman yaşanan türden bir facia üzerine kısa bir haberdi bu; açıklanamaz bir şekilde kaybolmuş bir genç kız ve hakkındaki kaba saba dedikodular. Ama bu skandalın tamamen varsayımsal ve olup bitenleri açıklamak için ileri sürülen tüm savların bir başka tarzda anlaşılmaz olduğunu satır aralarından okuyabiliyordum. Zavallı kızın komşularının aklına kızcağızın Londra veya Liverpool'a kaçmış olabileceği, boynunda bir ağırlıkla bir orman gölünün dibinde yatmakta olduğu, belki de bir cinayete kurban gittiği dışında bir varsayım gelmiyordu. Ama tembel tembel paragrafı gözlerimle tararken aklımdan yıldırım hızıyla bir düşünce geçti: Ya tepelerin karanlık ve korkunç yaratıkları varlıklarını sürdürüyorsa, ya vahşi bölgelere ve çıplak tepelere hâlâ uğruyor ve zaman zaman Gotik söylencelerdeki Turanlı Shelta ya da İspanyol Baskları gibi değişmeyen ve değişmesi mümkün olmayan kötü işleri tekrarlıyorlarsa? Dediğim gibi bu düşünce aklıma ansızın gelmişti; soluğumu tuttum ve dehşetle sevinç karışımı tuhaf bir duyguyla sıkı sıkıya koltuğuma yapıştım. Doğa bilimlerinden bir meslektaşımın sessiz, sakin bir İngiliz ormanında dolaşırken ansızın, yiğit şövalyelerin korkunç solucanları öldürdüğü hikâyelerin orijinali olan kaygan ve iğrenç bir iktiyosaurusla karşılaşarak ya da söylencelerin ejderi pterodaktillerin güneşi kararttığını görerek korkudan donakalması gibi bir şeydi bu. Ama metanetli ve bilgili bir araştırmacı olduğumdan, böyle bir keşif düşüncesi içimi sevinçle doldurdu ve yazıyı gazeteden kesip, tuhaf ve önemli olaylarla ilgili koleksiyonumun ilk parçası olması kararıyla, eski yazı masamdaki bir çekmeceye koydum. O gece bundan çıkarabileceğim sonuçları düşleyerek geç saatlere kadar oturdum; daha

serinkanlı bir şekilde düşünmek de güvenimi sarsmadı. Ama meseleyi gerektiği gibi ele almaya başlayınca, her şeyi sağlam olmayan bir temel üzerine kuruyor olabileceğimi gördüm; gerçekler muhtemelen yerel fikirlere uygun olmalıydı; meseleye daha ihtiyatlı yaklaşmaya başladım. Ama gözetleme yerimde kalmaya ve çok sayıda düşünür ve araştırmacı ilgisizlik ve umursamazlıkla belki de en önemli gerçeklerin farkına varmazken sadece benim uyanık kalıp gözetlemeyi sürdürdüğüm düşüncesine dört elle sarılmaya karar verdim. Çekmeceme yeni bir şey ilâve edebilmem için yılların geçmesi gerekti; ikinci bulgu gerçekte çok değerli sayılmazdı; daha uzak bir yörede geçen, ilkinin tekrarı bir olaydı. Ama yine de bir kazanımım olmuştu; çünkü bu ikinci olay da tıpkı ilki gibi ıssız bir yerde meydana gelmişti ve benim bu konudaki teorimi desteklemekteydi. Ama üçüncü parça benim için daha belirleyici nitelikteydi. Yine kuş uçmaz kervan geçmez bir yerde, tepelerin arasında yaşlı bir adam ölü bulunmuştu ve suç aleti adamın yanı başında bırakılmıştı. Burada da ortalığa söylentiler yayılmış, birçok tahmin ileri sürülmüştü; çünkü ölüm aleti en aşırı, en olanaksız kuşkuların dile getirilmesine neden olan, ağaç bir sapa bağırsakla bağlanmış ilkel bir taş baltaydı. Bir tür sevinçle, en vahşi tahminlerin yanlış yolda olduğuna inanmakla birlikte, soruşturmaya çağrılan yöre doktoruyla yazışmaya başladım. Zeki biri olan doktor şaşkınlık içindeydi. “Taşrada böyle şeylerden bahsedilmez ama,” diye yazdı bana, “açıkçası Pofesör Gregg, burada korkunç bir esrar var. Taş baltayı ele geçirdim ve onunla çok ilginç denemeler yaptım. Pazar günü öğleden sonra, ailem ve hizmetçiler yokken baltayı alıp arka bahçeye gittim, kavak çitinin yabancı gözlerden gizlediği bu bahçede denemeler yaptım. Bu şeyi son derece kullanışsız buldum. Kendine has bir dengesi olduğundan ve sürekli egzersiz sonucu ince bir ağırlık ayarı gerektirdiğinden midir, yoksa etkili bir darbenin ancak belirli bir kas becerisiyle indirilebilecek olmasından mıdır, bilmiyorum, ama sizi temin ederim ki, atletik yeteneklerim konusunda büyük bir üzüntü duyarak döndüm eve. Tecrübesiz birinin çekiç kullanmaya çalışması gibiydi; uygulanan kuvvet sanki insanın kendisine geri dönüyordu; balta hiçbir etki yaratmadan yere düşerken şiddetle geriye savrulduğumu hissettim. Bir başka seferinde, denemeyi yöredeki usta bir oduncuyla tekrarladım; ama kırk yıldır eli balta tutan bu adam taş aletle hiçbir şey yapamadı ve her darbeyi çok gülünç bir şekilde iskaladı. Kısacası, son derece saçma olmasaydı, yaşlı adamın

öldürülmesinde kullanıldığı çok açık olan bu aletle dört bin yıldır etkili bir darbe indirilmemiş olduğunu söyledim.» Anlaşılabileceği gibi, bunlar benim için az bulunur, değerli haberlerdi; hikâyenin tamamını duyup, talihsiz yaşlı adamın, bazı korkunç görünümlü tepelerde geceleri görülebilecek türden misli görülmemiş mucizeleri ima eden masallar anlattığını ve bir sabah söz konusu tepede kaskatı bulunduğunu öğrendikten sonra sınırsız bir sevinç duydum; çünkü tahminleri artık arkamda bıraktığımı hissediyordum. Ama bir sonraki adım daha da önemliydi. Yıllardan beri olağanüstü bir taş mühre sahiptim; sapından ıstampasına kadar uzunluğu beş, altıgen biçimli ıstampasının genişliği yaklaşık olarak üç santimetre olan mat siyah bir taş parçası. Bir bütün olarak büyükçe, eski moda bir tütün baskısı görünümündeydi. Bu taş bana, onu eski Babil yakınlarında bir yerde bulduğunu söyleyen Doğu'daki bir temsilci tarafından gönderilmişti. Ama mührün üzerine kazılmış harfler benim için tam bir muammaydı. İlk bakışta gördüğüm bazı çarpıcı farklara karşın, çiviyazısına benziyordu ve bu okbaşı yazıya şifre çözmenin bilinen tüm kurallarını uygulamam hiçbir işe yaramadı. Böyle bir muamma gururuma dokundu ve hiç olmayacak zamanlarda kara mührü çekmecedan çıkararak büyük bir azimle, her harfi zihnime kazınıncaya kadar uzun uzun ve dikkatle inceledim; öyle ki, tek hata yapmadan yazıyı ezbere yazabilirdim. Günün birinde İngiltere'nin batısındaki bir mektup arkadaşımın aşağıdaki mektubu ve beraberinde gönderdiği yazıyı aldığımda duyduğum büyük şaşkınlığı, o zaman varın siz değerlendirin. Büyükçe bir kâğıdın üzerine Kara Mührün üzerindeki yazıların tıpatıp aynısı çizilmişti ve yazının üzerine arkadaşım şöyle yazmıştı: Yazılar, *Monmouthshire*'da *Grey Hills*'de kireçtaşı bir kayanın üzerinde bulundu. Yakın bir zamanda ve kırmızı toprakla yapılmıştı. Yeniden mektuba döndüm. Arkadaşım şöyle yazıyordu: “Ekteki yazıyı size hak ettiği sakınımla gönderiyorum. Bir hafta önce kayanın yanından geçen bir çoban, orada hiçbir yazı ya da işaret bulunmadığına yemin ediyor. Harfler, işaret ettiğim gibi, kırmızı bir toprağın kayanın üzerine sürülmesiyle yapılmıştı ve ortalama boyları ikişer buçuk santimetre kadardı. Harfler birazcık değişik de olsa, bana çivi yazısı gibi göründü; ama tabii ki, bu olanaksız bir şey. Bu, ya bir şaka ya da bu taraflarda bol bol bulunan Çingenelerin işi olmalı. Sizin de bildiğiniz gibi, Çingeneler birbirleriyle haberleşirken birçok hiyeroglif işareti kullanırlar. Burada cereyan eden son derece üzücü olayla ilgili

söz konusu taşı iki gün önce gördüm.”

Tahmin edilebileceği gibi, derhal arkadaşıma yazarak, yazının kopyasını çıkardığı için teşekkür ettim ve çok fazla ilgilenmiyormuş havalarında, sözünü ettiği olayın ayrıntılarını istedim. Kısaca anlatmak gerekirse, bir gün önce kocasını kaybeden Cradock adında bir kadının beş mil kadar ötede oturan kuzenine üzücü haberi vermek için yola çıktığını öğrendim. Kadın, Grey Hills’den geçen kestirme yolu seçmiş. O sıralar oldukça genç olan Bayan Cradock, akrabasının evine asla ulaşamamış. O gece geç vakitlerde, sürüden ayrıldığı sanılan kayıp iki koyununu arayan bir çiftçi, elinde feneri ve yanında köpeğiyle Grey Hills’den geçmiş. Çiftçinin dikkatini bir tür inleme, acıklı bir ağlama sesi olarak tarif ettiği bir gürültü çekmiş ve sesin geldiği tarafa yönelince, bir kireçtaşı kayanın yanında yere çömelmiş, gövdesini iki yana sallayarak iç paralayıcı bir sesle ağlayıp feryat eden Bayan Cradock’u görmüş, dediğine göre kulaklarını tıkamasaymış oradan kaçıp uzaklaşmış. Kadın eve götürülmesine karşı koymamış ve ihtiyaçlarını karşılamaya komşuları gelmiş. Kadıncağız bütün gece anlaşılmasa da bir dille kelimelerle karışık ağlayıp sızlayıp durmuş; sabahleyin gelen doktor onun delirmiş olduğunu söylemiş. Söylendiğine göre, bazen tam anlamıyla aklını kaçırmış biri gibi inleyerek, bazen ağır bir komaya girmiş gibi bir hafta yatağından çıkmamış; kocasını yitirmenin verdiği acıyla aklını oynattığını düşünmüşler ve bir süre doktorlar yaşayacağına ihtimal vermemişler. Bu hikâyeyle çok yakından ilgilenmiş olduğumu söylemeye herhalde gerek yok; arkadaşımdan bu vakayla ilgili gelişmeleri zaman zaman bana yazmasını istedim. Altı hafta kadar sonra kadıncağızın bazı yeteneklerini yavaş yavaş kullanmaya başladığını öğrendim; birkaç ay sonra da Jervase adıyla vaftiz edilen bir oğlan çocuğu dünyaya getirdi; çocuk ne yazık ki, zekâ özürlüydü. Köylülerin bildiği gerçekler böyleydi; ama tüm bunların gerisinde çok iğrenç olayların yattığından kuşku duymayan ve akla getirdiği düşüncelerle beti benzi atmış olan benim için bunlar hiçbir şekilde yeterince ikna edici değildi; bu yüzden bilim adamı bazı dostlarıma bu olayların gerisindeki birtakım gerçekleri çıtlatma tedbirsizliğinde bulundum. Daha bu sözlerin ağzımdan döküldüğü an, bunları söylemiş ve hayatımın sırrını açığa vurmuş olmaktan büyük bir pişmanlık duydum; ama kızgınlıkla karışık bir rahatlamayla korkularımın yersiz olduğunu gördüm; çünkü arkadaşlarım yüzüme karşı beni alaya alıp deli yerine koydular. Bu ahmakların arasında bildiklerimi çölün kumlarına söylemiş kadar güvende olduğumu hissederek, doğal bir

öfkeyle kendi kendime kıkırdadım.

Ama artık bu kadarını bildikten sonra, tamamını öğrenmeye karar verdim ve bütün çabalarımı kara mührün üzerindeki yazıların şifresini çözmeye yoğunlaştırdım. Yıllarca tüm boş zamanlarımın tek amacı bu bulmacanın çözümü oldu; zamanımın daha büyük bir bölümü, elbette diğer işlere adanmıştı ve ancak ara sıra araştırmaya ayıracak bir haftam oluyordu. Bu ilginç araştırmanın tüm öyküsünü anlatacak olsam, bu, son derece sıkıcı olur, çünkü araştırma bir yığın can sıkıcı başarısızlıkla doluydu. Eski yazılar konusundaki bilgimle, böylesi bir av için her zaman kendi kendime dediğim gibi, yeterince donanımlıydım. Avrupa'nın, hatta dünyanın bütün bilim adamlarıyla mektuplaşıyordum ve o günlerde ne kadar eski ve ne kadar karmaşık olursa olsun, herhangi bir yazının üzerine tuttuğum araştırma ışığına uzun süre direnebileceğine inanamıyordum. Yine de başarıya ulaşmam tam on dört yılımı aldı. Her geçen yıl mesleki yüküm arttı, boş zamanlarım azaldı. Bu durum, hiç kuşkusuz oldukça gecikmeye neden oldu; bununla birlikte bugün dönüp de bu yıllara baktığımda, Kara Mühür konusundaki araştırmalarımın kapsamından hayrete düşüyorum. Çalışma odamı bir merkeze dönüştürdüm ve dünyanın her tarafından, bütün çağlardan eski yazıların örneklerini buraya topladım. Hiçbir şeyden habersiz kalmamaya, en ufak bir ipucunu değerlendirmeye kararlıydım. Ama yıllar geçip de araladığım her sırrın boş çıkmasıyla umutsuzluğa düşmeye ve Kara Mührün, varlığına ilişkin başka hiçbir iz bırakmadan kaybolmuş bir ırktan - büyük bir felaket sonucu Atlantis gibi mahvolmuş, sırları okyanusun derinlikleri altında boğulmuş ya da bir tepenin altında kalmış bir ırktan- geriye kalmış tek yadigâr olup olmadığını merak etmeye başladım. Bu düşünce biraz hevesimi kırdıysa da azimle araştırmalarımı sürdürdüm; ama artık eskisi kadar inançlı değildim. İmdadıma şans koştı. İngiltere'nin kuzeyinde önemlice bir kentte kalıyordum; bu fırsattan yararlanarak kentin bir süre önce kurulmuş saygın müzesini ziyaret ettim. Müzenin müdürü mektuplaştığım insanlardan biriydi; cevher sandıklarından birine beraberce bakarken bir numune dikkatimi çekti; görünüşü bana bir dereceye kadar Kara Mührü anımsatan, kenar uzunluğu yaklaşık olarak on santimetre olan kare şeklinde kara bir taş. Çok fazla dikkat etmeden alıp, elimde çevirmeye başladım; o zaman büyük bir şaşkınlıkla alt yüzünün yazılı olduğunu gördüm. Arkadaşım olan müze müdürüne yeterince sakın bir şekilde, bu taşın çok ilgimi çekmiş olduğunu ve birkaç günlüğüne onu otelime götürmeme izin verirse minnettar kalacağımı söyledim. Arkadaşım buna karşı çıkmadı;

aceleyle odama koştum ve ilk bakışın beni yanıltmamış olduğunu gördüm. İki yazı vardı; biri usulüne uygun çiviyazısı, diğeri Kara Mührün yazısı. Görevimin tamamlandığını hissettim. İki yazının aslına sadık kopyasını çıkardım ve Londra'daki çalışma odama gidip de mührü önüme koyduğumda büyük problemle artık baş edebileceğimi gördüm. Müzedeki numunenin üzerinde bulunan yazının yorumlanması da yeterince ilginç olmakla birlikte, bunun araştırmamla bir ilgisi yoktu; ama bu harf çevirisi bana Kara Mührün esrarı konusunda ustalık kazandırdı. Hesaplarımda tahmin de elbette önemli bir yer tutuyordu; bir ideogramın anlamı bazı yerlerde yeterince açık olmuyor ve tekrar tekrar karşılaştığım mühürdeki bir işaret beni art arda birçok gece şaşırtmaya devam ediyordu. Ama sonunda ortada esrar diye bir şey kalmadı ve tepelerin korkunç başkalaşımının anahtarını okudum. Daha son sözcüğü yazar yazmaz, tir tir titreyen parmaklarımla kâğıdı ufak ufak parçalar hâlinde yırtıp şöminenin kıpkızıl alevlerine fırlattım; kâğıdın alev alev yanıp kömürleştiğini gördüm; sonra, grileşen yanık kâğıdı ezip toz ettim. O andan itibaren bir daha o kelimeleri asla yazmadım ve insanın, yaratılmış olduğu balçığa yeniden nasıl dönüşeceğini, nasıl kertenkele ve yılan kılığına gireceğini anlatan tümceleri bir daha asla yazmayacağım. Yapacak sadece bir tek şey kalmıştı. Biliyor, ama görmek istiyordum; bir süre sonra Green Hills'de, Bayan Cradock ile oğlu Jervase'ın oturduğu yere yakın bir ev alacaktım. Bu satırları yazmakta olduğum bu yerde cereyan eden açıklanamaz olayların hepsini ayrıntılarıyla anlatacak değilim. Jervase Cradock'ta "küçük insanlar"ın kanından bir şeyler bulacağımı biliyordum ve daha sonraları onun bu ıssız topraklarda, ıssız köşelerde, akrabalarıyla bir defadan fazla karşılaşmış olduğunu öğrenecektim. Bir gün bahçeye çağrılıp da nöbet geçirmekte olan çocuğu Kara Mührün korkunç diliyle ıslık çalar gibi konuşur durumda görünce, korkarım ki, duyduğum sevinç, merhametime baskın çıktı. Çocuğun ağzından dünyanın sırlarının ve anlamını açıklamadığım için beni mazur görmenizi isteyeceğim korkunç "Ishakshar" sözcüğünün döküldüğünü duydum.

Ama işaret etmeden geçemeyeceğim bir olay var. Gecenin bir yarısı, derin sessizlikte o çok iyi bildiğim ıslıklı hecelerle uyandım ve koşup zavallı çocuğun odasına gittiğimde, onu, sanki şeytanların elinden kurtulmaya çabalıyor gibi ağzı köpürerek, kasılmalar içinde yatağında debelenir durumda buldum. Çocuğu kendi odama götürdüm ve o zeminde kıvranırken içindeki güce bedenini terk etmesi çağrısını yaparak lambayı yaktım. Yüzü gözlerimin önünde kararırken gövdesinin şişip bir iç lastiği gibi gerginleştiğini gördüm;

sonra dehşet içerisinde, Mührün talimatına göre yapılması gereken şeyi yaptım; vicdanımı bir yana bırakarak, ne olup bittiğini gözlemleyen bir bilim adamı oldum. Ama gözlerimin önündeki görüntü insan aklının alamayacağı kadar, hayal bile edilemeyecek kadar korkunçtu. Yerdeki bedenden bir şey çıktı ve odanın öte tarafına doğru kaygan, titrek bir dokunaç uzatarak, dolabın üzerindeki büstü tuttuğu gibi masamın üzerine koydu.

Her şey sona erdiğinde, soğuk terler dökerek, kireç gibi bir benizle tir tir titreyerek odamda bütün gece volta attığım sırada kendi kendime boş yere akıl yürütmeye çalıştım. Sahiden doğaüstü bir şey görmemiş olduğumu; boynuzlarını çıkarıp geri çeken sümüklü böceğin, tanık olduğum şeyin küçük ölçekli bir örneğinden başka bir şey olmadığını kendi kendime defalarca tekrarladım; ama yine de, dehşet tüm akıl yürütmeleri paramparça edip, geceleyin cereyan eden bu olaya katıldığım için kendimden iğrenmeme yol açtı.

Söylenecek pek fazla şey kalmadı. Şimdi son denemeye ve karşılaşmaya gideceğim; çünkü hiçbir şeyin eksik kalmamasına ve “küçük insanlar”la yüz yüze karşılaşmaya karar verdim. Kara Mühür ile sırları konusundaki bilgilerimin bana yardımcı olacağını umuyorum, ama olur da yolculuğumdan dönmezsem, yazgımın korkunç olduğunu düşünmenin gereği yok.

Profesör Gregg’in açıklamasının sonunda Bayan Lally bir an sustuktan sonra aşağıdaki sözlerle kendi öyküsünü anlatmaya devam etti:

Profesörün ardında bıraktığı inanılmaz öykü işte böyleydi. Okumayı bitirdiğimde gecenin geç bir saatiydi, ama ertesi sabah Morgan’ı yanıma alarak, kayıp profesörden bir iz bulabilmek için Grey Hills’i araştırmaya gittik. Bu kır yolunun, zamanın aşındırmasıyla orada burada fantastik insan ve hayvan figürleri biçimini almış koca koca kireçtaşı kayaların görüldüğü, ağaçsız yeşil ıssız tepeler arasından geçen bu yolun vahşi görünümünü betimleyerek sizi sıkmak istemiyorum. Nihayet saatler süren yorucu bir araştırmadan sonra size daha önce söylediğim şeyleri -saat, köstek, para kesesi ve yüzük- kaba bir parşömene sarılmış olarak bulduk. Morgan, paketi bağlamakta kullanılan bağırsaktan yapılma ipi kestiğinde, içindekilerin profesöre ait eşyalar olduğunu görerek gözyaşlarına boğuldum, ama parşömene Kara Mühür’deki harflerle yazılmış korkunç yazıyı görünce dehşetten donakaldım ve sanırım ilk defa işverenimin korkunç yazgısını kavradım.

Bütün bu anlattıklarına şunu da ilâve etmeliyim ki, olup bitenlerle ilgili

olarak anlattıklarına Profesör Gregg'in avukatı peri masalı gözüyle baktı ve önüne koyduğum belgelere göz atmayı reddetti. Gazetelerde çıkan, Profesör Gregg'in boğulduğu ve cesedinin açık denize sürüklendiği yolundaki haberlerden sorumlu olan bu avukattır.

Bayan Lally sustu ve soran bakışlarla Bay Phillipps'e baktı. Bay Phillipps ise derin düşlere dalmıştı; en nihayet başını kaldırıp da akşam karanlığında sokaklarda süren koşuşturmayı, yemeğe yetişmek için acele eden kadın ve erkekleri, şimdiden müzikholleri kuşatmış kalabalıkları gördüğünde, gerçek hayatın tüm bu uğultusu ve acelesi tıpkı sabahleyin uyandıktan sonra anımsanan bir düş gibi gerçektışı ve hayali göründü gözüne.

"Bu ilginç hikâyeniz için size teşekkür ederim," dedi sonunda, "bana ilginç geldi, çünkü tamamen gerçek olduğuna ikna oldum."

"Bayım," diye karşılık verdi kadın kızgınlıkla, "beni üzüyor ve incitiyorsunuz. Leicester Square'de bir bankın üzerinde hikâyeler uydurarak hem kendi vaktimi hem sizinkini boşa harcadığımı mı düşünüyorsunuz?"

"Bağışlayın, Bayan Lally, beni biraz yanlış anladınız. Siz anlatmaya başlamadan önce, her ne anlatırsanız samimiyetle anlatacağınızı biliyordum, ama sizin tecrübelerinizin *bona fide*'lerden¹⁰ çok daha değerli olduğunu biliyordum. Anlatınızdaki en olağanüstü durumlar en son bilimsel teorilerle tamamen uyuyor. Profesör Lodge, eminim, sizinle iletişime geçmekten çok memnun olurdu; spiritüalizm denen şeyin mucizelerini açıklamakta onun gözüpek hipotezinden ta baştan büyüledim, ama sizin anlatınız meseleyi salt bir hipotez olmanın sınırları dışına çıkarıyor."

"Heyhat, bayım, bütün bunların bana bir faydası yok. Kardeşimi ne kadar ürkütücü ve korkunç şartlarda kaybetmiş olduğumu unutuyorsunuz. Size tekrar soruyorum, buraya gelirken onu gördünüz mü? Kara favorileri, gözlüğü, sağa sola çevirdiği çekingen bakışları; iyi düşünün bu ayrıntılar size hiçbir şey hatırlatmıyor mu?"

"Bu tarife uyan birini görmediğimi söylediğim için üzgünüm," dedi kayıp kardeşi hepten unutmuş olan Phillipps. "Ama izniniz olursa size birkaç soru sormak istiyorum. Acaba fark ettiniz mi Profesör Gregg'in..."

"Özür dilerim, bayım, çok uzun süre kaldım. İşverenlerim beni bekliyorlardır. Gösterdiğiniz yakınlık için teşekkür ederim. Hoşça kalın." Bay Phillipps'in bu ani veda nedeniyle duyduğu şaşkınlıktan sıyrılmasına kalmadan Bayan Lally, Empire civarında daha da koyulaşan kalabalığın arasına dalıp gözden yitmişti. Phillips düşünceler içinde evin yolunu tuttu ve

çok fazla çay içti. Saat onda üçüncü çayını demledi ve *Protoplazmik Reversiyon*¹¹ dediğı küçük çalışmasının ana hatlarının taslağını yaptı.

¹ Kayıp altın şehir.

² Londra'nın ortalarında bir bölge. Clapham otobüsündeki adam deyimi sıradan insan anlamına gelir.

³ Fr. Ne biliyorum?

⁴ Haritacılıkta bilinmeyen/keşfedilmemiş topraklar için kullanılan terim.

⁵ Lat. Dünyanın tasviri.

⁶ Quarto: Tabakanın dört yaprağı, yani sekiz sayfaya bölünmesinden meydana gelen kitap.

⁷ Lat. Geri dönmemek.

⁸ Fellow of the Royal Society: Kraliyet Cemiyeti üyesi.

⁹ Fair: güzel, hoş; fairy: peri; good people: cinler.

¹⁰ Lat. Bona fide: İyi niyetle, samimiyetle.

¹¹ Reversiyon: Birkaç kuşak boyunca görünmeyen bazı özelliklerin yeniden ortaya çıkması.

BİR TAVERNADA OLAY

BAY DYSON CAFÉ DE LA TOURAİNE’DE DİNLEDİĞİ BENZERSİZ hikâye üzerine vakit buldukça sık sık ve derin derin düşündü. Her şeyden önce, Bay Smith ile Karanlık Uçurum Kanyonu hakkındaki hayli eğlendirici hikâyede gerçeğin çok tutumlu, hatta cimri bir el tarafından dağıtıldığına yürekten inanıyordu; İkincisi, anlatıcının adamakıllı heyecanlanmış olduğu inkâr edilemezdi ve sokağın ortasındaki el kol hareketleri taklit olamayacak kadar şiddetliydi. Gözlüklü genç bir adamla karşılaşma korkusunu aklından çıkaramadan Londra’da dolaşan bir adam fikri Dyson’a son derece gülünç göründü; bir benzerini eski macera romanlarında bulabilir miyim diye hafızasını yokladıysa da boşuna; vakit buldukça küçük kafeye Bay Wilkins’i orada bulma umuduyla uğradı ve ekmekçiden koşarak çıkan adamın yüzünü hatırlayacağından pek kuşku duymaksızın sayısı hayli kalabalık gözlüklü adamlar kuşağını yakından izledi. Ancak bütün bu gezintileri ve araştırmaları önemli bir sonuç doğuruyor gibi görünmüyordu ve çabalarını sürdürebilmek için Dyson’ın doğuştan gelen dedektiflik güçlerine ve gizemin kokusunu alabilme yeteneğine içtenlikle inanmaya ihtiyacı vardı. Gerçekte iki meselesi vardı; her gün kalabalık veya ıssız sokaklardan geçerken ve karanlık semtlerde pusuya yatıp köşeleri gözetlerken altın sikke meselesine dair hiçbir şey bulamamaktan şaşkınlığa düşüyordu; maharetli Wilkins ile korktuğu gözlüklü genç adam ise âdeta yer yarılmış da içine girmişler gibi sırta kadem basmışlardı.

Bir akşamüzeri Strand’deki bir tavernada bu sorunlar üzerine derin düşüncelere dalmıştı; o kadar hararetle bulmaya çalıştığı insanların ondan uzak durmadaki kararlılığı önündeki mütevazı maşrapaya ilave bir acılık veriyordu. Kompartımanında yalnızdı ve ne yaptığıнын farkına varmadan aklından geçenleri yüksek sesle dile getirdi: “Ne kadar tuhaf bütün bunlar!” dedi, “Bir adam, hiç aklından çıkmayan çekingen görünüşlü, gözlüklü genç

biriyle karşılaşmaktan korkarak sokaklarda dolaşıyor. Yemin ederim çok heyecanlıydı.” Cümlesini daha yeni tamamlamıştı ki bir baş düşünce hızıyla kompartımanın üzerinde görünüp kayboldu; Dyson bunun ne anlama geldiğini merak ederken kompartımanın kapısı açıldı ve eli yüzü düzgün, sinekkaydı tıraşlı bir beyefendi yüzünde kocaman bir gülümsemeyle içeri girdi.

“Düşüncelerinizi bölüyorsam bağışlayın, bayım,” dedi nazik bir tavırla, “ama biraz önce bir şey söylediniz.”

“Doğru,” dedi Dyson, “saçma sapan bir konuda kafa patlatıyordum ve yüksek sesle düşündüm. Ne dediğimi işittiğinize ve ilgilendiğinize göre, belki siz benim bu kafa karışıklığımı giderebilirsiniz.”

“Aslında. Bilemiyorum; tuhaf bir tesadüf. İhtiyatlı konuşmak en iyisi. Öyle zannediyorum ki adaletle işbirliği yapmaya bir itirazınız yoktur.”

“Adalet,” diye karşılık verdi Dyson, “o kadar çok anlama gelen bir terim ki ne cevap vereceğimi bilemiyorum. Ama burası bu tür tartışmalara uygun bir yer değil; evime gelmek ister miydiniz?”

“Çok nazıksınız; benim adım Burton, ne yazık ki yanımda kartvizitim yok. Bu yakınlarda mı oturuyorsunuz?”

“On dakikalık yürüyüş mesafesinde.”

Bay Burton saatini çıkardı ve görünüşe göre aklından hızlıca hesap yapmaya koyuldu.

“Trene yetişmem gerekiyor,” dedi, “ama geç saatlerdeki bir tren. Bu yüzden, eğer sizce sakıncası yoksa, sanırım, sizinle gelebilirim. Eminim konuşacak şeylerimiz var. Bu taraftan mı?”

Strand’dan geçerlerken tiyatrolar doluyordu, sokak seslerle canlı gibiydi; Dyson etrafına şefkatle baktı. Gaz lambalarının pırıl pırıl ışıldayan hattı, şurada burada göz kamaştıran bir elektrik ışığı, kampana çalarak dörtünel giden faytonlar, dolu omnibüsler ve acele acele doğuya, batıya yürüyen yayalar, bir yanda St. Mary le Strand’in zarif çan kulesi, diğer tarafta batmakta olan güneşin kıızıllığı; bütün bunlar tıpkı dikenli katırtırnağı çiçeklerinin Linnæus’un¹ içini minnetle doldurması gibi, onun içini minnetle dolduruyordu. Sokağın karşısına geçerlerken Bay Burton bu sevgi dolu bakışı yakaladı.

“Görüyorum ki Londra’nın pitoresk yanını takdir ediyorsunuz,” dedi Burton. “Benim için bu büyük şehir tıpkı sizin için olduğu gibi, araştırma ve yaşama sevgisi. Ama görünürdeki çirkinliğin ve tekdüzeliğin perdesini

aralayabilenlerin sayısı ne kadar az! Bir gazetede okumuştum, dünyada Londra'yla Paris'in görüntüleri arasında ahmaklığın başyapıtı olarak bir ödölü hak eden bir kıyaslama hayli yaygınmiş. Bulvarları bizim sokaklarımıza tercih eden sıradan zekâyâ sahip birini tasavvur edin; Paris denen şu beyaza boyanmış mezarın sıkıcı yeknesaklığını burada, Londra'da yeniden üretebilmek için en güzel şehirlerimizin toptan yerle bir edilmesini isteyen bir adam tasavvur edin. Gerçekten inanılmaz, değil mi?"

"Azizim," dedi Dyson, Burton'a büyük bir ilgiyle bakarak. "Fikirlerinizi yürekten paylaşıyorum, ama hayret etmenize gerçekten katılmıyorum. *Romola* için George Eliot'ın ne kadar aldığını duydunuz mu? *Robert Elsmere*'in kaç sattığını biliyor musunuz? Düzenli olarak *Tit-Bits* okur musunuz? Tam tersine, Londra'da yirmi yıl öncesine kadar hiçbir bulvar açılmamış olması benim için hep şaşkınlık ve minnet nedeni olmuştur. Binaların solgun yeşil ve açık mavi gökyüzüne, günbatımının kıvrık bulutlarına karşı çizdiği bu nefis silueti seviyorum, ama sevdiğimden daha çok hayret ediyorum. St. Mary le Strand'e gelince, korunabilmiş olmasının mucizeden aşağı kalır yanı yok. Dört omnibüse karşılık enfes bir güzellik! Çıkarılacak sonuç elbette çok açık. Oğlunun 20 Mart gibi erken bir tarihte tatile çıkmasını istemediği için kadim Paskalya hesaplama planının derhal yürürlükten kaldırılmasını öneren adamın mektubunu okumadınız mı? Fakat devam etmiyor muyuz?"

Strand'in kuzey tarafındaki bir sokağın köşesinde, manzaranın görkem ve karşıtlıklarının keyfini çıkararak oyalandılar. Dyson elinin bir hareketiyle yolu gösterdi; nispeten ıssız sokaklarda yavaş yavaş yürüdüler, hafif sağa saparak Bloomsbury'nin kıyısındaki Dyson'ın evine vardılar. Bay Burton açık pencerenin yanındaki rahat bir koltuğa kurulurken Dyson mumları yaktı, viski, soda ve sigara çıkardı.

"Bana bu sigaraların çok iyi olduğunu söylediler," dedi, "ama bunu bilmemin yolu yok. Ben nihayetinde bir tek tütün bulunduruyorum, o da ince kıyılmış sert tütün. Bir pipo içmeye ne dersiniz?"

Bay Burton gülümseyerek ikramı geri çevirdi ve kutudan bir sigara aldı. Sigarayı yarısına kadar içtiğinde, biraz tereddütle;

"Beni evinize kabul etmiş olmanız gerçekten büyük incelik, Bay Dyson," dedi. "Gerçek şu ki ilgilendiğimiz konular bir tavernada tartışılmayacak kadar ciddi; sizin de tanık olduğunuz gibi orada isteyerek ya da istemeyerek konuşulanlara kulak kabartanlar olabilir. Benim sizden duyduğum söz, sanırım, gözlüklü genç bir adamdan ölesiye korkan birinin Londra

sokaklarında dolaşıyor olmasının tuhaflılığıyla ilgiliydi.”

“Evet, öyleydi.”

“Peki, sakıncası yoksa sizi böyle düşünmeye iten sebepleri anlatır mısınız?”

“Hiçbir sakıncası yok. Olup biten şu,” dedi Dyson. Ve Bay Wilkins’in şiddetle el kol sallaması üzerinde özellikle durarak, ama kafede anlatılan hikâyeyi tamamen es geçerek Oxford Street’teki olayı ana hatlarıyla kısaca anlattı. “Sürekli olarak bu adamın korkusuyla yaşadığını anlattı bana; ve yeterince sakinleştğini düşündüğümde yanından ayrıldım,” diyerek hikâyesini bitirdi.

“Gerçekten mi?” dedi Bay Burton. “Yani siz bu gizemli şahsı gördünüz.”

“Evet.”

“Peki, onu tarif edebilir misiniz?”

“Şey, solgun, asabi ve gençten bir adamdı. Küçük, kara favorileri ve hayli dikkat çekici bir gözlüğü vardı.”

“Ama bu tek kelimeyle olağanüstü! Ağzım açık kaldı. Şimdi size meseleyle olan ilgimi anlatacağım. Gözlüklü, esmer, genç bir adamla karşılaşmaktan en ufak korkum yok, ama daha çok, bu tarife uyan birinin benimle karşılaşmamayı tercih ettiğinden kuşkulaniyorum. Yaptığınız tarif harfiyen uyuyor. Sağa sola çevrilen tedirgin bakışlar; böyle değil miydi? Sizin de gözlemlediğiniz gibi dikkat çekici bir gözlüğü ve küçük, kara favorileri var. İki insanın tamamen benzer olmasının imkânı yok; korku saçan biri ve tahmin ediyorum ki ortalıktan toz olmaya bakan diğeri. Peki, o günden sonra onu bir daha gördünüz mü?”

“Hayır, görmedim; ona rastlarım diye dolaşırken gözümü dört açıyorum. Ama elbette Londra’yı, hatta İngiltere’yi terk etmiş olabilir.” “Buna pek ihtimal vermiyorum. Sizin hikâyenizi dinlediğime göre, Bay Dyson, şimdi benimkini anlatmam hakkaniyete uygun olacaktır. Her şeyden önce şunu söylemem gerekiyor ki ben antika ve her türden değerli nesne aracısuyım. Tuhaf bir iş, değil mi? Başlangıçta kendimi bu işe adamak istemiyordum, yavaş yavaş içine girdim. Acayip ve nadir şeylere her zaman düşkün olmuşumdur, yirmi yaşına bastığımdaysa yarım düzine koleksiyonum vardı. Çiftlik çalışanlarının nadir şeylerle ne kadar sık karşılaştığı genellikle bilinmez; pulluğun topraktan çıkardığını gözlerimle gördüğüm hâzineleri anlatsam aklınız durur. O zamanlar köyde yaşıyordum ve çiftlik işçilerinin bana getirdiği her şeyi satın alırdım; dostlarımın tabiriyle dünyanın en garip

 er  p koleksiyonuna sahip olmuştum. Ama işi böyle böyle öğrendim ki bence bu son derece önemliydi; daha sonra bu konudaki bilgimi gelirimini artırmakta kullanabileceğimi akıl ettim. Bu ilk günlerden başlayarak dünyanın dört bir yanında bulundum, elimden çok sayıda değerli şeyler geçti, çok  etin ve nazik pazarlıklar yapmak zorunda kaldım. Doğu'da 'Binbir Renkli Taş' olarak bilinen Han'ın Opalı'ini herhalde duymuşsunuzdur. Bu taşı ele geçirmek belki de en büyük başarım oldu. Ben ona binbir yalan taş diyorum, çünkü sizi temin ederim ki bu taşın sahibi olan Raca'yı onu satmaya ikna etmek için dört başı mamur bir folklor uydurmak zorunda kaldım. Opalin  l mc l olduğuna dair hikâyeler anlatan gezgin hikâye anlatıcılarına paralar  dedim, Doğu sembolizminin dilinde taşın aleyhinde kehanetlerde bulunması için büyük bir çileci olan kutsal bir adamı kiraladım; kısacası Racayı ölümüne korkuttum. Gördüğünüz gibi girdiğim işte diplomasiye de yer var. Her an tetikte olmaz, attığım her adıma dikkat etmez ve ağızımdan çıkan her lafı tartmazsam çok uzun yaşamam. Geçen Nisan hayli değerli antik bir mücevherden haberdar oldum. Güney İtalya'da onun gerçek değerini bilmeyen insanların elindeydi. Tecr belerimden öğrendiğim bir şey var; elindekilerin değerini bilmeyenler uğraşılması en zor kişilerdir. I. George dönemine ait bir şilinin hesap edilemez değerde olduğunu düşünen çiftçilere rastladım; meslek hayatımdaki bütün yenilgileri bu tür insanlara karşısında yaşadım. Bu gerçekleri düşününce, sözünü ettiğim mücevherin ele geçirilmesinin ince bir diplomasi gerektirdiğini gördüm; belki mücevherin gerçek değerine yakın bir para teklif etmem gerekecekti, lâkin bu hareket tarzının pek profesyonelce olmayacağını size s ylemememe bilmem gerek var mı? Dahası bu yöntemin başarılı olacağından kuşku da duyuyordum, çünkü çok büyük görünen bir rakamı duyar duymaz bu tür insanların gözlerini hırs b r r ve zekânın yerine koydukları sözümona kurnazlıkları o nesnenin değerinin önerilen değerin en az iki katı olduğunu fısıldar kulaklarına. Doğal olarak, sıradan bir şey söz konusu olduğunda -eski bir testi, oymalı bir sandık veya garip bir pirinç fener- insan pek umursamaz; sahibinin açgözlülüğü amacının tersi sonuç doğurur; koleksiyoncu güler ve çekip gider, çünkü bu tür şeylerin bulunmaz şeyler olmadığını bilir. Ama sahip olmayı delice istediğim bu mücevhere değerinin yüzde birinden fazlasını teklif etmeyi düşünmediğim için bütün yaratıcı ve diplomatik gücümü seferber etmem gerektiğinin farkındaydım. Söylemesi üzücü, ama meselenin altından tek başıma kalkamayacağım sonucuna vardığımdan, hiç de yeteneksiz olmadığını düşündüğüm William Robbins adında genç bir adamın yardımını almaya

karar verdim. Planım şöyleydi; çat pat İtalyanca konuşabilen Robbins küçük bir mücevher tüccarı kimliğine bürünecek ve söz konusu kasabaya gidip muhtemelen birkaç incik boncuk -buna daha sonra karar verecektim- satma bahanesiyle peşinde olduğumuz mücevheri görecekti. Benim işim bundan sonra başlıyordu, ama hikâyeyi iki defa anlatarak sizi sıkmayayım. Vakti gelince Robbins çeşit çeşit işlenmemiş taş, birkaç yüzük ve bu seyahat için Birmingham'den satın aldığım birkaç mücevherle İtalya'ya gitti. Bir hafta sonra da ben yola çıktım, hiç aceleye getirmeden ondan on beş gün sonra ortak hedefimize ulaştım. Kasabada bir tek doğru düzgün otel vardı, otel sahibine çok sayıda yabancı olup olmadığını sorduğumda çok az olduğu cevabını verdi; küçük bir handa kalan bir İngiliz olduğunu duymuş, adam ucuz fiyata çok güzel hediyelik eşyalar satıyor ve eski ıvır zıvırlar almak istiyormuş. Beş altı gün rahat, sakın bir hayat sürdüm ve söylemeliyim ki bundan çok hoşlandım. İnsanların benim çok zengin olduğumu düşünmelerini sağlamak planımın bir parçasıydı ve biliyordum ki döke saça yediğim yemekler ve içtiğim şarabın fiyatı gibi şeyler, Sancho Panza'nın dediği gibi, bir sır olarak otel sahibiyle birlikte mezara girmeyecekti. Bir haftanın sonunda göz diktiğim mücevherin sahibi Senyör Melini ile kafede tanışacak kadar şanslıydım ve onun konukseverliği, benim cana yakınlığım sayesinde çok geçmeden bir aile dostu oldum. Üçüncü veya dördüncü ziyaretimde ev sahiplerini, çok kötü İtalyanca konuştuğunu söyledikleri İngiliz seyyar satıcı hakkında konuşturmayı başardım. 'Ama bunun önemi yok,' dedi Sinyora Melini, 'çünkü çok ucuz fiyata sattığı harikulade şeyler var elinde.' 'Umarım, sizi aldatmaz,' dedim, 'çünkü söylemem gerekir ki bu tür satıcılara İngiltere'de pek itibar edilmez. Bunlar genellikle mallarının ucuzluğuyla hava atarlar, ama çoğu kez dükkânlardaki daha iyi malların iki katı fiyatına sattıkları ortaya çıkar.' Ev halkı bunu duymak bile istemedi ve Sinyora Melini bu seyyar satıcıdan satın aldığı üç yüzüğü ve bileziği bana göstermekte ısrar etti. Kaça aldığını söyledi, bunları dikkatle inceledikten sonra iyi bir alışveriş yapmış olduğunu itiraf etmek zorunda kaldım; aslında Robbins ona bu şeyleri rayicinin yarı fiyatına satmıştı. Beğendiğimi söyleyerek incik boncuğu hanımefendiye geri verirken bu seyyar satıcının pek uyanık olmadığını söyledim. İki gün sonra kafede Senyör Melini ile vermut içiyordum, lafı yeniden seyyar satıcıya getirdi ve yeri gelmiş de söylüyormuş havalarında adama küçük bir antika gösterdiğini, onun da ilginç bir teklif yaptığını söyledi. 'Aman, beyefendi,' dedim, 'umarım dikkatli olursunuz. Dediğim gibi, seyyar satıcılar İngiltere'de iyi bir üne sahip

değillerdir; bu adam görünüşteki saflığına rağmen katıksız bir dolandırıcı çıkabilir. Ona gösterdiğiniz antikanın nasıl bir şey olduğunu sorabilir miyim?’ Senyör Melini bunun küçük bir şey, üzerine şekiller oyulmuş değerli küçük bir taş olduğunu anlattı. İnsanlar onun eski olduğunu söylüyorlarmış. ‘Onu incelemek isterdim,’ dedim, ‘bu mücevherlerden çok gördüm. Londra’daki müzemizde bu taşlardan güzel bir koleksiyonumuz var.’ Çok geçmedi, göz koyduğum mücevher parmaklarımın arasındaydı. Soğukkanlılıkla bakıp dikkatsizce masanın üzerine koydum. ‘Sakıncası yoksa, Senyör,’ dedim, ‘yurttaşımın bunun için size ne teklif ettiğini sorabilir miyim?’ ‘Karım adamın deli olduğunu söylüyor,’ dedi Senyör Melini, ‘adam bunun için bana yirmi lira teklif etti.’

“Senyör Melini’ye sakince baktım, sonra mücevheri alıp ışıқта daha dikkatle inceler gibi yaptım; evirdim çevirdim, sonunda cebimden bir büyüteç çıkardım ve mücevherin her kenarını sözüm ona kılı kırk yararak inceledim. ‘Azizim,’ dedim en sonunda, ‘ben Sinyora Melini gibi düşünmeye eğilimliyim. Eğer bu mücevher sahiyse epey para eder, yok eğer kötü bir taklit olduğu ortaya çıkarsa beş paralık değeri yoktur. Öyle sanıyorum ki geçen yüzyılda pek de ehil olmayan bir el tarafından yontulmuş.’ ‘Öyleyse, onu elden çıkarsak iyi ederiz,’ dedi Melini. ‘Zaten ben şahsen onun hiçbir zaman değerli olduğunu düşünmedim. Seyyar satıcı için üzgünüm, ama biri ona kendi mesleğini öğretmeli. Ona yirmi lirayı kabul ettiğimizi söyleyeceğim.’ ‘Beni bağışlayın,’ dedim, ‘adamın bir derse ihtiyacı var. Bu dersi vermek ona iyilik etmek olacak. Siz ona seksen liradan aşağısını kabul etmeyeceğinizi söyleyin, sizinle derhal uzlaşmaya varmazsa çok şaşarım.’

“Bir iki gün sonra İngiliz seyyar satıcının taşra halkının zevkini Birmingham mücevherleriyle bozduktan sonra gitmiş olduğunu duydum; bozduktan sonra diyorum, çünkü fasulye biçimi kol düğmeleri, köpek zinciri biçiminde imal edilmiş gümüş zincirler ve inisyalli broşlar her zaman vicdanım üzerinde ağır bir yük olmuştur. Basit insanların zevkini bozmaya katkımın dolaylı olduğunu söyleyerek kendimi aklayamam, fakat nihai amacımın bu suçlamaya ağır basacağını umuyorum. Bundan kısa bir süre Melinilere veda ziyaretinde bulundum, Senyör Melini mutlu bir kıkırdamayla önerdiğim planın tamamen başarılı olduğunu söyledi. İyi bir iş çıkardığı için onu kutladım ve Tanrı’nın yoluna buna benzer seyyar satıcılar çıkarması dileğiyle oradan ayrıldım.

“Dönüş yolculuğumda önemli bir olay olmadı. Robbins’le belli bir tarihte, belli bir yerde buluşmayı kararlaştırmıştık, büyük bir güvenle

buluşma yerine gittim; mücevher ele geçirilmiş, bana da zaferin meyvelerini toplamaktan başka bir şey kalmamıştı. Sahip olduğunuzdan kuşku duymadığım ortak insan tabiatına olan güveninizi sarstığım için üzgünüm, ama söylemem gerekiyor ki bugüne kadar ne adamım Robbins’i ne de elindeki antik mücevheri gördüm. Robbins’in gerçekte Londra’ya gelmiş olduğunu öğrenmiştim, çünkü gözde birasını bu akşam sizinle karşılaştığımız tavernada içen tanışım bir rehinci tarafından İngiltere’ye varışından üç gün önce görülmüştü. O günden sonra ondan hiçbir haber çıkmadı. Umarım, şimdi gözlüklü, esmer adamın hikâyesi ve maceraları hususundaki merakımı hoş görüyorsunuzdur. Kendinizi benim yerime koyabileceğinizden eminim; yaşama zevkini kaybettim; antik sanatın en mükemmel en nefis örneklerinden birini cahil, dahası vicdansız insanların elinden kurtardıktan sonra ticarî ahlakın zerresine bile sahip olmayan birine teslim etmiş olduğum düşüncesi fena halde canımı yakıyor.”

“Azizim,” dedi Dyson, “üslubunuz için sizi tebrik etmeme izin verin; maceralarınız fazlasıyla ilgimi çekti. Ama bağışlayın beni, az önce ahlak kelimesini kullandınız; bazı insanların sizin iş yöntemlerinize itiraz edebileceğini düşünmüyor musunuz? Bana tanımladığınız orijinal kavramda bazı ahlakî kusurlar bulunduğunu ben şahsen anlayabiliyorum. Planınız karşısında onu ahlaksızlık... yo, vicdansızlık diye niteleyerek Pürütenlerin korku içinde büzüşeceklerini hayal edebiliyorum.”

Bay Burton, çok samimi davranışlarla kendine biraz daha viski doldurdu.

“Vicdanî endişeleriniz beni eğlendiriyor,” dedi. “Belki bu etik sorunların üzerinde pek kafa yormadınız. Ben, sırf bir muhasebe sistemi öğrenmek zorunda kaldığım için kafa yordum. Muhasebecilik olmadan, daha da önemlisi bir etik sistemi olmadan benimkisi gibi bir işi yürütmek mümkün değildir. Ama sizi temin ederim ki kalabalık sokaklardan geçerken, milletin işinde gücünde olduğunu gördüğümde, bütün bu koşuşturan, siyah şapkalı, iyi giyimli, muhtemelen iyi eğitilmiş insanların arasında ne kadar azının akla uygun bir ahlak sistemine sahip olduğunu düşündükçe hüzne boğuluyorum. Bu sorunu enine boyuna düşünmemiş olsanız bile, yine de hayatı ve toplumu incellersiniz, boş teamüllerle ve tedavüldeki sterlinin yerine geçmesine izin verilen kalp parayla yargılıyor olsanız bile insanlık komedisinin örtüsünü ve maskesini bir ölçüde aralarsınız. İzin verirsiniz ben Sokrates rolü oynayacağım; size bilmediğiniz hiçbir şey öğretmeyeceğim. Sadece önyargının ve kötü mantığın üzerindeki örtüleri kaldırıp ruhunuzda var olan gerçek resmi göstereceğim size. Başlayalım. Mutluluk diye bir şey olduğunu

kabul ediyor musunuz?”

“Kesinlikle,” dedi Dyson.

“Peki, mutluluk arzu edilen bir şey midir, arzu edilmeyen bir şey mi?”

“Arzu edilen, elbette.”

“Peki, mutluluk veren insana ne deriz? O bir yardımsever midir?”

“Sanırım.”

“Böyle insanlar övgüye değer olup mutlu ettikleri insanların sayısıyla orantılı olarak daha da övgüye değerler, değil mi?”

“Kuşkusuz.”

“Bu durumda bütün ulusu mutlu eden kişi en çok övgüye değer olandır ve mutluluk vermede başvurduğu yöntem de en değerli yöntem olur, değil mi?”

“Öyle görünüyor, ya Burton,” dedi misafirinin karakterinde çok hoş bir şeyler bulan Dyson.

“Elbette öyle; birçok kaçınılmaz sonuca vardınız. Tamam, bunları size anlattığım hikâyeye uygulayalım. Mücevheri ele geçirmekle (öyle düşünüyordum) kendime mutluluk verdim; en ufak bir değer vermedikleri bir şey için seksen lira almalarını sağlayarak Melinilere mutluluk verdim; yüzde dokuz bin kârın bana vereceği mutluluğun sözünü etmeden bu şeyi British Museum’a satarak bütün İngiliz milletine mutluluk vermeye niyetlendim. Sizi temin ederim, benim fikrimce Robbins kozmosa ve eşyanın normal düzenine müdahale etti. Ama bunun önemi yok; sizin de fark etmiş olduğunuz gibi ben çok yüksek bir ahlakın havarisiyim; akıl yürütmem karşısında pes etmek zorunda kaldınız.”

“İleri sürdüğünüz savların çok kuvvetli görüldüğüne kuşku yok,” dedi Dyson. “Kabul ediyorum ki etik konusunda ben bir amatörken siz, dediğiniz gibi bu karmaşık ve tartışmalı konulan inceden inceye araştırmışsınız. Bu düzenbaz Robbins’le karşılaşmaya can atmanızı gayet iyi anlıyorum ve beni sizinle karşılaştıran talihe şükrediyorum. Misafirperverliğe yakışmayacak davranışımı bağışlarsanız, saatin on bir buçuk olduğunu görüyorum; sanırım bir trenden söz etmiştiniz.”

“Binlerce teşekkürler, Bay Dyson, görüyorum ki tam zamanı. Gelebilirsem bir akşam ziyaretinize gelirim. İyi geceler.”

¹ Asıl adı Cari von Linne (1707-1778): ikiisimli biyolojik terminoloji sistemini kuran İsveçli botanikçi.

SÜSLEYİCİ HAYAL GÜCÜ

DYSON BİRKAÇ HAFTA İÇİNDE, GÜNÜN HER SAATİNDE DAMLAMAYA hazır, içkiden uzak durmayan ve hayatın karmaşık sorunlarına derinlikli çözümler sunan maharetli Bay Burton'un sürekli baskın vermesine alıştı. Burton'ın bu ziyaretleri her birisi birer başyapıt olacak edebi eserleri üzerinde çalışmak için masasına artık rahatsız edilme korkusu olmadan oturamayan Dyson'ı hem dehşete düşürüyor hem de memnun ediyordu. Diğer taraftan, bu kadar orijinal fikirlerle karşılaşmak fevkalade büyük bir zevkti; Bay Burton'ın akıl yürütmesinin şurasında burasında kimi kusurlar görse bile Dyson yine de kendini serbestçe bu tuhafılıktan aldığı zevke bırakıyor ve misafirini içtenlikle karşılamaktan geri durmuyordu. Bay Burton'ın ilk sorusu her zaman karakersiz Robbins'le ilgili oluyordu ve Dyson -Burton'ın tabiriyle- bu ahlak yoksununa rastlamadığını söylediğinde hayal kırıklığından kahroluyor, güvenine utanmazca ihanet eden bu adamdan eninde sonunda intikamını alacağına yemin ediyordu.

Bir akşamüzeri şimdiki kuşak için ve son derece karmaşık olan modern toplumsal düzenimiz için Lord Bacon'ın Kral I. James'in saray erkânına önerdiği türden bazı toplumsal diploması kuralları oluşturmanın mümkün olup olmadığı üzerine tartışarak hayli zaman geçirdiler. "Yazılması gereken bir kitap bu," dedi Bay Burton, "ama bunu kaleme alacak babayiğit nerede? Sizi temin ederim ki okur böyle bir kitabı dört gözle bekliyor; böyle bir kitap yayımcısına servet getirir. Bacon'ın Denemeler'i muhteşem olmakla birlikte uygulanma imkânı yok; çağımızın strateji uzmanları on beşinci yüzyılda bir Floransalı tarafından yazılan *De Re Militari*¹ adlı risalede de işe yarar fazla bir şey bulamazlar. Bacon zamanının toplumsal koşullarıyla bizimkiler çok benzeşmez; Birinci James çağının saray erkânı ve diplomatları için kaleme alınan kurallar günümüzün itiş kakışında pek işe yaramaz. Hayat, korkarım ki, yozlaşmıştır; devlette önemli makamlara gelmek için kimseye eskisi gibi nezih bir şekilde davranma imkânı vermez. Ara sıra bir şansın ortaya çıktığı benimki gibi işler dışında her şey, dediğim gibi, bir itiş kakışa döner; insanlar yine de başarmak isterler, doğru, ama *moyen de parvenir*'leri² nedir? Sabun satıcısıyla un fabrikası sahibinin sanatının, hiç de zarif olmayan bir taklidi sadece. Bu şeyleri düşündüğümde, azizim Dyson, itiraf edeyim ki içinde yaşadığım çağdan umutsuzluğa düşüyorum."

"Çok kötümthersiniz, sevgili dostum, çıtayı çok yükseğe koyuyorsunuz.

Birçok bakımdan çürümüş bir zamanda yaşadığımız hususunda kesinlikle sizinle hemfikirim. Genel olarak görüntümüzün içler acısı olduğunu kabul ediyorum; Cromwell Road'dan veya toplum kurallarına uymayan bir bilinçten mükemmel ve güzel bir şeyler çıkarmak için çok fazla felsefe gerekir. Burgonya tipi Avustralya şarapları, önceki kuşaktan ve bugünkü kuşaktan kadınların yazdığı romanlar, yüksek tirajlı gazeteler; bütün bunların depresyona yol açtığı kesin. Bununla birlikte bazı avantajlara sahibiz: önümüzde dünyanın bugüne kadar gördüğü en büyük manzara uzanıyor; ucu bucağı olmayan sapsız sokağın gizemi, onca karmaşık ilginin baskısıyla ortaya çıkmış olması gereken tuhaf maceralar. Yo, bir kenar mahallede öğlen vakti dört yol ağzında duran ve önünde uzanan parıltılı, ıssız sokakları seyretmiş olan kişi boşa yaşamamıştır diyeceğim. Böyle bir manzara gerçekte herhangi bir Bağdat ya da Grand Cairo görüntüsünden çok daha güzeldir. Bana anlattığınız ilginç mücevher hikâyesinin dışında, meslek hayatınızda çok sayıda benzersiz hikâye olmalıdır.”

“Belki sizin düşündüğünüz kadar çok değil; işimin önemli bir kısmı - büyük bölümü- manifaturacılık kadar sıradandır. Ama elbette arada sırada ilginç şeyler de olur. Büroma yerleşeli on yıl kadar oluyor; sanırım aynı süre emlak işinde çalışan biri de size bazı acayip hikâyeler anlatabilir. Ama bir gece size başımdan geçen ilginç olaylardan birini anlatabilirim.”

“Neden şimdi değil?” dedi Dyson. “Bu akşam olağanüstü bir öykü için fevkalade uygun görünüyor. Sokağa bakın; biraz eğilirseniz oturduğunuz yerden kalkmadan görebilirsiniz. Büyüleyici değil mi? Uzakta birleşir gibi görünen çift sıra sokak lambası, meydandaki çınar ağacının bulanık ana hatları, sağa sola hızla yol alan faytonların parıldayıp yok olan ışıkları ve yukarıda berrak, ışıltılı, masmavi bir gökyüzü. Haydi dostum, şu *cent nouvelles nouvelles*'inizden³ birini anlatın.”

“Aziz dostum, Dyson, sizi eğlendirmek beni memnun eder.” Bay Burton bu sözlerle aşağıdaki hikâyeyi anlatmaya başladı:

DEMİR KIZIN ÖYKÜSÜ

Hatırladığım en olağanüstü olay bundan beş yıl önce meydana geldi. O zamanlar henüz el yordamıyla ilerliyordum; kendimi işime adamaya karar vermişim ve düzenli olarak her gün büroma gidiyordum, ancak gerçekten kârlı bağlantılar kuramamışım ve dolayısıyla da fazlaca boş vaktim oluyordu. Özel hayatımın ayrıntılarıyla size sıkıntı vermek istemem, bunlar ilgi çekici

olmaktan çok uzak. Bununla birlikte kısaca söylemeliyim ki eşim dostum hiç de az değildi, dolayısıyla akşamları arkadaş eksikliği çekmiyordum. Bereket versin toplumun bütün tabakalarından dostlarım vardı; sürekli olarak aynı fikirlerin tartışılıp görüşüldüğü dar bir çevre içinde kalmaktan daha şansız bir şey olamaz bence. Ben her zaman kafasında benim için yeni bir şeyler olan yeni tipler ve insanlar bulmaya çalıştım; insan bir omnibüste kulak misafiri olduğu işadamları arasındaki konuşmalardan bile bilgi edinebilir. Tanışlarım arasında, şehir merkezinden çok uzakta bir kenar mahallede yaşayan genç bir doktor vardı, bazen onu dinleme zevki için çekilmez derecede uzun bir tren yolculuğunu göze alırdım. Bir gece pipolarımızı tüttürüp viskilerimizi yudumlayarak şevkle sohbet ederken ikimiz de saatin farkına varmamıştık, saate bir göz attığımda son trene yetişmek için sadece beş dakikam kaldığını şaşkınlıkla gördüm. Şapkamı ve bastonumu kaptığım gibi kendimi dışarı attım, merdivenleri apar topar inip sokak yukarı dörtnala koşturdum. Ancak boşuna; istasyona vardığımda lokomotifin düdüğünü işittim; uzun, karanlık yolun sonunda kırmızı bir ışığın parlayıp kaybolduğunu gördüm; bir görevli gelip kapıyı gürültüyle kapattı.

“Londra ne kadar uzakta?” diye sordum adama.

“Waterloo Köprüsü’ne kadar rahat dokuz mil,” deyip uzaklaştı. Önümde uzun bir varoş sokağı uzanıyordu; havasını kızgın tuğlalardan yükselen hafif iç bulandırıcı kokuların zehirlediği bu kasvetli sokakta iki sıra halinde göz kırpan lambalardan başka bir şey görünmüyordu; kısacası hiçbir şekilde hoş bir manzara değildi ve ben Pompeii’nin sokakları kadar ıssız bu sokakta dokuz mil yürümek zorundaydım. Hangi yöne yürüyeceğimi çok iyi biliyordum; böylece uzakta gözden yiten sıra sıra sokak lambasına bakarak yorgun argın yola koyuldum; yürürken sağa ve sola doğru uzanan birçok sokağı geçtim; başka cadde sistemleriyle bağlantılı kimi sokakların ucu bucağı yok gibiydi, iki yanında muntazam sıralı, sıkışık düzen iki katlı evler bulunan, ansızın boş bir arsayla, çukurlarla, çöp yığınlarıyla ve büyü sona erdiğinde tarlalarla biten kimi sokaklar henüz yeni yeni oluşuyordu. Cadde sisteminden söz ettim, sizi temin ederim ki bu sessiz yerlerde tek başıma yürürken hayal gücüm çalışmaya başladı ve sonsuzluğun büyüsunü hissettiğimi düşündüm. Burada evrenin muazzam boşluğu gibi bir sonsuzluk olduğunu hissettim; lambaların yıldızlar gibi aydınlatığı bir sokakta ilerlerken bilinmeyenden bilinmeyene geçtim; her iki yanında binlerce insanın oturduğu, uyuduğu bilinmeyen birer dünyanın yer aldığı sokak başka başka sokaklara açılarak dünyanın sonuna kadar uzayıp gidiyor gibiydi.

Başlangıçta anlatılmaz derecede tekdüze evlerin önünden geçtim; kaldırımın kenarı boyunca uzanan ve iki katlı pencerelerle kesintiye uğrayan gri, tuğladan bir duvar; ama yavaş yavaş bir düzelme olduğunu gördüm; bahçeler vardı ve giderek daha da büyüyorlardı, gecekonduları inşa edenler daha başına buyruk davranmaya başlamışlardı; belirli bir mesafe boyunca evlerin önündeki basamakları her iki yanına yerleştirilen alçıdan aslanlar koruyordu ve çiçeklerin kokusu kızgın tuğlaların kokusunu bastırıyordu. Yol bir tepeyi tırmanmaya başladı; bakışlarımı bir yan sokağa çevirdiğimde çınar ağaçlarının üzerinde yükselen yanmayı gördüm; diğer tarafında sanki beyaz bir bulut ufku kaplamış gibiydi ve hava günlük kokularıyla doluydu; baştan aşağı çiçeğe durmuş bir akdikendi bu. Geç kalmış bir faytonun tekerlek seslerini ve tıkırtısını işitmeyi bekleyerek inatla yola devam ettim; ama sabahleyin kente gidip karanlık basınca geri dönen insanların diyarına fayton nadiren girer; bir kere daha yürümeye karar vermiştim ki ansızın kaldırımda bana doğru yürüyen birini fark ettim. Yürüyüşe çıkmış birine benziyordu; ve her ne kadar yer ve zaman kalender giyinmeye elverişliyse de frak giymiş, siyah boyunbağı ve uygarlığın sembolü silindir şapka takmıştı. Sokak lambasının altında karşılaştık ve bu büyük şehirde sık sık olduğu gibi tesadüfen yüz yüze gelen iki yolcu birbirimizin şahsında tanıdık birini bulduk.

“Bay Mathias, yanılmıyorsam?” dedim.

“Evet, bayım. Siz de Frank Burton’sınız. Senlibenliliğim için kusura bakmayın, ama nereye gittiğinizi sorabilir miyim?”

Durumu kısaca açıkladım ve benim için Afrika’nın en karanlık köşesi kadar bilinmez bir bölgeden geçmiş olduğumu ilave ettim. “Sanırım bir beş mil daha yürümem gerekiyor,” diye bitirdim sözlerimi.

“Saçma; benimle eve geliyorsunuz. Bu yakınlarda oturuyorum; aslında karşılaştığımızda akşam yürüyüşümü yapıyordum. Haydi, gelin. Herhalde geceyi, geçici bile olsa, bir yatakta geçirmek beş mil yürümekten iyidir.”

Neticede sadece kulüpten şöyle böyle tanıdığım bir adamın bu içtenliğine oldukça şaşırmış olsam da koluma girip beni götürmesine izin verdim. Sanmıyorum ki Bay Mathias ile beş altı defadan fazla konuşmuş olayım; Mathias bir şey okumadan, sigara içmeden, ara sıra diliyle dudaklarını ıslatıp garip bir şekilde kendi kendine gülümseyerek bir koltukta saatlerce sessiz sessiz oturan bir adamdı. İtiraf edeyim ki hiçbir zaman bana çekici biri gibi görünmemişti ve genelde yürüyüp yoluma gitmeyi tercih etmiştim.

Ama Mathias koluma girip beni bir yan sokağa yöneltti ve yüksek bir

duvardaki bir kapının önünde durdu. Ayışığının aydınlattığı sessiz bahçeden, yere gölgesi düşen yaşlı bir sedir ağacının altından geçip birçok sivri çatısı olan kırmızı tuğladan eski bir binaya ulaştık. Yeterince yorulmuştum, kendimi büyük, deri bir koltuğa bırakırken rahatlayarak iç çektim. Bu kenar mahallelerde yola serilen Tanrı'nın cezası kırma taşları bilirsiniz; yürümeyi bir cezaya çevirir, bu berbat yolda dört mil taban tepmenin beni doğru dürüst bir köy yolunda on mil yürümekten daha çok yorduğunu hissediyordum. Merakla odayı gözden geçirdim; geçen yüzyıldan kalma pirinç takviyeli bir yazı masasının üzerindeki bir kâğıt yığınının üstüne parlak bir ışık dairesi düşüren bir abajur vardı, geriye kalan her şey karanlıktaydı; sadece dar ve basık bir odada bulunduğumu ve odanın mobilya olması muhtemel, hayal meyal seçebildiğim şeylerle dolu olduğunu gördüm. Bay Mathias ikinci bir koltuğa oturdu ve etrafına o her zamanki garip gülümsemesiyle baktı. Acayip görünümlü, sinekkaydı tıraşlı, dudaklarına kadar bembeyaz bir adamdı. Sanırım yaşı elli, altmış arasında olmalıydı.

“Şimdi, mademki sizi buraya getirdim,” diye başladı, “hobimi size bulaştırmalıyım. Benim bir koleksiyoncu olduğumu biliyorsunuz, değil mi? Evet, ben yıllarımı ilginç şeyler toplamaya verdim, hem de gerçekten çok ilginç şeyler. Ama daha fazla ışığa ihtiyacımız var.”

Odanın ortasına doğru yürüdü ve tavandan sarkan bir lambayı yaktı; lamba fitilinin etrafından parlak bir ışık yayıldığında her köşeden korkunç görüntüler ortaya çıktı. Karmaşık bir halat ve makara sistemleri olan büyük tahta kasalar duvara dayanmıştı; devasa bir ızgaraya benzeyen şeyin yanına tuhaf biçimli bir çark yerleştirilmişti. Küçük masaların üzerinde kullanıma hazırmış gibi dikkatsizce konmuş parlak, çelik aletler ışıldıyordu ve yere iğrenç gölgeler düşüren vidalı bir mengene göze çarpıyordu; bir başka köşedeyseniz acımasız, tırtıklı dişli bir testere vardı.

“Evet,” dedi Bay Mathias, “bunlar gördüğünüz gibi işkence aletleri; işkence ve ölüm. Bazıları -çoğu demeliyim- daha önce kullanılmış, birkaçı ise eski örneklerine göre yeniden yapılmış. Bu bıçaklar deri yüzmekte kullanılmış; bu kasa bir işkence sehpası, hem de iyi örnek. Şuna bir bakın; Venedik'ten geldi. Kocaman bir at nalına benzeyen şu tasma gibi şeyi görüyor musunuz? Hasta, ona böyle diyelim, rahatça oturur ve at nalı boynuna yerleştirilir. Sonra iki ucu ipek bir kordonla birleştirilir ve cellât kordonu harekete geçiren manivelayı döndürmeye başlar. Kordon gerilirken at nalının iki ucu yavaş yavaş birbirlerine doğru yaklaşır; bu işleme adam boğuluncaya kadar devam edilirdi. İdam, şu garip zindanlardan birinde

sessizce cereyan ederdi. Bütün bunlar Avrupa'ya özgü; Doğulular, elbette, çok daha mahirler. Şunlar Çin icadı şeyler. Siz hiç 'yavaş ölüm' diye bir şey duydunuz mu? Bu tür şeyler benim hobim. Biliyor musunuz, bazen saatler boyu burada oturur, koleksiyonum hakkında düşünürüm. Acı çeken insanların ıstırapla çarpılan, ölüm korkusuyla tere batan suratlarını gördüğümü hayal eder ve merhamet diye yalvarmalarının yankısını duyarım. Ama son edindiğim şeyi size göstermeliyim. Yan odaya gelin.”

Bay Mathias'ı takip ettim. Yürümenin verdiği yorgunluk, vaktin geç oluşu, bütün bunların tuhaflığı kendimi rüyada gibi hissetmeme neden olmuştu; hiçbir şey beni çok şaşırtmazdı. İkinci oda da ilki gibi korkunç aletlerle tıka basa doluydu; ama lambanın altında tahta bir platform vardı ve üzerinde bir figür duruyordu. Yeşil bronzdan, kolları açık, dudaklarında gülümseme olan çıplak bir kadın heykeliydi bu; bir Venüs olması amaçlanmıştı, ama bu şeyde kötü ve ölümcül bir şeyler vardı.

Bay Mathias yüzünde kendinden memnun bir ifadeyle heykele baktı. “Tam bir sanat eseri, değil mi?” dedi. “Gördüğünüz gibi bronzdan yapılmış, ama çok uzun zamandan beri adı Demir Kız. Almanya'dan aldım ve kutusundan daha bu öğleden sonra çıkardım; pek tabii henüz talimatların yazılı olduğu mektubu okumaya vaktim olmadı. Göğüslerinin arasındaki şu küçük düğmeyi görüyor musunuz? Kurban sıkı sıkıya Kız'a bağlanıyor, düğmenin üzerine baskı yapılıncı kollar harekete geçiyor ve kollar yavaşça boynun etrafında kenetleniyor. Sonucu gözünüzün önüne getirebilirsiniz.”

Bay Mathias konuşurken bir yandan da sevgiyle pat pat heykele vuruyordu. Adamın ve iğrenç hâzinesinin görüntüsünden midem bulandığı için yüzümü öte tarafa çevirmiştim. Hiç dikkate almadığım hafif bir tıkırtı işittim; bir saatin tiktaklarından daha yüksek bir ses değildi bu; sonra ansızın bir vızıltı işittim; harekete geçen bir mekanizmanın sesi; hızla yüzümü o tarafa çevirdim. O acımasız kollar Mathias'ın boynunun etrafında kenetlenirken yüzünde beliren müthiş ıstırapı hiç unutmadım; tuzağa düşmüş yırtıcı bir hayvan gibi mücadele ediyordu; sonra boğuk bir iniltiyle biten tiz bir çığlık. Mekanizmanın pır pır eden sesi ansızın ağır bir takırtıya döndü. Atılıp heykelin kollarına yapıştım ve olanca gücümle burup ayırmaya çalıştım, ama hiçbir şey yapamadım. Heykelin başı yavaşça öne doğru eğildi ve yeşil dudakları Mathias'ınkilerin üzerine kapandı.

Elbette beni de sorguya aldılar. Heykele eşlik eden mektup açılmamış olarak çalışma masasının üzerinde bulundu. Alman firma, mekanizmanın harekete geçirilmemesi için müşterisini Demir Kız'a dokunurken dikkatli

olması hususunda uyarmıştı.

Haftalar boyunca Bay Burton anekdotlarla süslenmiş, orasına burasına benzersiz serüvenlere ilişkin hikâyeler serpiştirilmiş hoş sohbetlerle Dyson'ı eğlendirdi. Sonunda, ortaya çıktığı gibi ansızın ortadan kayboldu; son ziyaretinde adaşının Anatomy'sinin bir nüshasını alıp yanında götürdü. Bunu mülkiyet haklarına bir saldırı sayan ve son dostunun konuşmalarındaki bazı tutarsızlıkların farkına varan Dyson onun anlattığı hikâyelerin hayal ürünü ve Demir Kız'ın sadece süsleyici hayal âleminde var olduğuna hükmetti.

¹ Epitome Rei Militaris adıyla da bilinen De Re Militan (Askeri Meseleler Hakkında) Publius Flavius Vegetius Renatus (MS. 4. Yüzyılın sonu - 5. Yüzyılın başı) tarafından Roma askerlik sanatı ve prensipleri üzerinde yazılmış bilimsel bir inceleme kitabı.

² Fr. Ulaşma yolları.

³ Burgonya Dükü Philippe le Bönün (İyi Philippe) emriyle 1462'de derlenen öyküler. Fransız edebiyatının bilinen ilk modern öykü derlemesi. Yüz Yeni Öykü.

BAYSWATER'IN MÜNZEVİSİ

ZİYARETİYLE ARA SIRA BAY DYSON'U ŞEREFLENDİREN dostlarından biri de Abingdon Grove, Notting Hill'de bir evin ikinci katındaki küçük bir arka odada ikamet eden gerçekçi ve pek tanınmayan bir yazar, Bay Edgar Russell'dı. Ana caddeden sapıp birkaç adım atmanız insanda oyalanma isteği yaratan sakin, uykulu ve huzur dolu bir semte geldiğinizin farkına varmanıza yetiyordu, Abingdon Grove'un atmosferi her zaman böyleydi. Evler, mevsiminde keyifle açan leylak, sarısalkım ve kan kırmızı alıçlarla dolu bahçelerin geri taraflarındaydı; bir köşede, cephesi başka bir sokağa bakan eski bir ev arka bahçesini olduğu gibi korumayı başarmıştı; duvarlarla çevrili, ilkyazın yağmurlarından sonra yeşilliklerin hoş kokusunun havayı doldurduğu, yaşlı karaağaçların açık alanlara ait anıları koruduğu, hâlâ üzerinde yürümesi zevk veren otlarla dolu bir bahçe. Abingdon Grove'daki evler çoğunluğu itibarıyla, mütevazı gelirlere sahip ailelere konut olarak sunulan, otuz beş yıl öncesinin alçı sıva dönemine ait, hiçbir sınıfa sokulamayacak evlerdi ve kapıların üzerine "Möbleli Kiralık Ev" yazılı kartlar iliştilmiş evler hiç de nadir değildi. İşte burada yeterince iyi görünümlü bir eve yerleşmişti Bay Russell; çünkü bohem hayatın yoksulluk ve pisliğini sahte ve modası geçmiş bir şey olarak görmüyor ve kendi kendine dediği gibi, yeşil yaprakları görebildiği bir evde yaşamayı tercih ediyordu. Gerçekten de odasından sıra sıra bahçelerin muhteşem manzarası ve yaz aylarında Wilton Street'in iç karartıcı binalarını perdeleyen kavak ağaçları görülüyordu. Bay Russell esas olarak ekmek ve çayla yaşıyordu, çünkü çok az bir geliri vardı, fakat Dyson ziyaretine geldiğinde hizmetçiyi bira almaya yolluyordu ve Dyson her zaman teklifsizce onun tütününden canının istediği kadar içiyordu. Ev sahibesi aylarca giriş katına kiracı bulamamıştı; bir kart uzun zamandır içerinin boş olduğunu ilan ediyordu ve güz başında bir akşam Dyson giriş merdivenlerini tırmanırken bir şeylerin eksik olduğu duygusuna

kapıldı ve vasistasa bakınca albenili kartın yerinde yeller estiğini gördü.

“İlk katı kiraya vermişsiniz, ha?” dedi, Bay Russel’ı selamlarken.

“Evet, iki hafta önce bir kadın tarafından tutuldu.”

“Demeyin,” dedi her zaman meraklı Dyson, “genç bir kadın mı?”

“Evet, sanırım genç. O bir dul; kalın krepon kumaştan peçe takıyor. Merdivenlerde ve sokakta bir veya iki defa rastladım, ama yüzünü hiç görmedim.”

“Eee?” dedi Dyson, biralar gelip pipolarından derin nefesler çekmeye başladıklarında, “Neler yapıyorsunuz bakalım? Nasıl gidiyor işler?”

“Ne yazık ki hayat benim için bir araf,” dedi genç adam hüznü bir ifadeyle, “cehennemden azıcık hallice bir yer. Yazıyorum, kelimeleri seçerek, her hecenin gücünü ölçerek, tartarak, dilin üretebileceği en ufak etkiyi hesaplayarak, silip yeniden yazarak bütün bir geceyi tek bir sayfa yazmak için harcıyorum. Ve sabahleyin yazdıklarımı yeniden okuduğumda kâğıdın arka yüzü yazılıysa çöp sepetine, yazılı değilse çekmeceye atmaktan başka yapacak bir şey kalmıyor bana. Orijinal veya zekice bir cümle yazdığım da üslubunu bayağı buluyorum, üslup iyi olduğundaysa sadece miadını doldurmuş fantezilerin çıplaklığını örtmeye yarıyor. Çok çaba harcayarak yazıyorum, Dyson; her satır için cehennem azabı çekiyorum. Anladığı bir mesleği olduğu için yan sokaktaki marangozun bahtına gıpta ediyorum. Bir masa siparişi aldığı anda marangoz endişeler içinde kıvranmıyor, ama ben bir kitap yazma siparişi alacak kadar şanssız olsaydım çıldırırdım herhalde.”

“Sevgili dostum, her şeyi çok ciddiye alıyorsunuz. Kaleminizi serbest bırakın. Her şeyden önemlisi, yazmaya oturduğunuzda bir sanatçı olduğunuza ve yazacağınız şeyin bir başyapıt olacağına inanın. Diyelim ki aklınıza bir fikir gelmiyor, en iyi sanatçılarımızdan birinden duyduğum gibi, ‘Ne önemi var? Fikir dediğin şey orada duruyor, şu sigara tabakasının altında,’ deyin. Tütün içiyorsunuz, reçete aynı. Ayrıca mutlu anlarınız da olmuyor değildir, bununla teselli bulun.”

“Belki haklısınız. Ancak böylesi anlar çok nadir; sonra şahane bir fikrin ‘Family Story Paper’ın standartlarının altında olduğu gerekçesiyle ipinin çekileceğini düşünüp kendine işkence etmek var. Sözelimi bir iki gece önce iki saatliğine mutluydum; gözlerim açık yatıp hayaller kurdum. Ama sonra sabah oldu!”

“Neydi bu fikir?”

“Bana çok müthiş görünmüştü; Balzac’ı ve *İnsanlık Komedi*’ni, Zola’yı

ve *Rougon-Macquert* ailesini düşünüyordum. Birden aklıma bir sokağın hikâyesini yazmak geldi. Her ev bir cilt oluşturunca. Sokağı seçtim, her evi gördüm ve bir mektup okur gibi her evin fizyolojisini ve psikolojisini açık seçik okudum. Küçük yan sokak gerçekte olduğu haliyle önümde uzanıyordu; bahçelerinde pembe leylaklar açmış yirmi kadar zengin ve yoksul evle, bildiğim ve yüz defa geçtiğim bir sokak; bu sokak aynı zamanda da el üstünde tutulan ve hayal kırıklığı yaratan umutların, büyük sevinçler ya da hüznünler olmaksızın, yıllar yılı sürdürülen tekdüze bir hayatın, trajedilerin, acıların sembolü, *via dolorosa*'sıydı¹ ve bu evlerden birinin kapısının üstünde kırmızı kan lekesi, pencerenin gerisinde gergin bir ipin ucunda sallanan panjurun karartıp soldurduğu iki gölge gördüm; gaz lambasıyla aydınlatılmış bayağı bir odada asılmış bir erkekle kadının gölgesi. Hayallerim böyleydi, ama kalemim kâğıda değdiği anda hepsi solup yok oluyordu.”

“Evet,” dedi Dyson, “bunda çok şey var. Hayali gerçekliğe dönüştürme çabalarınız dolayısıyla size gıpta ediyorum, kitap rafınıza bakıp da raflarda yirmi güzel kitap - tam seri, tamamlanmış- göreceğiniz güne daha da çok gıpta ediyorum. İzniniz olursa sizden onları güzel bir parşömenle, altın harflerle ciltletmenizi rica edeceğim. Değerli bir kitap için tek gerçek cilt budur. Bazı seçkin dükkânların vitrinine bakıp sahtiyan ciltli, birbiriyle hoş bir şekilde çelişen kırmızı yeşil renklerde süslerle bezenmiş kitaplar gördüğümde kendi kendime ‘Bunlar kitap değil, biblo’ diyorum. Böyle ciltlenmiş bir kitap -gerçek bir kitaptan söz ediyorum elbette- Lyon işi sırmalı kumaşla örtülmüş Gotik bir heykel gibidir.”

“Ne yazık ki,” dedi Russell, “cildi konuşmamızın gereği yok; kitapları yazmaya daha başlamadım bile.”

Sohbet her zaman olduğu gibi on bire kadar sürdü, o vakit Dyson arkadaşına iyi geceler dileyerek kalktı. Yolu biliyordu, merdivenleri yalnız başına indi, ama ilk katın sahanlığını geçerken kapının hafifçe aralanıp dışarı uzanan bir elin onu çağırdığını şaşkınlıkla gördü.

Dyson böylesi durumlarda tereddüt edecek bir adam değildi. Kendi kendine bir Dyson asla bir hanımefendinin çağrısına uymamazlık etmez diyerek bir anda maceranın içine daldı. Hanımefendinin onurunu düşünerek sessizce odaya girdiğinde yüksek çıkmayan, berrak bir ses ona “Aşağı inip sokak kapısını açın, sonra evden işitilecek şekilde kapatıp beni görmeye gelin ve Tanrı aşkına gürültü etmeyin,” dedi.

Dyson, dönüş sırasında ev sahibesine veya hizmetçiye rastlamaktan korktuğu için biraz tereddüt etse de, kadının emirlerine harfiyen uydu. Aşağı

indi, kedi gibi yürüyerek yukarı çıktı; attığı her adımda gürültü yapmasına rağmen kimsenin işitmediğini düşünerek kendisiyle gururlandı; yeniden birinci kata vardığında kapının ardına kadar açıldığını ve odanın ortasında kendisini başıyla beceriksizce selamlayan bir kadının durduğunu gördü.

“Lütfen oturun, beyefendi. Herhalde şu sandalye en iyisi; ev sahibesinin müteveffa kocasının en gözde sandalyesiymiş. Tütün içmenizi isteyebilirdim, lâkin kokusu beni ele verir. Hareket tarzımın size alışılmadık geldiğini biliyorum; ama bu akşam sizin geldiğiniz gördüm ve benim gibi bahtsız bir kadına yardımı reddetmeyeceğinizi düşündüm.”

Bay Dyson önündeki genç kadına çekinerek baktı. Kadın yas kıyafeti giymişti, ama gülümseyen etkileyici yüzü ve güzel ela gözleri koyu renkli giysileri ve yıpranmış matem tülüyle hiç uyuşmuyordu.

“Madam,” dedi Dyson nazik bir tavırla, “İçgüdüleriniz sizi yanıltmamış. Sosyal âdetler meselesini dert etmeyiz biz; centilmen bir erkek böyle meseleleri umursamaz. Umarım size hizmet etmek ayrıcalığına sahip olurum.”

“Bana karşı çok nazıksınız, zaten böyle olacağınızı biliyordum. Ne yazık ki, bayım, hayli hayat tecrübem var; nadiren yanılım. Lâkin erkekler genellikle o kadar alçak oluyor ve karşısındakini o kadar yanlış değerlendiriyorlar ki, bildiğim kadarıyla, ölümcül ve vahim sonuçlar doğurabilecek bu adımı atarken korkudan tir tir titredim.”

“Söz konusu bensem, bu tür korkulara yer yok,” dedi Dyson. “Centilmenliğin değerli olduğu inancıyla yetiştirildim ve her zaman ailemin gurur duyulacak geleneklerini unutmamaya gayret ettim. Bana inanın, sırrınızı saklayacağıma ve, mümkünse, yardımına güvenin.”

“Bayım, yersiz konuşmalarla zamanınızı, ki eminim çok değerlidir, almayacağım. Şunu bilin ki ben bir kaçağım ve burada saklanıyorum. Kendimi sizin ellerinize teslim ediyorum; beni birilerine tarif etmeniz en amansız düşmanımın eline düşmem için yeter de artar bile.”

Bay Dyson bir saniye kadar bunun nasıl olabileceğini düşündü; ancak sessizliğin ta kendisi olacağını söyleyerek sırrını kimseye açmayacağına dair verdiği sözü tekrarlamaktan başka bir şey yapamadı.

“Güzel,” dedi kadın, “üslubunuzdaki Doğu’ya has coşku pek hoş. Başlangıç olarak benim bir dul olduğum yolundaki izleniminizi düzeltmem gerekiyor. Bu iç sıkıcı kılığa bazı şartların beni zorlaması yüzünden girdim; başka bir deyişle, kılık değiştirmenin uygun olacağını düşündüm. Bu evde

sanırım bir arkadaşınız var... Bay Russell? Biraz çekingen ve içine kapanık biri gibi görünüyor.”

“Bağışlayın, madam,” dedi Dyson, “o çekingen değil, gerçekçi biri; manastıra kapanmış hiçbir keşiş inzivaya çekilme hususunda gerçekçi bir romancının kendini gizlemesiyle yarışamaz. Bu onun insan tabiatını gözlemleme tarzıdır.”

“Güzel, güzel,” dedi kadın, “bütün bunlar son derece ilginç, ama konumuzla ilgisi yok. Size hikâyemi anlatmalıyım.”

Bu sözlerle genç kadın aşağıdaki hikâyeyi anlatmaya başladı.

BEYAZ TOZUN ÖYKÜSÜ

Adım Leicester; seçkin bir topçu subayı olan babam Tümgeneral Wyn Leicester, beş yıl önce Hindistan’ın ölümcül ikliminde yakalandığı komplike bir karaciğer rahatsızlığına yenildi. Bir yıl sonra biricik kardeşim Francis, üniversiteyi üstün bir başarıyla tamamladıktan sonra eve döndü ve hukuk denen bilimde ustalaşmak kararlılığıyla inzivaya çekildi. Zevk namına her şeye son derece kayıtsızdı; çoğu insandan yakışıklı olmasına, sağda solda sorumsuzca sürten insanlara has bir neşeyle ve akıllıca konuşabilmesine karşın toplum hayatından uzak durdu; iyi bir hukukçu olabilmek için evin üst katındaki büyük bir odaya kapandı. Başlangıçta günde on saatlik sıkı bir okuma rejimi benimsedi; sanki bir anını bile boşa harcamak istemiyormuş gibi, benimle birlikte aceleyle bir şeyler atıştırmak üzere yarım saatlik bir mola verip, karanlık çökerken kısa bir yürüyüşe çıkmak dışında doğuda günün ilk ışıklarının belirmesinden itibaren ikindiye kadar kitaplarıyla baş başa kalıyordu. Böylesine dur durak bilmeden çalışmanın sağlığını bozacağını düşündüğümden onu karınca duası gibi kitaplarından uzaklaştırmaya çalıştım; ama şevki kırılacağına büsbütün arttı ve günlük çalışma süresi uzadı. Onunla ciddiyetle konuştum, öğleden sonraları hiç değilse hafif bir roman okuyarak dinlenmesini önerdim; ama o gülerek, eğlenme ihtiyacı duyduğunda feodal ayrıcalıklarla ilgili bir şeyler okuduğunu söyledi; tiyatroya gitme ya da bir aylık bir tatile çıkma fikrineyse gülüp geçti. İyi göründüğünü, çalışmaktan perişan düşmüşse benzemediğini itiraf ediyordum, ama anormal denecek kadar çok çalışmanın eninde sonunda acısının çıkacağını biliyor ve bunda da yanılmıyordum. Gözlerinde gizli bir endişenin izleri okunmaya başlamış, üzerine sanki bir isteksizlik çökmüştü; sonunda sağlığının iyi olmadığını itiraf etti; dediğine göre baş dönmesi

hissediyor ve zaman zaman geceleri gördüğü karabasanlar yüzünden soğuk terler dökerek uyanıyordu. “Kendime bakıyorum,” dedi, “bunu kendine hiç dert etme; dün, bütün öğleden sonrayı bana verdiğin koltuğa kurulup bir kâğıda anlamsız şeyler çiziktirerek aylak aylak geçirdim. Hayır, hayır, çalışmada aşırılığa kaçmayacağım; inan bana, bir, bilemedin iki haftada iyi olurum.”

Ama verdiği güvencelere karşın, sağlığının düzelmek yerine daha da kötüleştiğini görebiliyordum; salona umutsuzluk içinde bozuk bir suratla giriyor, ona baktığımda neşeli görünmeye çalışıyordu; bunları kötüye yoruyor, sergilediği öfkeli, sinirli hareketlerden ve anlamını çözemediğim bakışlarından zaman zaman korkuya kapılıyordum. Karşı çıkmasına rağmen onu doktora görünmeye razı ettim ve kardeşim istemeye istemeye eski aile doktorumuzu çağırırdı.

Dr. Haberden hastasını muayene ettikten sonra, endişelerimi yatıştıracak şeyler söyledi.

“Önemli bir şeyi yok,” dedi, “belli ki, çok fazla okuyor, yemeğini çabucak yiyip alacele yeniden kitaplarının başına dönüyor; bunun doğal sonucu olarak da biraz sindirim bozukluğu biraz da sinirsel rahatsızlığı var. Ama sanırım, daha doğrusu eminim, Bayan Leicester, bunu düzeltebiliriz. Onu iyileştirecek bir reçete yazdım. Bu yüzden endişelenmenize gerek yok.”

Kardeşim ısrarla reçeteyi yakınlarımızdaki bir eczanenin hazırlamasını istedi. Burası, modern eczanelerin raf ve tezgâhlarına cıvılcıvılcı bir görüntü veren o ölçülü çekicilik ve hesaplı parıltıdan yoksun, eski moda tuhaf bir dükkândı; ama Francis yaşlı eczacıyı sever, onun eczalarının saflığına çok özen gösterdiğine inanırdı. İlaç söz verilen süre içerisinde hazırlanıp gönderildi ve kardeşimin öğlen ve akşam yemeklerinden sonra ilacını muntazam aldığını gördüm. İlaç, az bir miktarı bir bardak soğuk suda eritilen, zararsız görünümlü beyaz bir tozdu; eritildiğinde tortu ve renk bırakmıyordu. Başlangıçta, Francis ilacın faydasını görür gibi oldu; yüzündeki bezginlik ifadesi silinmiş, okuldan ayrıldığından beri olmadığı kadar hayat dolmuştu; neşeyle kendini yenilemekten söz ediyordu; bana, zamanını boşa harcamış olduğunu itiraf etti.

“Hukuka haddinden fazla zaman ayırmışım,” dedi gülerek, “sanırım beni tam zamanında kurtardın. Adalet bakanı bile olacak olsam, hayata boş vermemeliyim. Yakında birlikte bir tatile çıkarız, Paris’e gider, eğleniriz, Bibliotheque Nationale’inse yakınından bile geçmeyiz.”

Bu fikre bayıldığımı söyledim.

“Ne zaman gideriz?” diye sordum, “İstersen ben yarın değil öbür güne hazır olurum.”

“Yo, sanırım bu çok erken olur, ben daha Londra’yı bile bilmiyorum; sanırım, insan öncelikle kendi ülkesinin eğlencelerini yeğlemelidir. Ama bir iki hafta içinde gidebiliriz, bu arada sen biraz çalışıp Fransızcanı tazele. Ben sadece Fransızca hukuk dilini biliyorum; bunun da pek işe yarayacağını sanmıyorum.”

Sofradan kalkacağımız sırada Francis bir içki âleminde çok seçkin bir şarap içiyormuş gibi büyük bir gösterişle ilacını kana kana içti.

“Belli bir tadı var mı?” diye sordum.

“Hayır; bilmesem su içtiğimi sanırdım,” diye yanıtladı, sonra sandalyesinden kalkıp bundan sonra ne yapacağına karar veremiyormuş gibi odayı arşınlamaya başladı.

“Salonda bir kahve içmeye ne dersin?” diye sordum, “Yoksa sigara içmeyi mi yeğlersin?”

“Hayır, sanırım çıkıp şöyle bir dolaşacağım; güzel bir akşam olacağı benziyor. Güneş battıktan sonraki havanın şu parlaklığına bir bak! Sanki koca bir kent tutuşmuş alev alev yanıyor ve aşağıda bir yerlerde karanlık evlerin üzerine sağanak hâlinde kan yağıyor. Evet, dışarı çıkacağım; gecikeceğimi sanmam, ama yine de anahtarımı alayım; döndüğümde sen yatmış olabilirsin, öyleyse şimdiden iyi geceler.”

Kapıyı çekip çıktı; benekli hintkamışından bastonunu sallayarak sokak aşağı neşeyle yürüdüğünü görüp, böyle bir gelişme sağladığı için Dr. Haberden’e minnet duydum.

O gece, sanırım kardeşim eve çok geç geldi, ama ertesi sabah keyfine diyecek yoktu.

“Temiz havayı içime çekerek ve sık uğranılan yörelerde karşılaştığım kalabalıklarla canlandığımı hissederek nereye gittiğimi düşünmeden yürüyüp durdum,” dedi. Derken kalabalığın arasında eski bir okul arkadaşına, Orford’a rastladım, sonra birlikte hoşça vakit geçirdik. Genç olmanın, erkek olmanın ne anlama geldiğini hissettim; damarlarımda akan kanın diğer erkeklerinkiyle aynı olduğunu anladım. Orford’la bu gece için sözleştik; lokantada küçük bir parti veriyoruz. Evet, bir iki hafta vur patlasın çal oynasın eğleneceğim, sonra birlikte küçük yolculuğumuza çıkarız.”

Kardeşimin karakteri köklü bir şekilde değişmiş, birkaç gün içerisinde zevkten başka bir şey düşünmeyen biri olup çıkmıştı, Batı Yakasında o

kaldırım senin bu kaldırım benim sürtüyor, lüks lokantalara, fantastik danslara gidiyordu; gözlerimin önünde şişmanlıyor ve artık Paris’in adını ağzına almıyordu; besbelli kendi cennetini Londra’da bulmuştu. Sevinmekle birlikte, endişeye kapılmadım dersem yalan olur; çünkü duygularımı ifade edemiyorum, ama sanırım neşesinde beni belirsiz bir şekilde tasalandıran bir şeyler vardı. Sonra yavaş yavaş değişmeye başladı, yine sabahın serinliğinde eve dönüyordu, ama eskiden olduğu gibi zevk u sefadan söz etmiyordu ve birlikte kahvaltıya oturduğumuz bir sabah birden gözlerine baktığımda karşımda bir yabancı buldum.

“Ah! Francis!” diye bağırdım, “Ah! Francis! Francis! N’olmuş sana?” boğazımı paralayan hıçkırıklar sözlerimi yarıda kesti. Ağlayarak kendimi dışarı attım; çünkü bir şey bilmiyor, ama yine de her şeyi biliyordum ve düşüncelerin tuhaf bir şekilde birbirini izlemesiyle erkekliğini kanıtlamak için dışarı çıktığı ilk akşamı, kızıla kesmiş gökyüzünü, alevler içindeki bir kenti anımsatan bulutları ve kan yağmurunu anımsadım. Belki de çok fazla zarar görmemiştir diye kendimi avutmaya çalışarak bu düşünceleri kafamdan uzaklaştırmaya çalıştım ve akşam yemeğinde Paris’te geçireceğimiz tatil için bir tarih vermesi konusunda onu sıkıştırmaya karar verdim. Yemekte havadan sudan söz ettik ve kardeşim hâlâ almaya devam ettiği ilacını içti. Tam konuya giriyordum ki, dilimin ucuna gelen sözcükler aklımdan uçup gitti; bir an için buz gibi ve dayanılmaz ağırlığı ile yüreğime çöken ve diri diri insanın üzerine çivilenen bir tabut kapağının dile gelmez dehşeti ile beni boğan şeyin ne olduğunu merak ettim.

Yemeği, mumları yakmadan yemiştik; odanın alacakaranlığı yavaş yavaş yerini karanlığa bırakmış, duvarlar ve köşeler gölgede seçilmez olmuştu. Oturduğum yerden sokağa bakarak Francis’e ne söyleyeceğimi düşünürken, gökyüzü, o çok iyi anımsadığımız akşam olduğu gibi kızarıp parlamaya başladı ve iki karanlık ev kümesi arasındaki boşlukta alevlerin korkunç gösterisi başladı; kızıla kesmiş sarmal bulutlar kıvranıyor, göğün derinlikleri yanıyor, dumanı tüten bir kentten yükseliyor gibi görünen külrengi kütleler göğü dolduruyordu; yukarılarda alevlerin yakan kavuran dilinin kötücül ihtişamı, aşağıdaysa sanki bir kan gölü vardı. Bakışlarımı karşımda oturan kardeşime çevirdim; söyleyeceklerim dilimin ucuna gelmişti ki, masanın üstündeki elini gördüm. Kapalı tuttuğu elinin başparmağı ile işaret parmağı arasında madeni bir para büyüklüğünde, yama şeklinde, çürüğü andıran bir iz vardı. Tanımlayamadığım bir duygu, gördüğüm şeyin hiç de çürük olmadığını söylüyordu; insan eti tutuşup alev alabilse ve alev katran kadar

kara olabilseydi gördüğüm şeye uygun düşerdi. Düşünmeden ya da kafamda sözcükler oluşturmada bu görüntü içimi dehşetle doldurdu; ruhumun derinliklerinde bunun bir hastalık belirtisi olduğunu anladım. Kasvetli bir hal almış gökyüzü o an gece yarısı gibi karardı, ortalık yeniden aydınlandığında ıssız odada tek başımaydım; çok geçmeden de kardeşimin dışarı çıktığını duydum.

Vaktin geç olmasına aldırmadan şapkamı giyinip Dr. Haberden'e gittim ve büyük muayene odasında, doktorun yanında getirdiği mumun cılız ışığında, titreyen dudaklarla ve kararlılığıma karşın çatallaşan sesimle, kardeşimin ilacı almaya başladığı günden taş çatlasın yarım saat önce gördüğüm o korkunç şeye kadar olup biten her şeyi anlattım.

Anlattıklarım sona erince, doktor, yüzünde büyük bir acıma ifadesiyle bir dakika kadar bana baktı.

“Sevgili Bayan Leicester,” dedi, “kardeşiniz için endişelendiğiniz ortada, eminim onun için üzülüyorsunuz. Söylesenize, doğru mu değil mi?”

“Elbette onun için endişeleniyorum. Son bir iki haftadır huzur yüzü görmedim.”

“Kuşkusuz beynin ne acayip bir şey olduğunu biliyorsunuzdur!”

“Ne demek istediğinizi anlıyorum; ama yanıldığımı sanmıyorum. Size anlattığım şeyleri gözlerimle gördüm.”

“Elbette, elbette. Ama bu akşamki son derece sıra dışı günbatımına gözlerinizi dikip uzun uzun bakmıştınız. Tek açıklama bu. Bir de yarın gün ışığında bakarsınız. Ama elimden gelen yardımı esirgemeyeceğimi unutmayın. Ne zaman dara düşerseniz bana gelmekten ya da beni çağırtmaktan çekinmeyin.”

Doktorun yanından pek teselli bulamadan, ne yapacağımı bilemez bir durumda, karmakarışık bir kafayla, dehşet ve üzüntü içinde ayrıldım. Ertesi gün kardeşimle karşılaştığımda, kara alevin yamasını açıkça gördüğüm eline baktım hemen ve elinin bir mendille sanlı olduğunu gördüm büyük bir üzüntüyle.

“Eline n’oldu Francis?” diye sordum titremeyen bir sesle.

“Önemli bir şey değil. Dün gece parmağımı kestim, çok kötü kanadı. Ben de elimden geldiğince sardım.”

“İstersen, düzgünce sarayım.”

“Teşekkürler, hayatım, bu işimi görüyor. Kahvaltıya oturuyor muyuz? Kurt gibi açım.”

Kahvaltıda onu dikkatle izledim. Hemen hemen hiçbir şey yiyip içmedi; benim bakmadığımı sandığı bir anda tabağındaki eti köpeğe attı. Gözlerinde o güne kadar görmediğim bir bakış vardı; bu bakışın pek insanca olmadığı düşüncesi aklımdan yıldırım gibi geçti. Önceki gece gördüğüm şeyin bir yanılısma, bir duyu aldanması değil, inanılmaz, korkunç bir şey olduğuna kesinlikle ikna oldum ve akşam olurken yeniden doktorun evine gittim.

Doktor şaşırmış, inanmaz bir havayla başını salladı ve bir süre düşündü.

“Hâlâ ilaç içtiğini mi söylüyorsunuz? Peki ama neden, şikâyet ettiği tüm belirtiler çoktan ortadan kalkmıştı. İyileşmişken neden ilaç almaya devam ediyor? Ha, sırası gelmişken, ilacı nerede yaptırtmıştı? Sayce’in eczanesinde mi? Ben oraya hiç kimseyi göndermem; adamcağız gittikçe daha dikkatsizleşiyor. Benimle eczaneye kadar gelir misiniz? Onunla biraz konuşmak istiyorum.”

Beraberce eczaneye gittik. Yaşlı Sayce, Dr. Haberden’i tanıyordu ve istediği her bilgiyi vermeye hazırды.

Doktor yaşlı adama kurşunkalemle yazılmış bir kâğıt parçası uzatarak, “Yazdığım şu reçetedeki ilacı, sanırım, haftalardır Bay Leicester’a gönderiyorsunuz, değil mi?” dedi.

Eczacı, karasızlık içerisinde kocaman gözlüğünü taktı ve titreyen elleriyle kâğıdı gözlerine yaklaştırdı.

“Evet,” dedi, “elimde bu ilaçtan çok az kaldı; pek fazla kullanılan bir şey değil; uzun süredir rafta bekliyordu. Bay Leicester ilaca devam edecekse biraz daha getirtmeliyim.”

“İzninizle şuna bir göz atabilir miyim?” dedi Dr. Haberden ve eczacı, doktora cam bir şişe verdi. Doktor, şişenin tıpasını çıkarıp içindekini kokladı ve yaşlı adama garip bir şekilde baktı.

“Nereden buldunuz bunu?” diye sordu, “Nedir bu? Bay Sayce, bu her şeyden önce benim yazdığım ilaç değil; etiketinde öyle yazsa da bunun o ilaç olmadığını size söylemeliyim.”

Yaşlı adam belli belirsiz bir dehşet içerisinde, “Çoktandır elimdeydi,” dedi, “her zamanki gibi Burbage’den satın aldım; pek fazla yazılan bir ilaç değildir; yıllardır rafta bekliyordu. Görüyorsunuz ya, ne kadar az kalmış.”

“Onu bana verseniz iyi edersiniz,” dedi Dr. Haberden, “bir şeylerin ters gittiğinden korkuyorum.”

Dikkatle kâğıda sarılmış ilaç şişesi doktorun koltuğunun altında, sessizce eczaneden çıktık.

“Dr. Haberden,” dedim, birkaç adım attıktan sonra... “Dr. Haberden.”

Doktor üzüntüyle bana bakarak, “Evet?” dedi.

“Kardeşimin bir ayı aşkın bir süredir günde iki defa ne aldığını bana söyler misiniz lütfen?”

“Doğrusunu isterseniz, Bayan Leicester, bilmiyorum. Evime vardığımızda bunu konuşuruz.”

Dr. Haberden’in evine varıncaya kadar başka tek kelime konuşmadan hızlı hızlı yürüdük. Doktor oturmamı istedikten sonra odayı arşınlamaya başladı; yüzü, görebildiğim kadarıyla, hiç de sıradan olmayan bir korkuyla bulutlanmıştı.

“Pekâlâ,” dedi doktor en sonunda, “bütün bunlar çok tuhaf, kaygılanmakta yerden göğe kadar haklısınız; itiraf etmeliyim ki, benim de içim pek rahat değil. Dün gece ve bu sabah bana anlattıklarınızı bir yana bıraksak bile, Bay Leicester’ın benim hiç bilmediğim bir ilaçla bedenini doldurduğu bir gerçek. Söylediğim gibi, bu benim yazdığım ilaç değil; şişedeki şeyin ne olduğunu ise göreceğiz bakalım.”

Şişenin sarıldığı kâğıdı açtı ve birkaç beyaz toz tanesini dikkatle beyaz bir kâğıda döküp merakla inceledi.

“Evet,” dedi, “sizin deyişinizle kinin sülfata benziyor; pul pul. Koklasanıza.”

Şişeyi bana doğru uzattı, eğilip kokladım. Tuhaf, iç bayıltıcı, pis bir kokusu vardı; son derece kuvvetli bir ağrı kesiciye benziyordu.

“Bunu tahlil ettirmeliyim,” dedi Haberden, “tüm ömrünü kimya bilimine adanmış bir arkadaşım var. Tahlilden sonra bir hareket noktamız olur. Hayır, hayır, öteki meseleyi hiç açmayın; hiç dinleyecek hâlim yok; beni dinlerseniz, siz de kafanıza takmayın.”

O akşam, kardeşim akşam yemeğinden sonra, her zamankinin aksine, dışarı çıkmadı.

“Kurtlarımı döktüm,” dedi tuhaf bir gülüşle, “eski yaşam tarzıma dönsem iyi olacak. Biraz hukuk bu kadar yüksek dozda eğlenenin ardından tam bir dinlenme olacak.” Sonra, kendi kendine sırtıttı ve kısa bir süre sonra yukarıya, odasına çekildi. Eli hâlâ sargılar içindeydi.

Birkaç gün sonra Dr. Haberden uğradı.

“Size verecek özel bir haberim yok,” dedi. “Chambers kent dışında, bu yüzden o madde hakkında ben sizden daha fazla bir şey bilmiyorum. Ama şimdi, Bay Leicester evdeyse, onu görmek istiyorum.”

“Odasında,” dedim, “geldiğinizi haber vereyim.”

“Yok, yok, ben ona çıkayım; iki çift laflarız. Sanırım bir hiç yüzünden epey patırtı çıkardık; toz ne olursa olsun, ona yaramışa benziyor.”

Doktor üst kata çıktı; salonda dikeldiğim yerden, kapıyı çaldığını, kapının açılıp tekrar kapandığını duydum; sonra sessiz evde bir saat bekledim; saatin yelkovanı ve akrebi ağır ağır hareket ettikçe sessizlik sanki daha bir koyulaştı. Sonra sertçe kapatılan bir kapının sesi duyuldu yukarıdan; Dr. Haberden merdivenlerden iniyordu. Koridoru kat eden adımları duyuldu, sonra kapıda durakladı. Zor nefes alıyordum, küçük bir aynada benzimin kirece döndüğünü gördüm; doktor kapıyı açıp eşikte durdu. Gözlerinde tarifsiz bir korku okunuyordu; bir eliyle bir sandalyenin arkasına tutunarak kendine gelmeye çalıştı; alt dudağı bir atınki gibi titriyordu, konuşmaya başlamadan önce yutkundu, kekeleyerek anlaşılmas sözler geveledi.

“O adamı gördüm,” diye söze başladı hırıltılı bir fısıltıyla, “son bir saati onun yanında geçirdim. Aman tanrım! Ve hâlâ hayattayım, hâlâ aklım başımda! Ben ki, hayatım boyunca ölümle haşır neşir oldum, dünyasal tapınağın² yok olmaya yüz tutmuş kalıntılarıyla uğraştım; ama bu başka, bambaşka!” diyerek gözlerinin önündeki bir görüntüden gözlerini kaçırmak istiyormuş gibi elleriyle yüzünü kapattı.

“Beni bir daha çağırtmayın Bayan Leicester,” dedi biraz sükûnet bulunca, “benim bu evde yapabileceğim bir şey yok. Hoşça kalın.”

Giriş basamaklarını yıkılacakmış gibi inip evinin yolunu tutuşunu seyrederken adamcağız bu sabahdan beri on yıl yaşlanmış gibi geldi bana.

Kardeşim odasından çıkmadı. Zor tanıdığım bir sesle bana seslenerek, çok meşgul olduğunu söyledi ve yemeklerinin kapısının önüne bırakılmasını istedi; böyle yapılması için hizmetçilere emir verdim. O günden sonra adına zaman dediğimiz keyfi kavram benim için sanki var olmaktan çıktı; sürekli bir dehşet duygusu içinde yaşıyor, gündelik işleri hiç düşünmeden yürütüyor, hizmetçilerle ancak zorunlu oldukça, o da birkaç kelimeyle konuşuyordum. Ara sıra evden çıkıp, birkaç saat sokaklarda dolaştıktan sonra geri dönüyordum; ama ister evde ister dışarıda olayım, ruhum hep üst kattaki kapalı kapının önünde, korkudan titreyerek kapının açılmasını bekliyordu. Dediğim gibi zamanın pek farkında değildim; ama sanırım Dr. Haberden’in ziyaretinin üzerinden iki hafta kadar geçmiş olmalıydı, dışarıda biraz dolaşıp, azıcık kendime gelmiş ve hafiflemiş olarak eve dönüyordum. Nefis bir hava vardı; meydanda bir bulut gibi yüzen yeşil yaprakların belirsiz şekli ve çiçek

kokularıyla mest olmuştum; kendimi daha mutlu hissediyor, daha canlı yürüyordum. Üstü kapalı bir yük arabasının geçmesini beklemek üzere evin karşısındaki kaldırımın kıyısında oyalanırken evin pencerelerine bakacak oldum; bakar bakmaz da en derin girdapların uğultusunu hissettim kulaklarımda, yüreğim göğüs kafesinde çılgınca çarpmaya başladı; ne idiği belirsiz korkuların ve dehşetin pençesinde donakaldım. Ayaklarımda altındaki kayalar yuvarlanır, toprak kayarken düşmemek için elimi karanlığın içinden, içine yuvarlandığım karanlıklar vadisinden dışarıya körlemesine uzattım. Başımı kaldırıp kardeşimin çalışma odasının penceresine doğru bakmıştım; işte tam o anda jaluzi kenara çekilmiş ve canlı bir şey dik dik dışarı bakmıştı. Yo, bu gördüğüm bir yüz değildi; insana benzer hiçbir yanı yoktu; sadece canlı bir şey: Alev alev yanan bir çift göz bana bakıyordu; tüm kötülük ve iğrenç kokuşmuşlukların sembolü olan bu gözler benim korkum kadar şekilsiz bir şeyin ortasındaydı. Dile gelmez ıstırap ve korkular içinde, sıtma nöbetine yakalanmış gibi, korkudan zangır zangır titreyerek olduğum yerde kalakaldım; beş dakika kadar parmağımı kıpırdatacak gücü bulamadım kendimde. Kapıdan içeri girer girmez doğru üst kata koşup, kardeşimin kapısını çaldım.

“Francis, Francis!” diye haykırdım, “Tanrı aşkına cevap ver. Odadaki o korkunç şey de ne? At onu başından, Francis! Uzaklaştır onu kendinden.”

Yavaş ve beceriksizce sürünen adımları, konuşmaya çalışan birinin boğuk, çağılıtlı sesini ve nihayet anlamakta güçlük çektiğim bozuk, kısık bir sesle söylenen sözleri duydum.

“Burada bir şey yok,” dedi ses. “Lütfen beni rahatsız etme. Bugün kendimi pek iyi hissetmiyorum.”

Dehşet içinde, çaresiz dönüp uzaklaştım. Yapabileceğim bir şey yoktu; Francis’in neden bana yalan söylediğini merak ediyordum; çünkü çok kısa bir an bile olsa camın gerisindeki o şeyi açıkça görmüştüm; dünyada yanılmış olamazdım. Ateş gibi yanan gözlerini dikmiş bana bakan o korkunç şeyden önce başka bir şeyi daha görmüş olduğumun bilincinde sessizce oturdum. Birden anımsadım; tam başımı kaldırdığım anda jaluzi geriye çekilmişti; onu hareket ettiren şeyi bir an için görmüştüm ve anımsadığım bu iğrenç şeyin sonsuza kadar beynime kazınmış olduğunu biliyordum. Bu şey bir el değildi; jaluziyi kavrayan parmakları yoktu; kapkara, küt bir şey jaluziyi kenara itmişti. Dehşetin karanlık dalgaları üzerime çullanıp beni uçurumun derinliklerine sürüklemeyi önce bir canavar pençesinin çürüyen hatları ve beceriksiz hareketleri duyularımı kavurmuştu. Kardeşimin odasında yaşayan

bu korkunç yarattığı düşününce beynim durayazdı; tekrar odasının kapısına gidip kardeşime seslendim, ama hiçbir yanıt gelmedi. O gece hizmetçilerden biri gelip, kardeşimin kapısının önüne düzenli bir şekilde bırakılan yemeklere üç gündür el sürülmediğini fısıltıyla anlattı; hizmetçi kapıyı çalmış, ama bir cevap alamamış; benim de fark ettiğim ayak sürüme sesini duymuş. Günler birbirini kovaladı ve kardeşimin kapısına düzenli bir şekilde bırakılan yemeklere hâlâ el sürülmüyordu; tekrar tekrar kapıyı çalıp seslenmeme karşın yanıt alamıyordum. Hizmetçiler gelip benimle konuşmaya başladılar; onlar da benim kadar korkmuşa benziyorlardı; aşçı kadın, kardeşim odasına kapandığı ilk günlerde, onun geceleri odasından çıkıp evin içinde dolaştığını duyuyormuş ve dediğine göre, bir gece salon kapısının açılıp kapandığını duymuş, ama günlerdir ses seda duymuyormuş. Sonunda kıyamet koptu; akşamın karanlığı çöküyordu, kararmaya yüz tutan kasvetli odada oturduğum sırada, birden canhıraş bir feryat sessizliği yırttı; korku içinde merdivenlerden aşağı seğirten ayak seslerini duydum. Bekledim; beti benzi atmış hizmetçi kız korka korka içeri girip yaprak gibi titreyerek karşıma çıktı.

“Ah, Bayan Helen!” diye fısıldadı, “Tanrı aşkına Bayan Helen, ne oldu? Şu elime bakın bir hanımım, elime bakın!”

Onu pencerenin yanına çektiğimde, elinde kara ve ıslak bir leke olduğunu gördüm.

“Seni anlamıyorum,” dedim, “Ne oldu? Söylesene.”

“Demin sizin odanızı düzeltiyordum,” diye başladı söze. “Yatak örtüsünü örtüyordum, birden elime bir şey damladı, başımı yukarı kaldırdım; ne göreyim, tavan simsiyah ve üzerime damlıyor.”

Ona ters ters bakıp, dudaklarımı ısırdım.

“Benimle gel,” dedim, “şamdanını da yanına al.”

Yatak odam, kardeşimin odasının altındaydı, odaya girerken korkudan titremekte olduğumu hissettim. Tavana baktım, kapkara ıslak bir leke gördüm; üzerinde kara damlacıklar birikmişti ve kar beyazı yatak örtüleri üzerinde göllenen iğrenç bir sıvıyla sırlıslam olmuştu.

Yukarı koşup kapıyı yumruklamaya başladım.

“Ah! Francis, Francis, sevgili kardeşim,” diye haykırdım, “sana ne oldu?”

Kapıyı dinledim; boşuk bir gürültüden, kaynayan bir suyun fokurtusundan, bir kusma sesinden başka ses duyulmuyordu; daha yüksek sesle haykırdıysam da, bir cevap alamadım.

Daha önce söylediklerine aldırmadan Dr. Haberden’e gidip,

yanaklarımdan sicim gibi akan gözyaşlarıyla olanları anlattım; doktor haşin bir ifadeyle beni dinledi.

“Elimden bir şey gelmez ama,” dedi en sonunda, “babanızın hatırı için sizinle geleceğim.”

Beraber çıktık; karanlık, ıssız sokaklar yağmursuz geçen birçok haftadan sonra sıcak ve sıkıntılıydı. Gaz lambalarının ışığında doktorun yüzünün kireç gibi beyaz olduğunu gördüm; eve vardığımızda elleri titriyordu.

Hiç duraksamadan doğru yukarı çıktık. Ben lambayı tutarken, doktor kararlı bir sesle bağırdı, “Bay Leicester, beni duyuyor musunuz? Sizi görmekte ısrar ediyorum. Hemen bana cevap verin.”

Hiçbir yanıt gelmedi, ama her ikimiz de daha önce sözünü ettiğim boğulma sesini duyduk.

“Bay Leicester, sizi bekliyorum. Ya hemen kapıyı açarsınız ya da kırarım.” Sonra, çın çın öten ve duvarlarda yankılanan bir sesle üçüncü defa bağırdı: “Bay Leicester! Size son defa kapıyı açmanızı emrediyorum.”

“Pekâlâ,” dedi doktor, ağır bir sessizlikle geçen bir süreden sonra, “boşuna zaman harcıyoruz burada. Rica etsem, demir çubuğa benzer bir şey getirir miydiniz bana?”

Eski eşyaları koyduğumuz küçük arka odaya koşarak, doktorun işine yarayabileceğini düşündüğüm, kesere benzer ağır bir alet buldum.

“Çok güzel,” dedi doktor, “sanırım bu işimi görür.” Anahtar deliğinden, “Sizi uyarıyorum Bay Leicester,” diye bağırdı, “odanıza zorla girmek üzereyim.”

Sonra keserin ağzını kapının arasına sokup kanırttığını ve uygulanan bu kuvvetle kapının çatlayıp yarılmaya başladığını duydum; kapı ansızın büyük bir çatırtıyla parçalanıp açıldı. Aynı anda da korku dolu bir çığlıkla şaşkınlık içinde geri sıçradık, çünkü karanlıktan kopup bize ulaşan, ne dediği anlaşılmaz bu ses, bir insan sesinden çok bir canavarın kükremesini andırıyordu.

Doktor, “Lambayı tutun,” dedi ve içeri girip odaya çabucak bir göz attık.

“İşte orada,” dedi Dr. Haberden soluk soluğa, “bakın şu köşede.”

Gösterdiği yere baktım; dehşet, yüreğimi kıpkızıl bir demir gibi dağladı. Zeminde, gözlerimizin önünde eriyerek şekil değiştiren, koyu yağ kabarcıklarıyla fokur fokur kaynayan, katran gibi son derece iğrenç, pis kokulu, kara, kokuşmuş, ne sıvı ne de katı bir kütle vardı. Bu kütlenin ortasında alev alev iki nokta göz gibi parlıyordu ve kıvranan, kıpırdayan

uzuvlar gördüm; bir zamanlar kol olması gereken bir şey hareket edip yukarı kalktı. Doktor ilerleyip demir çubuğu kaldırarak yanan noktalara vurdu; silahını kütlenin içine daldırdı ve duyduğu iğrenmenin verdiği öfkeyle tekrar vurdu. Sonunda o şeyin sesi çıkmaz oldu.

* * *

Bir iki hafta sonra, yaşadığım korkunç şoku biraz atlattığımda, Dr. Haberden beni görmeye geldi.

“Müşterilerimi devrettim,” dedi, “ve yarın uzun bir deniz yolculuğuna çıkıyorum. Bir daha İngiltere’ye döner miyim, bilmiyorum; herhalde Kaliforniya’da biraz toprak alıp, ömrümün geri kalanını orada geçiririm. Sana bu paketi getirdim, kendini hazır hissettiğinde açıp okuyabilirsin. İçinde, Dr. Chambers’in kendine verdiğim madde konusundaki raporu var. Hoşça kalın Bayan Leicester, hoşça kalın.”

Doktor gittiğinde zarfı açtım ve dayanamayıp içindekileri okumaya başladım. İşte elyazmaları burada; izniniz olursa anlattığı şaşırtıcı öyküyü size okumak isterim.

“Azizim Haberden,” diye başlıyordu mektup, “bana gönderdiğin beyaz toz konusundaki sorularını yanıtlamada mazur görülemeyecek kadar geciktim. Doğruyu söylemek gerekirse, bir süre nasıl bir yol tutmam gerektiği konusunda tereddüt geçirdim; çünkü teolojide olduğu gibi doğal bilimlerde de bağnaz ve ortodoks standartlar vardır ve biliyordum ki, sana gerçeği anlatacak olsaydım, bir zamanlar çok değer verdiğim köklü önyargılara karşı saygısızlık etmiş olurum. Bununla birlikte, sana karşı açık olmaya karar verdim, şimdi de kısa bir kişisel açıklama yapmam gerekiyor.

Haberden, sen beni çok uzun zamandır bir bilim adamı olarak tanımaktasın. Mesleğimiz hakkında, gerçeğe bilimsel deneylerin ve maddi olayların gözlemi dışındaki yollardan ulaşmak isteyenlerin ayaklarının dibinde açılan umutsuz uçurumlar hakkında seninle sık sık konuştuk. Görülmeyenle azıcık ilgilenen ve duyuların belki de, bilginin ebedi ve nüfuz edilemez sınırları ve bugüne kadar hiçbir insanın ötesine geçmemiş olduğu ebedi duvar olmayabileceğini çekine çekine ima eden bilim adamlarından bahsederken duyduğun küçümsemeyi hatırlıyorum. Günün *okült*

çılgınlıklarına, acınası hilelerle ve ruh çağırma seanslarında başvurdukları yollarla sefil Londra sokaklarının ayaktakımına has bir sahtekârlıktan başka bir şey olmayan, değişik adlar almış -mesmerizm, ispiirtizma, cismanileştirme, teosofi- çılgınlıklara içtenlikle -ve haklı olarak- gülmüştük. Ama söylediğim her şeye rağmen, kelimenin alışıldık anlamıyla bir materyalist olmadığımı sana itiraf etmeliyim. Esneklikten uzak eski teorinin son derece ve tamamen yanlış olduğuna kanaat getireli -kanaatten söz ediyorum, oysa ne kadar kuşkucu olduğumu hatırlarsın- çok uzun yıllar oluyor. Bu itiraf seni belki de yirmi yıl önce yapılmış olsaydı inciteceği kadar incitmeyecektir; çünkü sanıyorum ki, pozitif bilimlerle uğraşan bilim adamlarının zaman zaman hiç de aşkın varsayımlardan aşağı olmayan varsayımlar ileri sürdüklerini fark etmemiş olamazsın ve günümüzün hiçbir ünlü kimyagerinin veya biyologunun, bence “İnsan bilimlerinin bütün dalları kaynağına ve temel ilkelerine kadar izlenecek olursa gizemler içinde kaybolur” anlamına gelen, Skolastiklerin *Omnia exeunt in mysterium*³ özlü sözünün altına imza atmakta duraksayacağını sanmıyorum. Beni bu sonuçlara ulaştıran meşakkatli adımların ayrıntılarıyla canını sıkmak istemiyorum; birkaç basit deney, o zamanki bakış açımdan kuşku duymama yol açtı ve nispeten basit durumlardan doğan bir dizi düşünce beni uzaklara sürükledi; evrenle ilgili eski düşüncelerim yok oldu; şimdi parıltısı Darien’deki bir zirveden ilk defa görülen okyanusun sonsuz dalgaları kadar tuhaf ve huşu verici bir dünyadayım. Artık biliyorum ki, duyunun, göğe doğru bir heyula gibi yükselen, temelleri okyanusların en derinine kadar inen, nüfuz edilemez olarak görülen ve sonsuza kadar kapalı kalacağı sanılan duvarları, bizim sandığımız gibi asla aşılamaz engeller olmayıp araştırmacının önünde eriyen ipincecik, hayali bir perdeden ve dereciklerin üzerinde sabahları ortaya çıkan ince bir sisten başka bir şey değilmiş. Senin hiçbir zaman materyalizmini en ileri uçlara vardırmadığını biliyorum; sen evrensel inkârı ispatlamaya kalkışmadın, çünkü mantığın seni böylesi saçmanın saçması şeylerden uzak tuttu; ama söylediğim her şeyi düşünme alışkanlıklarına yabancı ve itici bulacağına eminim. Bununla birlikte Haberden, sana söylediğim her şey gerçeğin ta kendisi, hatta ortak dilimizle söyleyecek olursak, deneyle doğrulanmış, tek ve bilimsel gerçek. Ve evren bizim hayal ettiğimizden daha muhteşem, daha korkunç. Tüm evren, dostum, kocaman kutsal bir varlık; dışı maddeyle örtülü, gizemli, dile gelmez bir güç ve enerji; insan, güneş, diğer yıldızlar, kır çiçekleri, deney tüpündeki kristal, bunların her biri maddi olduğu kadar manevi de olup bir iç işleyişe tâbidir.

Tüm bunlarla nereye varmak istediğimi belki merak ediyorsundur, Haberden, ama sanırım azıcık düşünmek bunu aydınlığa çıkarır. Böyle bir bakış açısından her şeyin görünüşünün değişeceğini, bizim inanılmaz ve saçma bulduğumuz şeylerin pekâlâ mümkün olduğunu anlarsın. Kısacası, efsane ve inançlara başka bir gözle bakmalı ve sadece masal olarak görülen hikâyeleri kabul etmeye hazır olmalıyız. Bu, aslında büyük bir talep değil. Buna rağmen, çağımızın bilimi büyük bir ikiyüzlülükle bunu teslime yanaşacaktır; cadılığa inanmamanız gerektiği doğru, ama ipnotizmaya inanabilirsiniz; hortlakların modası geçti, ama telepati kuramı üzerine edilecek çok laf var. ‘Batıl inanca Yunanca bir ad ver, sonra da ona inan’ neredeyse bir atasözü olmalı.

Kendimle ilgili bu kadar açıklama yeter. Haberden, sen bana bir eczacı tarafından hastalarından birine verilen pul pul beyaz bir tozla dolu, ağzı kapalı küçük bir şişe gönderdin. Bu tozu tahlil edememiş olmana hiç şaşırmadım. Bu, çağdaş bir eczanede bulunacağına asla ihtimal vermediğim, yüzlerce yıl önce çok az kişinin bildiği bir maddedir. Adamın anlattığı öykünün doğruluğundan kuşkulanan için bir neden yok; o, hiç kuşkusuz, dediği gibi senin yazdığın tozu bir ecza deposundan almış ve onu yirmi yıl, belki de daha fazla rafında tutmuş olmalı. Burada şans ve tesadüf dediğimiz şey işe karışmış; tüm bu yıllar boyunca şişenin içindeki kimyasal madde art arda gelen birçok sıcaklık değişikliğine, muhtemelen 40° ile 80° arasında değişen sıcaklıklara maruz kalmış. Düzensiz aralıklarla değişik şiddet ve sürelerle tekrarlanan bu değişiklikler son derece karmaşık ve hassas bir sürecin başlamasına yol açmış; öyle ki, modern bilimsel aygıtların en doğru bir şekilde kullanımıyla bile benzer bir sonucun elde edilebileceğinden kuşkuluyum. Gönderdiğin beyaz toz, reçeteye yazdığın ilaçtan çok farklı bir şey; bu madde Vinum Sabbati’nin, yani Şabbat şarabının hazırlandığı tozdur. Kuşkusuz Cadıların Şabbatı hakkında bir şeyler okumuş ve atalarımızı dehşet içinde bırakan öykülere, kara kedilere, süpürge sopalarına ve bazı yaşlı kadınların inekleri aleyhine verilen ölüm cezalarına gülmüşsündür. Ben hakikati bildiğimden, böylesi gülünç şeylere inanılmasının aslında iyi bir şey olduğunu düşünmüşümdür sık sık; çünkü bunlar herkesin bilmesinin uygun olmayacağı çok şeyi gizlemeye yaramaktadır. Bununla birlikte, eğer merak eder de Payne Knight’ın monografisinin ekini okuyacak olursan, yazarın çok yerinde bir düşünceyle tüm bildiklerini yayımlamamış olmasına rağmen, hakiki Şabbat’ın çok farklı bir şey olduğunu anlardın. Hakiki Şabbat’ın sırları, çok uzak zamanların Ortaçağa kadar yaşamış sırları, Ari ırk Avrupa’ya

ayak basmadan çok önce var olmuş şeytani bilimlerin sırlarıydı. Sahte vaatlerle ayartılıp evlerinden çıkarılan kadınlar ve erkekler şeytani niteliklere sahip varlıklarca karşılanıp, bu varlıkların yol göstericiliğinde, sadece üyeliğe kabul edilmiş kişilerce bilinen, başka hiç kimsenin bilmediği ıssız bir yere götürülüyorlardı. Şabbat ayınının yapıldığı bu yer belki kıraç ve rüzgârlara açık bir tepedeki bir mağara, belki büyük bir ormanın en kuytu köşesiydi. Burada gecenin en karanlık saatinde, *Vinum Sabbati* hazırlanır ve bu fena şarap hemen bardaklara doldurulup yeni katılanlara ikram edilir ve onlar da - eski bir yazarın gayet güzel ifade ettiği gibi, *sumentes calicem principis inferorum*⁴- cehennemî bir *ayine* katılmış olurlardı. Ve şaraptan içenlerin her biri, ansızın düşlenemeyecek kadar heyecan verici zevkleri tattırmak ve Şabbat düğününü zıfafla tamamlamak üzere kendini bir kenara çağıran dünyevi olmayan çekicilikte, göz kamaştırıcı bir eş bulurdu yanı başında. Bu şeyler hakkında yazmak kolay değil, çünkü aslında güzelliğiyle insanı ayartan bu hayal, bir varsam olmayıp, söylemesi korkunç geliyor, ama insanın kendisiydi. Birkaç beyaz toz zerreciğinin bir bardak suya atılmasıyla hazırlanan Şabbat şarabının gücüyle yaşam evi ikiye bölünür, insanın üçlü birliği çözülür, hepimizin içinde uyumakta olan ve asla ölmeyen solucan elle tutulur, dışsal bir varlığa dönüşür, ete kemiğe bürünürdü. Ve sonra tam gece yarısı ilk düşüş tekrarlanır, Cennet Bahçesindeki Ağaç söylencesinde üstü kapalı bir şekilde ifade edilen korkunç şey yeniden yapılırdı. Böyleydi *nuptiæ Sabbati*.⁵

Daha fazla şey söylememeyi tercih ederim; Haberden, sen de benim kadar bilirsin ki, hayatın yasalarından en önemsizlerinin bile çiğnenmesi cezasız kalamaz ve zorla girilerek tapınağın en kutsal yerlerinin kirletildiği böyle korkunç bir hareketin ardından korkunç bir intikam geldi. Çürümeyle başlayan, çürümeyle sona erdi.

Bu satırların altına Dr. Haberden şöyle yazmıştı:

Yukarıda anlatılanların hepsi, ne yazık ki, tamamen doğru. Kardeşiniz, kendisini odasında ziyaret ettiğim sabah, bana hepsini itiraf etti. Dikkatimi ilk önce sarılı eli çekti; bana elini göstermeye zorladım. Gördüğüm şey, benim gibi yıllarını tubba vermiş bir adamın bile midasını altüst etti, dinlemek zorunda kaldığım hikâyeye ise inanamayacağım kadar korkunçtu. Tüm bunlar, doğada böylesi iğrençliklerin bulunmasına izin veren Tanrı'dan kuşkulanmaya itti beni ve eğer sonunu bizzat görmemiş olsaydınız, size bunlara inanmamanızı

söyledim. Sanırım benim günlerim sayılı, ama siz gençsiniz ve tüm bunları unutabilirsiniz.

Joseph Haberden, Tıp Doktoru

İki üç ay kadar sonra, gemisinin İngiltere'den ayrılmasından kısa bir süre sonra, Dr. Haberden'in denizde öldüğünü duydum.

Bayan Leicester sustu ve rahatsızlığını saklayamayan Dyson'a acıklı bir ifadeyle baktı.

Dyson, kadının anlattığı olağanüstü hikâyeye duyduğu derin ilgiyi ifade eden birkaç kırık dökük cümle geveledi, sonra daha düzgün bir yüz ifadesiyle, “Bağışlayın beni, Bayan Leicester, başınızın belada olduğunu anlıyorum. Benden çok nazik bir şekilde yardım istediniz.” “Ah, bunu unutmuşum,” dedi genç kadın. “Benim şu anki derdim size anlattığım şeyin yanında çok önemsiz görünüyor. Ama bana çok nazik davrandığınızdan anlatacağım. İnanılmaz görünse de, kardeşimi öldürmüş olduğumdan şüphelenenler ya da şüpheleniyor gibi yapanlar var. Bu insanlar benim akrabalarım ve gerekçeleri de en iğrenç türden; gerçek şu ki kendimi aşağılayıcı bir şekilde gözetlenir buldum. Evet, bayım dışarı çıktığımda peşimden ayrılmadılar; evdeyken ustalıkla, sürekli gözetlendiğimi fark ettim. Benim karakterimde birisi için bu dayanılmaz bir şeydi; gölge gibi beni takip edenlerle alay etmek için bu durumdan yararlanmaya karar verdim. Bunu başaracak kadar şansım yaver gitti. Gördüğünüz gibi kılık değiştirdim ve bir süre kuşku çekmeksizin rahat yaşadım. Ama son zamanlarda, izimin bulunduğunu düşünmek için nedenlerim var, eğer yanılmıyorsam beni izlemek gibi iğrenç bir görevi üstlenen dedektifi dün gördüm. Siz, bayım, siz dikkatli ve keskin gözlüsünüz, söyleyin bana bu akşam buralarda pusuya yatmış birini gördünüz mü?”

“Hiç sanmıyorum,” dedi Dyson, “söz konusu dedektifin neye benzediğini bana söyleyebilir misiniz?”

“Elbette; kapkara favorileri olan, esmer, gençten biri. Kendini iyi gizleyebilmek umuduyla kocaman bir gözlük takıyor, ama huzursuz tavırlarını gizleyemiyor, sağa sola hızlı, asabi bakışlar atıyor.”

Yapılan bu tarif, kendini evden dışarı atmak için sabırsızlanan ve görgü kuralları engellemese on sekizinci yüzyıldan kalma küfürleri ağız dolusu sıralayacak olan Dyson için bardağı taşıran son damla oldu.

“Bağışlayın beni, Bayan Leicester,” dedi mesafeli bir kibarlıkla, “size yardım edemem.”

“Ah,” dedi üzüntüyle kadın, “Sizi bir şekilde gücendirdim. Ne yaptığımı söyleyin ve lütfen beni bağışlayın.”

“Yanılıyorsunuz,” dedi, şapkasını eline alan ve konuşmakta güçlük çeken Dyson, “siz bir şey yapmadınız. Ama dediğim gibi size yardım edemem. Belki,” diye ilave etti belirli bir alaycılıkla, “arkadaşım Russell’in size faydası dokunabilir.”

“Teşekkürler, denerim,” diye karşılık verdi genç kadın, ardından Dyson’ın içini sıkıntıyla dolduran, kafasını karıştıran tiz bir kahkaha kopardı.

Dyson bundan hemen sonra evden çıktı ve şafağın sökmesiyle usul usul karanlıktan griye, griden parlak bir aydınlığa dönüşen sokaklarda beş mil yürümekten garip bir keyif aldı. Şurada burada avare avare yürüyen gece kuşlarına rastladı veya yetişip geçti, ama hiç kimsenin kendisi kadar boş ve anlamsız bir gece geçirmemiş olduğunu düşündü ve eve vardığında bunu telafi etmeyi aklına koydu. Bütün Miletli ve Arap eğlence metotlarından uzak durmaya, basit ve zararsız romanlar edinebilmek için Mudie kütüphanesine üye olmaya karar verdi.

¹ Hz. İsa’nın çarmıha gerilmek üzere sırtında çarmıhla eski Kudüs kentinde geçtiği yol. Latince Acılar Yolu.

² *Beden* anlamına gelen bu ifade Pavlus’tan Korintliler’e 1. Mektup, 5.1.’de geçer. İncil’in çeşitli çevirilerinde Dünyasal tapınak’tan başka *dünyasal ev* ya da *dünyasal çadır* şeklinde de yer alır.

³ Lat. Her şey gizemler içinde kaybolur.

⁴ Lat. Cehennem efendisinin kadehinden içenler. (Çev. Çiğdem Dürüşken).

⁵ Lat. Şabbat zıfafa.

CLERKENWELL'DEKİ GARİP OLAY

BAY DYSON YILLARCA BLOOMSBURY'DEKİ NİSPETEN SAKİN bir sokakta mütevazı birkaç odada yaşamıştı; biraz da övünerek söylediği gibi burada Londra'nın ana caddelerinin kulakları sağır eden gürültüsünden uzakta hayatın nabzını tutabiliyordu. Evinin yakınındaki Tottenham Court Road'un köşesinden kentin dört bir köşesine giden yüzlerce omnibüsün geçtiğini biliyor olmaktan olağan dışı değilse bile özel bir haz duyuyordu; Dalston'ı ziyaret etme, Ealing'in en uzak köşelerine ve Whitechapel'in ötesine uzanan sokaklara kadar gidebilme imkânına sahip olmak onu mutlu ediyordu. Başlangıçta 'möbleli daire' olarak kiralanmış olan evi yavaş yavaş en kusurlu parçalarından arındı; her ne kadar insan burada Strand'i kesen sokaklardan birindeki eski dairesinin görkeminden eser bulamasa da, eşyalarda sahibinin ince zevkine mal edilmesi gereken bir zarafet vardı. Halılar eskiydi, rengi atmış gerçek bir güzellik; sanatçı elinden çıkma neredeyse bütün gravürler geniş kenar boşlukları ve siyah çerçevesiyle göze çok hoş görünüyordu ve hiç yapay kara meşe eşya yoktu. Doğruyu söylemek gerekirse çok az mobilya vardı: bir köşede sade, basit ve sağlam bir masa; şöminenin önünde bir on yedinci yüzyıl peykesi; iki tahta koltuk ve İmparatorluk tarzı bir kitap rafı, kayda değer bir istisna dışında bütün mobilyayı oluşturuyordu. Dyson bunların hiçbirisiyle ilgilenmediğinden vaktini daha çok kendi çalışma masasında geçiriyordu; arkası odaya dönük olarak ilginç, antika, lake bir masada saatler, saatler boyu oturup kendini umutsuzca edebiyat çalışmalarına ya da kendi deyişiyle cümle avcılığına veriyordu. Yazı masasının ve dolapların çekmeceleri el yazmalarıyla, defterlerle, uzun yıllar boyunca yapılmış deneylerle, çalışmalarla tıklım tıklımdı ve beyninin içi biriktirilmiş fikirlerle doluydu. Dyson işinin bütün ayrıntılarını ve tekniklerini seven bir zanaatkardı; ima edildiği gibi sanatçiyim diye biraz kendini aldatıyorsa da, eğlenceleri son derece zararsızdı

ve anlaşıldığı kadarıyla o (veya yayımcılar) insanları basılı kâğıtlarla -iyi tarafından alındığında- daha fazla yormamayı seçmişti.

Dyson fantezileriyle buraya kapanmış, kelimelerle deneyler yapıyor ve dostu, Bayswater'ın Münzevisi gibi, ama her zaman gerçekçilerin kronik bunalımından son derece farklı bir güvenle neredeyse yenilmez üslup sorunuyla boğuşuyordu. Abingdon Grove'daki birinci katın mahir kiracısıyla yaşanan o maceradan beri Dyson kendisine hemen hemen sihirli imkânlar gibi görünen bir fikir üzerine çalışıyordu; kalemini bir zafer duygusuyla masaya bıraktığında art arda beş gündür sokakları gözetlememiş olduğunu düşündü. Elindeki işi başarmış olmanın verdiği heyecan beyninde hâlâ canlılığını korurken kâğıtları bir yana koyup yürüyüşe çıktı; başlangıçta, yol üstündeki her taşa bir başyapıt keşfeden birinin o tuhaf coşkusuyla adımlıyordu kaldırımları. Vakit geçti ve sonbahar akşamı sisler, puslar içinde indi; durgun havadaki insan sesleri, trafiğin uğultusu ve yayaların hiç bitmeyen ayak sesleri Dyson'a sessiz bir tiyatrodaki perde kalkarken sahnedeki gürültü gibi göründü. Meydanda yapraklar bir yaz yağmuru gibi yağıyordu; meydanın diğer tarafındaki sokak kasap dükkânından sızan ışıkla ve manavın canlı ışıyla alev almış gibi aydınlanmaya başlamıştı. Bir cumartesi gecesi idi ve gecekondulular akın akın şehir merkezine doluşuyordu; pas rengi, kapkara giysiler içindeki örselenmiş kadınlar kalitesiz yiyecekler arasında eşiniyor, bozulmaya yüz tutmuş lahanalara açgözlülükle bakıyorlardı; tavernalarda biraya karşı büyük bir talep vardı. Dyson biraz rahatlama duyguları içinde bu ateşleri geçti; derin düşüncelere dalmayı seviyordu, lâkin düşünceleri De Quincy'nin afyon aldıktan sonraki düşüncelerine benzemiyordu; soğanın ucuz mu pahalı mı olduğunu zerrece önemsemiyor ve etin libresinin iki peni ucuzlaması onu şuncacık sevindirmiyordu. Yazmakta olduğu hikâyenin yabanıllığıyla kafası meşgul, hikâyenin olay örgüsü ve yapısıyla ilgili hususlar üzerinden tekrar tekrar geçerek, şu ya da bu güzel cümleyi hatırlamaktan büyük bir keyif alarak, şurada burada başarısızlığa düşmekten korkarak aydınlatılmış sokakların telaş ve patırtısını ardında bırakıp daha ıssız sokaklara daldı.

Hiç farkına varmadan kuzeye dönmüştü ve şimdi; kiralık apartman ve büro ilanlarıyla dolu, ama hâlâ Peruk Çağı'nın¹ zarafetini ve katılığını koruyan eski, düşkün bir sokaktan geçiyordu; geniş bir şose, geniş kaldırımlar ve her iki yanında dar, uzun pencereli ciddi görünümlü sıra sıra eski tuğla evler. Dyson çabucak halletmesi gereken bir işi varmış gibi hızlı adımlarla yürüyordu; bir icatta bulunmuş olmanın mutluluğu içindeydi;

beyninin derinlerinde başka bir bölüm ortaya çıktı ve Dyson tuhaf bir zevkle yazacağı bölümün ayrıntıları üzerinde kafa patlatmaya koyuldu. İnsanın yürüyeceği sessiz sokakların bulunması çok güzel bir şeydi; kafasında bütün semti çalışma odası haline getirdi ve buralara yeniden gelmek için kendi kendine söz verdi. Nereye gittiğini umursamadan yeniden doğuya döndü ve çok geçmeden kendini gri, iki katlı sefil evlerden oluşan bir ağın içine dalmış buldu, sonra da boş bir arazinin, büyük fabrika duvarlarının arkasındaki çerçöp dolu, yarı yapılmış tuğla duvarların önünden geçti; perişan, kötü aydınlatılmış ve tehlikeli ara sokaklara daldı. Bir köşeyi döndüğünde ansızın önünde yükselen bir tepeyle burun buruna geldi; dik yokuş iki yanındaki fenerlerle aydınlatılmıştı ve Dyson gibi hevesli bir kâşifi dolambaçlı yollar buraya getirmişti. Burada her şey yeniden ağırbaşlı, ancak son derece çirkindi. ‘Yirmiler’in derin karanlığında kaybolmuş olması gereken mimarı, Parthenon’un dış hatlarını hatırlatan bir biçimde gri tuğladan ikiz villalar tasarlamıştı; her birinin cephesini yalancı mermerden geniş kuşak kaplıyordu. Sokağın ismi Dyson için tamamen yabancıydı, ve daha büyük bir sürprizse, tepenin zirvesinin meydan denen düzensiz bir çimenlikle ve solgun ağaçlarla kaplı olmasıydı; burada yine Parthenon motifi hâkimdi. Sokakların ötesi tam bir cümbüştü, tam bir düzensizlik; şurada bir dizi sefil, çirkin ev; pis, rezil görünümlü; şurada hiç beklenmedik bir anda karşınıza çıkan, storu, pirinç kapı tokmağıyla küçük bir kasabadaki bir doktorun evi gibi tertemiz, pırıl pırıl bir konak. Bu kadar çok sürpriz ve keşif Dyson’ı yormaya başladı, bu ruh hali içinde bir tavernanın aydınlık penceresini görmek içini sevinçle doldurdu; Libya, Pamfilya ve Mezopotamya kadar uzak bu bölgedeki insanlara sunulan içkilerin tadına bakmak niyetiyle içeri girdi. İçeriden karman çorman kulağına ulaşan sesler Londra işçi sınıfının gerçek parlamentosuna tanık olacağını haber veriyordu, etrafına bakınıp birkaç adım attı ve daha özel olan bölmenin kapısına ulaştı. Daracık bir peykeye yerleşip birasını sipariş ettikten sonra tahta bölmenin gerisindeki gürültülü konuşmaları dinlemeye başladı; zaman zaman öfkeli, zaman zaman cıvık, anlamsız bir tartışma sürüyordu; ortaçağdan kalıntılar taşıyan bir dille, Chaucer’ın şevkle ve keyifle yazmış olabileceği türden kelimelerle konuşuyor, gürültüyle ortaya pot sürüyor, bozuk paraları pat diye çinko tezgâha vuruyorlardı. Dyson birasından çektiği yudumlar arasında sakince piposunu tüttürürken belirsiz bir silüet yürümekten çok kayarcasına bölmeye girdi. Yeni gelen köşede sakin sakin oturan Dyson’ı görünce irkildi, endişeyle etrafına bakındı. Elektrikli bir makinenin kontrol ettiği tellerin ucundaymış gibi hareket ediyordu; barmen

içeri girip de ne arzu ettiğini sorduğunda neredeyse kapıya doğru atılacak gibi oldu; bardağı alırken eli titriyordu. Dyson onu biraz merakla inceledi; adam ağzını açmıyordu, fötr şapkasını gözlerinin üzerine indirmişti; hiç kimse tarafından görülmek istemiyor gibiydi, salondaki diğer sesleri bastıran daha boğuk bir sesi işittiğindeyse korkudan bir jöle gibi titredi. Bir insanın böyle tedirginlikle titrediğini görmek acıklı bir şeydi; Dyson tam adama seslenecekti ki başka bir adam bölmeye girdi, elini sessiz adamın kolunun üstüne koyarak kulağına bir şeyler fısıldadı ve geldiği gibi ortadan kayboldu. Fakat Dyson gelen adamın eski dostu, muhteşem bir yalan söyleme yeteneğine sahip, tatlı dilli, sinekkaydı tıraşlı Burton olduğunu tanımış, ama çok önemsememişti, çünkü bütün dikkatini gözlerinin önündeki acınası ve garip manzaraya vermişti. Koluna bir elin dokunmasıyla bahtsız adam bir mil üzerinde dönermiş gibi geri dönmüş, yürek paralayıcı, hafif bir çığlıkla tuzağa düşen bir hayvan gibi geri çekilmişti. Havada dolaşan ölümün gölgesi üzerine düşmüş gibi zavallı adamın bütün kanı çekilmiş, yüzü kül gibi olmuştu; Dyson'ın kulağına boğuk bir fısıltı ulaştı:

“Bay Davies! Tanrı aşkına acıyın bana, Bay Davies. Yemin olsun ki...” ve verilen mesajı işittiğinde ses çıkaracak hali kalmadı, dudağını ısırdı ve erkekliğinden ne kalmışsa boş yere yardımına çağırmaya çalıştı. Kavak yaprağı gibi titreyerek bir süre oyalandı, sonra sokağa çıktı; kaderiyle karşılaşmaya diye düşündü Dyson. Adam gideli bir dakika olmamıştı ki birden onu tanıdığı kafasına dank etti; onun birçok maharetli insanın aradığı gözlüklü genç adam olduğuna hiç şüphe yoktu; gözlükleri eksikti elbette, ama solgun yüzü, kara favorileri, çekingen bakışları kim olduğunu anlamaya yeterliydi. Dyson bir dizi tesadüf sonucunda farkında olmadan korkunç bir komplonun -Londra evreninin cadde ve sokaklarına girip çıkan iğrenç bir yılanın tereddütlü izlerini andıran- yoluna çıkmış olduğunu anında gördü; hakikat göz açıp kapayıncaya kadar gözlerinin önünde canlandı; bilinçsizce de olsa günlük hayatın sessiz, sözsüz sahnesi önünde ya da sadece palavraların ve aldatışların parıltılı sahnesi önünde koşan, kovalayan, saldıran, ortadan kaybolan gizli suretlerin gölgelerini görme ayrıcalığına tanık olmuştu. O anda argo konuşmalar, havai ihtişam ve tavernanın bayağı karmaşası onun için büyüünün bir parçası oldu; çünkü burada, gözlerinin önünde az önce esrarengiz bir sahne oynanmıştı ve o korkudan felç olan, beti benzi atan bir insan görmüş, korkaklık ve dehşet cehenneminin kapısı elini uzatsa dokunacağı mesafede ardına kadar açılmıştı. Bu düşüncelerin ortasında, barmen gelip rahatsız edilmeden oturma hakkını tükettiğini ima

eden bakışlarını üzerine dikti ve Dyson da yeni bir bira siparişi vererek oturma hakkını uzattı. Ucundan kıyısından gördüğü bu trajedi üzerine düşünürken favorili genç adamın kendisine eziyet eden korkuyla ilk irkildiğinde elini hızla cebinden çıkarırken yere bir şey düşürdüğünü hatırladı; piposunu düşürmüş gibi yaparak köşeye gidip el yordamıyla zemini araştırdı. Eli bir şeye değdi, yavaşça onu kendine çekti; hızla cebine atarken bunun soluk yeşil bir deriyle ciltlenmiş küçük, eski bir not defteri olduğunu gördü.

Birasını bir yudumda içti ve bu buluntunun muhtemel önemi üzerine tahminler yürüterek, keşfinden dolayı son derece keyifli bir şekilde tavernadan ayrıldı. Kâh yalnızca boş sayfalarla karşılaşmaktan korkuyordu kâh bunun aptalca bahislerin yazıldığı defter olmasından; ama solgun deri cilt daha iyi şeyler vaat eder ve yeni yeni esrarları hissettirir gibiydi. Pek kolaylıkla olmasa da, şen şakrak girdiği bu nahoş ve sefil mahalleden çıkmayı becerdi; Gray's Inn Road'a ulaştı ve Guilford Street'i takip ederek hızlı hızlı evin yolunu tuttu; yanan bir lamba ve yalnızlıktan daha çok istediği hiçbir şey yoktu.

Dyson çalışma masasına oturup küçük defteri önüne koydu; şüphelerini yenmek ve hayal kırıklığını göze almak ona hayli çabaya mal oldu. Ama sonunda umutsuzluk içinde parmağını sayfaların arasına rastgele daldırıp defteri açtı ve sıkışık bir el yazısıyla yazılmış, kenar boşluğu olan bir sayfayla karşılaşmaktan çok mutlu oldu; sayfadaki iki kelime hemen dikkatini çekti. Okudu:

Altın Tiberius

ve yüzü avcının talih ve şehvetiyle kızardı.

Hemen defterin ilk sayfasına döndü ve kendinden geçercesine aşağıdaki hikâyeyi okudu.

GÖZLÜKLÜ GENÇ ADAMIN HİKÂYESİ

Clerkenwell'in en pis varoşlarından birinde olduğuna inandığım pis ve karanlık bir evde her gün tehdit edilen ve çok sürmeyecek olan bir hayat hikâyesini kaleme alıyorum. Çok iyi biliyorum ki her gün, yo, her saat düşmanlarım ağlarını daha yakınima atıyorlar; şimdi bile bu pis odada mahpusum, biliyorum ki dışarı çıktığımda ölüme gitmiş olacağım. Hikâyem

iyi ellere düşecek olursa, genç insanları doğruluk yolundan sapanları bekleyen tehlikelere ve tuzaklara karşı uyarabilir.

Benim adım Joseph Walters. Ergenlik yaşına geldiğimde kendimi küçük, fakat yetersiz bir gelirin sahibi buldum ve hayatımı bilime adamaya karar verdim. Günümüzün bilimlerini kastetmiyorum; hayatlarını klasikleri ‘yayımlamak’, en güzel kitapların en güzel sayfa kenarlarını boş ve lüzumsuz notlarla kirletmek gibi tarifsiz derecede aşağılayıcı bir mesleği icra etmekle harcayan ve güzel olan her şeyden devamlı nefret edilmesi için ellerinden geleni artlarına bırakmayan insanlarla işbirliği yapmaya en ufak niyetim yok. Bir manastır kilisesinin ahır ya da fırına dönüştürülmüş olduğunu görmek hüznün vericidir, ama bir başyapıtın yorumcunun kalemıyla ve onun o iğrenç ‘cf.’² işaretiyle çirkinleştirilmesi çok daha hüznün vericidir.

Kendi hesabıma ben kelimenin eski anlamıyla muhteşem bilim adamlığı kariyerini seçtim; ansiklopedik bilgiye sahip olmayı, kitaplar arasında yaşlanmayı, bütün değerli yazıların özünü gün be gün, yıl be yıl süzmeyi arzuluyordum. Bir kütüphane kuracak kadar zengin değildim, bu yüzden British Museum’un okuma odasının yolunu tutmak zorunda kaldım.

Ey loş, yüksek kubbe, birçok zekânın Mekke’si, birçok umudun mozolesi, bütün arzuların tükendiği hüznü ev! Çünkü oraya insanlar yürekleri sevinç dolu, düşler kurarak gelirler, çünkü bu haşmetli merdivenlerde üne tırmanan basamakları, bu gösterişli revakta bilgiye açılan kapıyı görürler, ama kibirden başka hiçbir şey bulamazlar; her şey beyhudedir. Sokaklar uğultu içindeyken orada sessizlik hüküm sürer, ebedi alacakaranlık ve ciddiyetin kokusu. Kan orada daha ince ve soğuk akar, beyin yanar, kavrulur; orada gölgeler kovalanır, hayaletlerle dişe diş mücadele edilir, hortlaklarla savaşa girilir; sonunda zafer olmayan bir savaştır bu. Ey, dirilerin mezarı olan kubbe! Koridorlarında yankılanan sesler duyulmaz kesinlikle, sadece iç çekişler, fısıltılar ve ölü umutların mırıltıları; insanların ruhu orada ateşe koşan gece kelebekleri gibi yükselir ve yanıp kapkara düşer ayaklarının dibine. Ey, loş, yüksek ve kudretli kubbe!

İlk defa bir masaya oturup çalışmalarına başladığım günü bugün acı acı hatırlıyorum. Aylarca oranın müdavimlerinden olmadım, derken sakın tavırlı ve iyiliksever bir beyefendiyle tanıştım; her zaman benimkine yakın bir masada oturan orta yaşlı biraz geçmiş bir adam. Okuma odasında birisiyle tanışmak için çok şey gerekmez, sıradan, basit bir yardım teklifi, katalogda arama yaparken verilen bir ipucu, sürekli yan yan oturan insanların sıradan kibarlığı; adının Dr. Lipsius olduğunu söyleyen adamla böyle tanıştım. Yavaş

yavaş gözlerim onu arar oldu ve gelmediğinde, ki zaman zaman böyle olurdu, özlemeye başladım; böylece aramızda bir dostluk doğdu. Çok çeşitli alanlardaki muazzam bilgisini hizmetime sundu; belirli bir konuyla ilgili bibliyografyayı birkaç dakikada kısaca açıklamasıyla sık sık beni hayrete düşürürdü; çok geçmeden tutkularımı ona açtım.

“Ooo,” dedi, “Siz bir Alman olmalıydınız. Küçükken ben de böyleydim. Muhteşem bir karar, sınırsız bir uğraş. ‘Her şeyi bileceğim,’ evet, olağanüstü bir proje. Ama şu anlama geliyor bu: bütün bir ömür boyunca dur durak bilmeden çalışmak ve sonunda da istenen şeyin çok uzağında kalmak. Bilge kişi de ölür; ölürken de, ‘Ne kadar az şey biliyorum,’ demelidir.”

Yavaş yavaş buna benzer konuşmalarla Dr. Lipsius beni ayarttı: çabamı övüp bir yandan da bunun felsefe taşının peşinde koşmak gibi umutsuz bir çaba olduğunu ima ederken sonsuz bir ustalıkla kullandığı kurnazca telkinlerle azar azar ilkelerimin altını oydu. “Neticede,” derdi, bütün bilimlerin en büyüğü, bilginin anahtarı haz alma bilimi ve sanattır. Rabelais belki de ansiklopedi bilginlerinin en büyüğüydü ve o, bildiğiniz gibi, bugüne kadar yazılmış en dikkate değer kitabı yazdı. Peki, onun bu kitabı bize ne öğretiyor? Hiç şüphe yok ki yaşama sevincini. Çoğu edisyondan silinen, bütün Rabelaisci mitolojinin, onun büyük felsefesinin tüm esrarının anahtarı olan kelimeleri size hatırlatmama gerek yok; *Vivez joyeux*.³ Orada onun bütün öğretisini bulursunuz; eseri güzel sanatlar olarak zevkin okuludur; hepsinin en güzeli, sanatların sanatı. Rabelais bütün bilimlere, aynı zamanda da hayata vakıftı. O günlerden bu yana çok uzun bir yol aldık. Sizin aydın bir insan olduğunuzu düşünüyorum; yozlaşmış bir toplumun kendi bencil çıkarları için koyduğu bütün önemsiz kuralları ve yönetmelikleri değişmez ebedi emirler olarak görmezsiniz.”

Böyleydi Dr. Lipsius’un vaaz ettiği öğretiler ve böyle sinsi akıl yürütmelerle aşama aşama, azar azar bütün toplumsal sistemle savaş halinde olan bir adam yarattı benden. Zincirlerimi koparmaya ve kendi kurallarım, kendi ölçülerimle serbestçe yaşamaya can atıyordum. Hayatı bir paganın gözleriyle görüyordum ve Lipsius bugüne kadar yapayalnız yaşamış genç bir adamın doğal eğilimlerini kışkırtmayı çok mükemmelen biliyordu. Büyük kubbeyi seyrederken onun benim bilmediğim ayartıcı bir dünyanın alevleriyle ve renkleriyle kızardığını gördüm, hayal gücüm bana binlerce mantıksız oyun oynuyor ve yasak şeyler bir mıknaş taşının demiri çektiği gibi beni çekiyordu. Sonunda kararımı verdim ve cesaretimi toplayıp Lipsius’tan rehberim olmasını istedim.

Müzeden her zamanki saatte, dört buçukta çıkmamı, Great Russel Street boyunca yavaş yavaş kuzeye doğru yürümemi ve birisi bana sesleninceye kadar sokağın köşesinde beklememi ve yanıma gelen şahsın getirdiği bütün talimatlara harfiyen uymamı söyledi. Bana söylendiği gibi yaptım, köşede tedirginlikle etrafıma bakınarak bekledim, kalbim deli gibi çarpıyor, zorlukla nefes alıyordum. Bir süre orada bekledim, tam bana şaka yapılmış olmasından korkmaya başlamıştım ki ansızın Tottenham Court Road'ın karşı kaldırımındaki bir beyefendinin açıkça eğlenerek bana baktığını fark ettim. Adam yanıma yaklaştı ve kibarca şapkasıyla selamlayarak kendisini takip etmemi istedi; nereye gideceğimizi ve ne olacağını merak ederek tek kelime etmeden adamı takip ettim. Oxford Street'in kuzeyine düşen bir sokaktaki sessiz ve saygın görünümlü bir eve götürüldüm; rehberim zili çaldı. Bir hizmetkâr bizi giriş katındaki ağırbaşlıca döşenmiş, geniş bir odaya aldı. Bir süre sesimizi soluğumuzu çıkarmadan orada oturduk ve mobilyaların iddiasız görünmekle birlikte son derece değerli olduğunu fark ettim. Bazı meşe dolaplar, son derece zarif iki kitaplık ve bir köşede ortaçağa ait olması gereken oymalı bir sandık vardı. Sonunda Dr. Lipsius geldi ve her zamanki nazik tavrıyla beni selamladı ve biraz havadan sudan konuştuktan sonra rehberim evden ayrıldı. Sonra yaşlıca bir adam uğrayıp Lipsius'la konuşmaya başladı; konuşmalarından dostumun eski eserler ticaretiyle uğraştığını anladım; Hitit mühürlerinden ve ileride yapılacak keşiflerden söz ettiler; daha sonra iki üç kişi daha bize katıldı ve İngiltere'deki Kelt öncesi döneme ait anıtların sistematik keşfinin mümkün olup olmadığı üzerine tartıştılar. Kısacası, resmi olmayan türde bir arkeoloji toplantısına katılmış gibiydim; saat dokuzda bütün antikacılar gittiğinde şaşırdığımı ve bir açıklama beklediğimi gösteren bir tavırla Lipsius'a baktım.

“Şimdi,” dedi Lipsius “yukarı çıkıyoruz.”

Merdivenlerden yukarı çıkarken bir el feneriyle yolu aydınlatan Lipsius öne geçti; ön kapının kulak tırmalayıcı seslerle kilitlenip sürgülendiğini işittim. Rehberim çuha kaplı bir kapıyı açtı, bir koridora girdik, birileri gülüyormuş gibi tuhaf sesler çalındı kulağıma; sonra beni ikinci bir kapıdan içeri itti ve üyeliğe kabulüm başladı. O gece tanık olduğum şeyleri yazmamın mümkünü yok; sessiz sokağa ışık sızmayacak şekilde kepenk ve perdeleri sıkı sıkıya kapatılmış bu gizli odalarda neler olduğunu hatırlamaya dayanamam; içmem için bana kırmızı şarap verdiler ve ben şarabı yudumlarken bir kadın bunun Avallaunius'un⁴ yaptığı Kırmızı Testi'nin şarabı olduğunu söyledi. Bir başkası Faunların Şarabı'nı nasıl bulduğumu

sordu; alkol damarlarımda kaynar ve, sanırım, doğdum andan beri içimde uyuyan bir şeyi uyandırırken bir düzine fantastik isim duydum. Çekingenliğim uçup gitmişti, artık düşünen bir varlık değil hem özne hem nesneydim. Dehşet verici oyunlara katıldım gözlerimin önüne serilen Yunan ormanlarının ve pınarlarının gizemini seyrettim, baş döndürücü danslarını gördüm ve arkadaşımın yanında otururken müziğin çağrısını işittim; bununla birlikte bütün bunların dışındaydım ve oyunlarda oynadığım rolü işsiz güçsüz bir seyirci gibi izliyordum.

Böylece tuhaf ritüellerle bana kadehimdeki şarabı içirdiler; sabahleyin uyandığımda onlardan biriydim, sadık olacağıma yemin etmiştim. Başlangıçta bana her şeyin çekici yanlarını gösterdiler; keyfime bakmam ve hazdan başka hiçbir şeyi dert etmemem istendi ve bizzat Lipsius zaman zaman hileyle kötülük evine çekilen bahtsız kişilerin kapıldığı dehşeti seyretmenin zevklerin en büyüğü olduğunu söyledi. Bir süre sonra çalışmalara benim de katılmam istendi, böylece mecburen ben de bir ayartıcı oldum; çok sayıda insanı uçurumun derinliklerine yollamış olmak bugün vicdanım üzerinde ağır bir yük oluşturuyor.

Bir gün Lipsius beni çalışma odasına çağırttı ve elinde bana verecek zor bir görev olduğunu söyledi. Bir çekmecenin kilidini açıp daktiloyla yazılmış bir tabaka kâğıt çıkardı ve benden okumamı istedi. Yer, tarih ve imza olmayan notta şöyle deniyordu:

“Bay James Headley, F.S.A., Ermenistan’daki ajanından içinde bulunduğumuz ayın 12’sinde bir sikke, altın Tiberius, alacak. Sikkenin arka yüzünde bir faun ve VICTORIA yazısı bulunuyor. Bu sikkenin paha biçilemez değerde olduğuna inanılıyor. Bay Headley sikkeyi Chenies Street, Oxford Street’ten dostu Profesör Memys’e göstermek için ayın 13’ü ile 18’i arasındaki bir tarihte şehre gelecek.”

Dr. Lipsius, bu benzersiz mesajı okuduğumda yüzümde beliren şaşkınlık ifadesini görünce kıkırdadı.

“Muhakeme gücünüzün ne kadar kuvvetli olduğunu göstermek için bir şans yakaladınız,” dedi. “Bu, sıradan bir vaka değil; fazlasıyla ihtiyat ve sonsuz bir maharet gerektiriyor. Keşke hizmetimde bir Panurge⁵ olsaydı, lâkin sizin ne yapacağınızı görelim, bakalım.”

“Fakat bu bir şaka değil mi?” diye sordum. “Siz, daha doğrusu, size bu mektubu yazan kişi Bay Headley’e Ermenistan’dan bir sikke gönderildiğini

nasıl bilebilir? Ve Bay Headley’in hangi tarihte şehre gelmeyi kafasına koyduğunu bilmek nasıl mümkün olabilir? Bu işte çok fazla tahmin yürütülmüş gibi geliyor bana.”

“Sevgili Bay Walters,” diye karşılık verdi Dr. Lipsius, “biz burada tahmin işi yapmıyoruz. Makineyi harekete geçiren, deyim yerindeyse, dişlisiydi, zembereği, öyle ufak tefek ayrıntılara girersem canınızı sıkarım. Evin önünde oturup seyrin keyfini çıkarmak sahnenin gerisinde olup mekanizmayı görmekten çok daha eğlenceli değil midir sizce? Gök gürültüsü karşısında tir tir titremek, inanın bana, sahne görevlisinin top güllesini yuvarladığını görmekten evladır. Kısacası, nedeninin niçinini dert etmenin âlemi yok, en iyisi üstünüze düşeni yapmanızdır. Elbette size ayrıntılı talimat vereceğim, lâkin bir şey büyük ölçüde onun nasıl yapıldığına bağlıdır. Çoğu kez çok genç insanların edebiyatta her şeyin üslup olduğunu iddia ettiklerini duyarım ve sizi temin ederim ki aynı kural bizim çok daha nazik olan mesleğimizde de geçerlidir. Bizde üslup kesinlikle her şey demektir, sizin gibi dostlara sahip olmamızın nedeni de budur.”

Oradan hayli huzursuz bir halde çıktım; Lipsius’un her şeyi kasıtlı olarak bir esrar perdesine büründürdüğüne şüphe yoktu ve ben üstleneceğim rolün ne olduğunu bilmiyordum. Çok iğrenç âlemlere katılmışım, yine de bütün İnsanî duygulardan sıyrılmış değildim; Bay Headley’in celladı olma görevi verilecek diye yüreğim yarılıyordu.

Bir hafta sonra, ayın on altısında Dr. Lipsius odasına gelmem için işaret etti.

“Bu gece,” diye başladı, “söyleyeceklerimi lütfen iyi dinleyin, Bay Walters, hayatınızı tehlikeye atacaksınız, çünkü çok tehlikeli bir mesele bu, canınız pahasına talimatıma harfiyen uyun. Anladınız mı? Bu gece saat yedi buçuk civarında Hampstead Road boyunca Vincent Street’e ulaşıncaya kadar sakın sakın yürüyün, köşeyi dönüp devam edin, sağdan üçüncü sokakta Lambert Terrace var. Teras boyunca yürüyün, yolun karşısına geçip Hertford Street boyunca yürüyerek Lillington Square’e çıkın. Meydandaki, ikinci köşeyi dönünce Sheen Street’e gelirsiniz, ama gerçekte burası sokaktan çok boş duvarlar arasında bir geçittir. Ne yapın yapın tam sekizde bu sokağın köşesinde olun. Sokağa girip yürümeye başlayın; meydanı gözden kaybettiğiniz noktada beyaz sakallı ve bıyıklı, yaşlı bir beyefendinin bulunduğunu göreceksiniz. Adam büyük bir ihtimalle kendisini Chenies Street yerine Sheen Street’e getirdiği için bir arabacıya çıkışıyor olacaktır. Sakince yaklaşp yardım teklif edeceksiniz; o size nereye gitmek istediğini

söyleyecek, siz de ona yolu gösterebileceğinizi söyleyeceksiniz. Bu arada şunu da söyleyeyim; Profesör Memys Chenies Street’e bir ay önce taşındı; bu yüzden Bay Headley onu henüz onu yeni evinde hiç ziyaret etmedi, dahası, ileri derecede miyop olduğu gibi Londra’nın topografyasını da pek bilmez. Aslında her zaman Audley Hall’de çok okumuş bir münzevi hayatı sürmüştür.

“Eee, sizin zekânıza sahip birine daha fazlasını anlatmama gerek var mı? Adamı bu eve getireceksiniz; o zili çalacak ve üniformalı bir uşak onu içeri buyur edecek. O zaman sizin işiniz tamamlanmış olacak; eminim bunu hakkıyla becereceksiniz. Bay Headley’i kapıda bırakıp yolunuza devam edeceksiniz; sizinle ertesi gün görüşmeyi umuyorum. Size anlatabileceğim başka bir şey olduğunu gerçekten düşünmüyorum.”

Bu titiz talimatı harfiyen yerine getirdim. Tottenham Court Road’a kadar gözü kapalı değil, hayatımda önemli bir dönüm noktasına yaklaşıyor olmanın neden olduğu huzursuzluk duygusuyla yürüdüğümü itiraf ederim. Kalabalık sokakların gürültüsü ve uğultusu benim için sessiz bir gösteriden başka bir şey değildi; kafamda durmadan, durmadan bana emanet edilen göreve dönüyor ve muhtemel sonuçlarının ne olabileceğini soruyordum kendime. Dönmem gereken köşeye yaklaşırken tehlikede olduğumu düşündüm; aklıma gelen benden şüphelenildiği ve gözlemlendiğim düşüncesiyle buz kestim ve sokakta yüzüme bakan herkes gözüme bir polis memuru gibi göründü. Zamanım tükeniyordu, gökyüzü kararmaya başlamıştı ve ben tereddüt içindeydim, daha ileri gitmemeye, Lipsius’la dostlarını ebediyen terk etmeye karar vermek üzereydim. Tam bu yolu tutmaya kesin karar vermiştim ki birdenbire bütün bunların kocaman bir şaka, akla ziyan bir uydurmasyon olduğuna inandım. Ermeni ajan hakkında kim bilgi temin edebilir ki diye sordum kendi kendime. Lipsius hangi yolla Bay Headley’in hangi gün geleceğini, tam olarak hangi trene bineceğini bilebilir? Paddington’da bekleyen düzinelerce araba içinden belirli bir arabaya binmesi nasıl sağlanabilir? Bunun sadece bir şaka olduğuna karar verip neşe içinde yoluma devam ettim, Vincent Street’ten dönüp Lipsius’un ayrıntılı bir şekilde tarif ettiği yol boyunca yürüdüm. Lipsius’un adını saydığı sokakların çoğu sessiz ve insanın içini bayacak kadar yoksuldu; artık karanlık olmuştu; nadiren bir ayak sesi işitilen eski meydanlarda kendimi çok yalnız hissettim. Lipsius’un dediği gibi sokaktan çok geçide benzeyen Sheen Street’e girdiğimde gölgeler daha da kararmıştı. Burası bir yanında alçak bir duvar, ihmal edilmiş bahçeler ve evlerin kasvetli bir görünümüne sahip arka cepheleri, diğer tarafta bir kereste

deposu bulunan bir ara sokaktı. Köşeyi döndüm ve meydanı artık görmez oldum, aynı anda da büyük bir şaşkınlıkla bana anlatılan sahneyle karşılaştım. Kaldırımın kıyısında bir fayton duruyor ve elinde bir çanta, yüzünde şaşkın bir ifadeyle oturmakta olan yaşlı adam şiddetle arabacıya çıkışıyordu.

Yaklaştığımda, beyaz saçlı beyefendi öfkeden köpürerek polis çağırmak, dava etmek gibi tehditler savururken arabacının, “Evet, ama Sheen Street dediğinizden eminim, ben de sizi buraya getirdim,” dediğini duydum.

Gördüğüm manzara beni şaşkınlığa düşürdü ve göz açıp kapayıncaya kadar bana verilen talimatı yerine getirmeye karar verdim; birkaç adım attım ve arabacıyı zerrece umursamadan şapkamı çıkarıp yaşlı Bay Headley’i selamladım kibarca.

“Affedersiniz, efendim,” dedim, “bir sorun mu var? Gördüğüm kadarıyla bir yolcusunuz; belki arabacı bir hata yapmıştır. Size bir şekilde yardım edebilir miyim?”

Yaşlı adam benden tarafa döndü ve konuşurken hırladığını ve öfkeli bir köpek gibi dişlerini gösterdiğini fark ettim.

“Bu sarhoş serseri beni buraya getirdi,” dedi. “Ben ona Chenies Street’e sürmesini söyledim, o beni bu berbat yere getirdi. Ona bir kuruş ödemem, oysa okkalı da bir bahşış vermeyi düşünmüştüm. Polise başvuracağım, onu hapse atsınlar.”

Bu tehdit üzerine arabacı korkuya kapıldı. Görünürde polis var mı diye etrafına bakındı ve yüksek sesle homurdanarak basıp gitti; Bay Headley yol parasını vermekten kurtulduğu için memnuniyetle sırtıttı ve bir şilin altı peniyi, arabacının kaybettiği ‘okkalı bahşış’i, cebine attı.

“Beyefendi,” dedim, “korkarım ki bu aptal herif canınızı hayli sıkmış. Chenies Street buraya epeyce uzak, Londra’yı iyi bilmiyorsanız orayı bulmakta biraz zorlanırsınız.”

“Şöyle böyle biliyorum,” diye karşılık verdi yaşlı adam. “Önemli bir iş çıkmadıkça hiç gelmedim Londra’ya, Chenies Street’eyse adım atmış değilim.”

“Sahiden mi? Size memnuniyetle yolu gösteririm. Yürüyüşe çıkmıştım, size oraya kadar eşlik etmek benim için sorun yaratmaz.”

“15 numaralı evde oturan Profesör Memys’e gitmek istiyorum. Bu benim için çok sıkıcı bir iş; ileri derecede miyobum, kapıların üzerindeki numaraları seçemiyorum.”

“Bu taraftan lütfen,” dedim ve yola koyulduk.

Bay Headley’i pek sevimli bulduğumu söyleyemeyeceğim; yol boyu söylenip durdu. Bana adını söylediğinde kelimeleri seçerek cevap verdim; “Şu tanınmış antikite uzmanı mı?” Bundan sonra, kendisine çok kötü davrandıklarını söylediği yayımcılarla girdiği çetrefil çekişmelerin hikâyesini dinlemek zorunda kaldım. Herif, Yazarların En Hırçını’nda başlı başına bir bölümdü. Dediğine göre birçok yayımcıya servet kazandırmanın eşiğindeymiş, ancak kendisine nankörlük etmiş oldukları için bu tasarısından vazgeçmiş. Bu eski hakaretlere ve biraz önce arabacıyla yaşadığı aksiliğe ilâveten şikâyet edeceği başka şeyler de vardı. Trenle gelirken bir kurşun kalemin ucunu açıyormuş; istasyona yaklaşırken motorun ani bir sarsıntısıyla elindeki çakının elmacık kemiğinin üzerinde üçgen bir kesiğe yol açtığını söyleyerek yarasını gösterdi. Demiryolu şirketini suçladı, makiniste bela okudu ve zararlarının karşılanması için dava açacağından söz etti. Böylece nereye gittiğimize hiç dikkat etmeden yol boyu homur homur homurdandı; hal ve tavrı bana o kadar sevimsiz göründü ki ona oyun oynuyor olmaktan keyif almaya başladım.

Bununla birlikte Lipsius’un beklediği sokağa döndüğümüzde kalbim biraz daha hızlı çarpmaya başladı. Binlerce kaza olabilir diye düşündüm; tesadüfen Headley’in dostlarından biriyle karşılaşabilirdik; adam Chenies Street’i bilmiyor olsa bile onu götürdüğüm sokağı biliyor olabilirdi; Headley miyop olmasına rağmen kapıların üzerindeki numaraları seçebilir ya da aniden kuşkuya kapılıp köşedeki polise bir şeyler sormaya kalkışabilirdi. Bu yüzden hedefe yaklaştıkça kaldırımında attığım her adım bana acı veriyor, dehşete boğuyor ve yaklaşan her yaya bir tehlike tehdidi taşıyordu. Büyük bir çabayla heyecanımı bastırdım ve oldukça sakın bir tavırla, “Numara 15 demiştiniz, yanılmıyorsam?” demenin bir yolunu buldum. “Bu evden itibaren üçüncü ev. İzninizle ben burada sizden ayrılıyorum; biraz geciktim, Tottenham Court Road’un diğer tarafına gitmem gerekiyor.”

Yaşlı adam teşekkür niyetine bir şeyler homurdandı, arkamı dönüp ters yönde hızlı adımlarla uzaklaştım oradan. Bir iki dakika sonra dönüp arkama baktım ve Bay Headley’in kapı önünde durduğunu gördüm; sonra kapı açıldı ve içeri girdi. Kendi adıma rahat bir nefes aldım, semtten uzaklaşmakta acele ettim ve kendime neşeli arkadaşlar bulmaya çalıştım.

Ertesi gün Lipsius’u görmeye gitmedim. Endişe içindeydim, ne olup bittiğini ya da olmakta olduğunu bilmiyordum; kendi emniyetim açısından en makul olanın burnumu dışarı çıkarmadan evde kalmak olduğunu düşündüm.

Ancak meraktan içim içimi yiyordu; akşam olduğunda gidip benim de rol aldığım bu tuhaf dramanın nasıl sonlandığını öğrenmeye karar verdim. Geldiğimi görünce Lipsius beni başıyla selamladı ve benimle beş dakika konuşmak istediğini söyledi. Çalışma odasına geçtik; o, odada yukarı aşağı yürürken ben oturup konuşmasını bekledim.

“Azizim, Walters,” dedi sonunda, “Sizi yürekten kutlarım. Size verilen görevi çok mükemmel bir şekilde yerine getirdiniz. Bu işte çok ilerleyeceksiniz. Şuna bakın.”

Yazı masasına gidip gizli bir yaya bastı, bir çekmece hızla açıldı; Lipsius içinden çıkardığı bir şeyi masanın üzerine koydu. Bu altın bir sikkeydi, elime alıp büyük bir ilgiyle inceledim ve faun resminin etrafındaki yazıyı okudum.

“Victoria,” dedim gülümseyerek.

“Evet, size borçlu olduğumuz büyük bir ganimet. Küçük bir hata yapılmış olduğu konusunda Bay Headley’i ikna etmekte büyük zorluk yaşadım; meseleyi böyle ifade ettim. Can sıkıcı, hatta nezaketsiz biriydi; size de fazlasıyla sevimsiz gelmedi mi?”

Kaliteli ve nadir tasarımını takdir ederek sikkeyi havaya kaldırdım; darphaneden yeni çıkmış gibi düzgündü; has altının ışıldadığını ve bir lamba gibi yandığını düşündüm.

“Peki, neticede Bay Headley’e ne oldu?” diye sordum.

Lipsius gülümsedi ve omuz silkti.

“Ne fark eder ki?” dedi. “Şurda burda ya da herhangi bir yerde olabilir; ne önemi var bunun? Lâkin sorunuz beni çok şaşırttı. Siz zeki bir insansınız, Bay Walters. İyi düşünürseniz, eminim, bu soruyu bir daha sormazsınız.”

“Saygıdeğer efendim,” dedim, “bana karşı adil davrandığınızı düşünmekte zorlanıyorum. Daha demin ganimetin elde edilmesindeki katkımı övüyordunuz, doğal olarak bu meselenin nasıl sona erdiğini bilmek istiyorum. Bay Headley’i pek fazla tanımıyor olsam da onunla problemler yaşadığınızı tahmin ediyorum.”

Lipsius bir süre bana karşılık vermedi, bunun yerine yeniden odada volta atmaya başladı; belli ki düşüncelere dalmıştı.

“Söylediklerinizde sanırım bir haklılık payı var,” dedi sonunda. “Kesinlikle size minnettarız. Söylediğim gibi sizin zekânıza çok değer veriyoruz, Bay Walters. Şuraya bir göz atar mısınız?”

Başka bir odaya açılan kapıyı açtı ve içeriyi işaret etti; zeminde büyük bir sandık vardı; tabut benzeri garip bir şey. Baktım, British Museum’dakilere

benzer, ölümsüz hayatta ne gibi vakar veya umut iddiasında olduğunu bilmediğim parlak Mısır renkleriyle canlı bir şekilde boyanmış bir mumya kutusu. Sandığın içinde ölüm giysileriyle sarılıp sarmalanmış yatan mumyanın yüzü açıldı.

Başlangıçta sorduğum soruyu unutarak “Bunu gönderecek misiniz?” diye sordum.

Evet, eyalet müzesinden bir emir aldım. Daha yakından baksanıza, Bay Walters.”

Bu ses tonundan kafam karıştı; Lipsius lamba tutarken eğilip mumyanın yüzüne baktım. Geçen yüzyıllarla cildi kararmıştı; lâkin bakarken sağ elmacık kemiği üzerindeki üçgen biçimi küçük yarayı fark ettim, mumyanın kimliği birden kafama dank etti. Kandırarak eve getirdiğim adamın cesedine bakıyordum.

Hiçbir şey düşünemedim, ne yapacağım hususunda aklıma hiçbir fikir gelmedi. O uğursuz sikkeyi elimde tutuyor ve cehennem ateşini tenimde hissediyordum; bir insan salgın hastalıktan ve ölümden nasıl kaçarsa öyle kaçtım oradan, nereye gittiğimi bilmeden dehşet içinde sokağa attım kendimi. Sıkı sıkıya yumduğum avucumdaki altın sikkenin farkına varınca nereye olduğunu bilmeden fırlatıp attım, yan sokaklar, karanlık dar yollar boyunca, kalabalık bir caddeye varıncaya ve kendimi sakinleştirmeyi başarıncaya kadar koştum durdum. Sonra, yavaş yavaş kendime gelirken Lipsius’un eline düşecek olursam nasıl ciddi bir tehlikeyle karşılaşacağım kafama dank etti. Bir insandan çok insafsız bir mekanizmanın tekerine çomak sokmuş olduğumu biliyordum; talihsiz Bay Headley ile yaşadığım son macera bana Lipsius’un her tarafta ajanları olduğunu öğretmişti; ellerine düşecek olursam Lipsius’un üslup öğretisine sadık kalarak beni korkunç ve ustalıkla işkencelerle öldüreceğini öngörüydüm. Aklımı fikrimi onu ve çeşitli nedenlerle gizlenmeyi tercih eden insanları izleme yeteneklerini kanıtlamış olduğunu bildiğim üç casusunu atlatma işine verdim. Lipsius’un bu hizmetkârları iki erkekle bir kadındı; kadın içlerinde açık ara en kurnaz ve en tehlikeli olanıydı. Ama kurnazlıktan yoksun olduğumu sanmıyordum; kararımı verdim. O günden bu yana kendimi gün be gün, saat be saat Lipsius’un ve uşaklarının yaratıcılıklarına uyarladım. Bir süre bunda başarılı oldum; Londra kazan onlar kepçe beni öfkeyle araya dursunlar, gizli kalmayı başardım ve iki üç dakika içinde yok olan bir koku peşindeki çılgınca çabalarını biraz eğlenerek izledim. Beni gizlendiğim yerden çıkmaya ikna etmek için her türlü yemi attılar, her türlü hileye başvurdular. Gazetelerde

onlardan aldığım şeyi ele geçirdiklerini bildiren ilanlar yayımladılar ve en ufak bir riske girmeksizin kârlı çıkacağım toplantılar önerdiler. Onların bu çabalarına güldüm, o kadar korktuğum örgütü biraz küçük görmeye başladım ve daha çok dışarı çıkmaya cesaret ettim. Bir iki defa değil birçok defa beni yakalamakla görevlendirilen kişileri tanıdım ve çok yakınımda olmalarına rağmen onları kolayca atlatmayı becerdim; biraz acelecilikle korkacak bir şey olmadığına ve zekâmın onlarınkinden üstün olduğuna hükmettim. Ama tam da bu sırada, kurnazlığımdan dolayı kendimi kutlarken Lipsius'un casuslarından üçüncüsü olan kadın, ağını dokumaktaymış; kötü bir saatte eski bir dostu, Bayswater'da sessiz bir sokakta oturan Russell adında bir yazarı ziyaret edeceğim tuttu. Bu kadın, çok geç öğrendiğime göre, aynı evde bir iki gün önce bir oda kiralamış; böylece beni takip edip sığınağımı buldular. Ölümcül bir hata yaptığımı ve kuşatıldığımı, dediğim gibi, çok geç anladım. Er geç acıma nedir bilmeyen bir düşmanın eline geçeceğim; bu evden çıktığımda kesinlikle kaderime yürümüş olacağım. Sonumun nasıl geleceğini tahmin etmeye cüret edemiyorum. Her zaman zengin olan hayal gücüm katlanmak zorunda kalacağım tarifsiz işkence sahneleri canlandırıyor gözlerimin önünde ve biliyorum ki öldüğüm sırada çektiğim ıstırabı ve duyduğum utancı keyifle seyretmek için Lipsius hemen yanı başımda olacak.

Saatler, yo, dakikalar benim için çok değerli olmuştu. Bazen göreceğim işkenceleri düşünürken durup nihai darbeyi, olağanüstü bir ustalıkla hazırlanmış ve beni dertlerimden kurtaracak darbeyi hemen o anda yiyip yemeyeceğimi merak ediyorum. Fakat görüyorum ki bağlantı yapma gücümü yitirmiştim. O güne kadar yardımını gördüğü gücünü kaybeden, eski efsanedeki bilge kişi gibiyim. Son saatimin ne zaman çalacağını bilmiyorum, ama kaçınılmaz olarak er ya da geç çalacağını biliyorum, çok geçmez hüküm verilir, hükümden infaza çok sürmez.

* * *

Burada artık hapis kalamam. Bu gece sokaklar gürültücü kalabalıklarla dolduğunda dışarı çıkacağım ve kaçmak için son defa gayret edeceğim.

* * *

Derin bir şaşkınlık içinde Dyson defteri kapadı ve kendisini Altın Tiberius’la ilgili entrikalarla ve karşı entrikalarla karşılaştıran tuhaf olaylar dizisini düşündü. Sikkeyi emin bir yere kaldırmıştı; bu kadar olağanüstü bilgi kaynakları olan bir çetenin sikkenin yerini bilme ihtimalini düşünmek bile korkuyla titremesine yetti.

Okurken vakit hayli geç olmuştu, Walters’in o kadar korktuğu yazgıdan son anda kurtulmuş olmasını bütün yüreğiyle dileyerek defteri önünden kaldırdı.

¹ 16. yüzyıl sonlarından XIV. Louis’nin öldüğü 1715’e kadar olan dönem.

² Lat. Karşılaştırın. Confer’in kısaltılmış hali.

³ Fr. Şen yaşayın.

⁴ Machen’in *Hills of Dreams* adlı eserinin ilk başlığı The Garden of Avallaunius idi. Machen bu ismi Romalı-İngiliz ismi Vallaunius’tan uydurduğu açıklamasını yapar. Ona göre kelime Avalonlu adam (Arthur efsanesindeki mistik bölgeye gönderme) anlamına gelen Avallanius olmalıydı.

⁵ Rabelais’nin Gargantua ve Pantagriel adlı eserlerinde görülen olağanüstü becerikli uşak.

TERK EDİLMİŞ EV MACERASI

“DEDİĞİNİZ GİBİ HARİKULADE BİR HİKÂYE, OLAĞANÜSTÜ bir dizi tesadüf art arda geliyor. Altın Tiberius’u ilk defa bana gösterdiğiniz zamanki sözlerinizde hiçbir abartı görmediğimi itiraf etmeliyim. Fakat Walters’in kendisini bekleyen korkunç bir sondan korkmakta haklı olduğunu düşünüyor musunuz?

“Bilmiyorum. Hayatın kendisi tesadüf kostümü giyip rol keserken ne olup biteceğini kim tahmin edebilir ki? Belki de bu acayip hikâyenin son bölümüne henüz ulaşmamışızdır. Ama bakın Londra’nın sınırına yaklaşıyoruz; tuğla duvarların arasında, görüyorsunuz ya, boşluklar var ve ötesindeki yeşil tarlalar görünüyor.”

Dyson maharetli Bay Phillips’i tiryakisi olduğu amaçsız gezilerden birine eşlik etmesi için ikna etmişti. Londra’nın merkezinden başlayarak taş döşeli caddeler boyunca batıya doğru yürümüşler, şimdi en dış mahallelerin kırmızı hattını geçiyorlardı; çok geçmeden yarı yapılmış yol bitti ve yürüyüşlerine karaağaçların gölgesinde, sakın bir patikada devam ettiler. Çıplak varoş sokaklarını aydınlatan sarı sonbahar güneş ışığı şimdi ağaç dalları arasından süzülüyor ve düşmüş yaprakların oluşturduğu halının üzerinde şavkıyor; yağmur birikintileri ısıldıyor ve parlak ışığı gerisingeri yansıtıyordu. Engin çayırların üzerine sonbaharın son günlerinin rüzgârlar esmeye başlamadan önceki huzur ve mutluluğu çökmüştü; uzaklarda, Londra yoğun bir sis perdesinin gerisinde belli belirsiz seçiliyor; şurada burada güneş ışınları bir pencereye çarpıp onu tutuşturuyor ve hayat dolu gölgeli sokakların üzerinde bir kilisenin ince, uzun kulesi ısıldıyordu. Dyson’la Phillipps yüksek çitlerin arasında sessizce yürümeye devam ettiler ve yolun bir dönemecini dönünce ardına kadar açık paslı, eski bir demir kapıyla burun buruna geldiler, daha geride yosun kaplı bir araba yoluyla ulaşılan bir ev görünüyordu.

“Buyrun size bir kalıntı,” dedi Dyson, “öyle sanıyorum ki son demlerini

yaşıyor. Bakın, defne ağaçları ne kadar kasvetli, raşitik, kararmış, çıplak; evin sarı badanasına, yer yer yeşil rutubet lekelerine bakın. Okumak isteyen herkese evin yıkılmaya terk edildiğini söyleyen şu tabelaya bakın.

“Neden içeri girip bir göz atmıyoruz?” dedi Phillipps, “Etrafta kimsenin olduğunu sanmıyorum.”

Araba yoluna girdiler ve eski zamanlardan kalma bu yapıya doğru ağır ağır tırmandılar. Her iki tarafında kavisli kanatlar ve gerisinde bir sürü düzensiz çatı ve değişik zamanlarda ilave edildiğini gösteren çıkıntılarla kocaman ve dağınık bir evdi; kanatların üstü bir tür kubbeye örtülüydü; eve yaklaşırken bir yanda ahır ve bir çanı da olan saat kulesiyle kasvetli sedir ağaçları kümesini gördüler. Bunca çürüme belirtisiyle çelişen bir tek şey vardı; güneş karaağaçların gerisinden batıyor, bütün batı ve güney alev alev yanıyordu; üst katın pencereleri gökyüzünün ihtişamını yansıtıyor ve sanki kan ve ateş birbirine karışmış gibi görünüyordu. Evin, Dyson’ın işaret ettiği gibi yeşil ve kara renkli hastalıklı lekelerle kaplı sarı renkli cephesinin önünde, bir zamanlar bakımlı olduğundan kuşku duyulamayacak, ama şimdi kaderine terk edilmiş, çiçek tarhlarını istila etmeye çalışan yabancı otlarla, ısrırganlarla ve iri iri kuzukulaklarıyla dolu bir çimenlik uzanıyordu. Araba yolunun her iki yanındaki kaidelerinden yuvarlanan ayaklı vazolar kırılmış, parçaları etrafa saçılmış vaziyette yerde yatıyor; çimenliği ve araba yolunu bürüyen ıslak ve kaygan mantarsı bir bitki örtüsü toprağın üzerinde kapanmayan bir yara gibi duruyordu. Çimenliğin bakımsız otlarının arasında, havuzunun kenarları eskilikten ufalanan; bir zamanlar nilüferlerin çiçek açmış olduğu, durgun suyu yeşil bir köpükle kaplı harap bir çeşme vardı ve ortasındaki pas yeniği bronz Triton’un elinde tuttuğu salyangoz kırılmıştı.

“Burada,” dedi Dyson, “İnsan çürümenin ve ölümün bir muhasebesini yapabilir. Bütün sahne çürümenin işaretleriyle dolu; sedir ağaçlarının gölgesi ve alacakaranlığın kasveti etrafı kuşatmış, rutubetin olduğu her yerde kendine bir yuva bulmuştu; hava bile sahneye göre değişmiş. İtiraf ederim ki benim için bu terk edilmiş ev bir mezarlık kadar manevi; ayrıca kendi haline bırakılmış havuzun ortasındaki şu yapayalnız Triton’da yüce bir şeyler buluyorum. O, Tanrıların sonuncusu; onu geride bıraktılar ve o, suyun üstüne düşen suyun sesini ve eski güzel günleri hatırlıyor.”

“Sizin düşüncelerinizden son derece hoşlanıyorum,” dedi Phillipps, “ama izninizle evin kapısının açık olduğuna dikkatinizi çekmek istiyorum.”

“İçeri girelim, öyleyse.”

Kapı aralıktı, küf kokulu bir salondan geçerek bitişik odaya baktılar.

Burası evin arkasına kadar uzanan büyük bir odaydı, kırmızı renkli parlak havlı duvar kâğıdı uzun şeritler halinde soyulmuş ve yerden yükselen rutubetle belli belirsiz kararmıştı; kadim kil, nemli, soğuk, pis kokulu toprak yeniden yükseliyor, insanoğlunun eseri olarak ne varsa bunca yılın ardından boyun eğdiriyordu. Zemin kalın bir toz tabakasıyla kaplıydı ve boyalı tavanın canlı renkleri solmuş mitolojik figürleri rutubetten bambaşka bir esere dönüşmüştü. Çocuk melekler kollarını ileri uzatmadan, elleriyle çelenkleri yakalamış gibi yaparak neşe içinde birbirini kovalamıyorlardı artık, sadece eski kaygısız dünyanın ve onun el üstünde tutulan göreneklerinin vahşi bir parodisi görölüyordu; aşk dansları ölüm dansına dönüşmüştü; güzel kolların üzerini irinli, kapkara kesecikler, iyileşmeyen yaralar kaplamıştı; gülümseyen yüzler çürümüşü ve çocuk kanı iğrenç hastalıkların mikroplarıyla fokur fokur kaynıyordu; resim gülün kalbini yiyip bitiren kurtların mayalanmasının bir alegorisiydi.

Tuhaf bir şekilde, boyalı tavanın altında, çürüyen duvarların önünde boş mekânın tek mobilyası, iki eski sandalye duruyordu. Yüksek arkalı, kavisli kolçaklı, burma ayaklı, solmuş altın varak kaplı, lime lime damasko döşemeli; her ikisi de sembolizmin bir parçasıydı ve Dyson şaşkınlıkla, “Bakın burada ne var!” diye haykırdı. “Kimler oturdu acaba bu sandalyelerde? Sarı dantel farbalalı ve elmas tokalı saten giysili kim arkadaşına *a conté fleurettes*?¹ Phillipps biz başka bir çağdayız. Keşke size sunacak biraz enfiyem olsaydı, ama olmadığına göre oturup tütün içmeyi teklif ediyorum. Kötü bir alışkanlık bu elbette, ama ben kurallara fazla bağlı biri değilim.”

Garip sandalyelere oturup matlaşmış, kirli camlardan harap olmuş bahçeyi, devrilmiş ayaklı vazoları ve terk edilmiş Triton’u seyrettiler.

Çok geçmeden Dyson on sekizinci yüzyıl beyefendisi havalarına girmeye son verdi; artık hayali farbalaları çekiştirmiyor ya da görünmez enfiye kutularına eliyle pat pat vurmuyordu.

“Çok saçma bir fikir, ama,” dedi sonunda, “birisi inliyormuş gibi bir gürültü duyuyorum sanki. Dinleyin; yo, artık işitmiyorum. İşte yine başladı! Fark ettiniz mi, Phillipps?”

“Hayır, bir şey işittiğimi söyleyemem. Ama inanın bana, böyle eski yerler her zaman gürültü yankılarıyla dolu, sahildeki deniz hayvanı kabuklarına benzer. Eski kirşler, çürüyen parçalar biraz bel verir ve gıcırda; böyle evler, öyle sanıyorum ki, bütün gece seslerle çınlar; yavaş bir şekilde ve kesin olarak başka biçimlere bürünen maddi seslerle; meşeyi içten içe kemiren

kurtların sesi; birbirine sürtünen taşların sesi ve zamanın fethinin sesi.”

Eski sandalyelerde sessizce oturmaya devam ettiler ve küflü, eski hava - yüz yıl öncesinin havası- giderek daha da ağırlaştı.

“Bu yeri hiç sevmedim,” dedi Phillipps, uzun bir sessizlikten sonra. “Hastalıklı, sağlığa zararlı bir koku varmış gibi geliyor bana, sanki bir şey yanıyormuş gibi.”

“Haklısınız; burada kötü bir koku var. Acaba ne? Dinleyin! Bunu işittiniz mi?”

Yankı yapan bir ses, sonsuz bir hüznün ve sonsuz bir acı ifade eden bir ses, sessizliği yardı; iki adam korku içinde bakıştı; bilinmeyenden duyulan korkuyla gözleri parladı.

“Hadi,” dedi Dyson, “bunun ne olduğunu görmeliyiz,” salona döndüler ve sessizce ortalığı dinlediler.

“Biliyor musunuz,” dedi Phillipps, “çok saçma, ama ben bu kokuyu yanık et kokusuna benzetiyorum.”

Her adımda gıcırdayan merdiveni tırmandılar; koku yoğun ve dayanılmaz bir hal aldı; odanın ölüm kokan havası soluklarını kesti. Açık bir kapıdan geçerek büyük bir odaya girdiler ve gördükleri manzara karşısında korkuya kapılıp içgüdüyle birbirlerine tutundular.

Zeminde yatan çıplak bir adam vardı; kolları ve bacakları genişçe açılarak yere çakılmış büyük çivilere bağlanmıştı. Gövdesi yarılmış ve çok iğrenç bir şekilde sakatlanmıştı; kızıl demirle dağlanmış, insan biçiminde utanç verici bir kalıntı. Gövdesinin orta yerinde bir kömür ateşi hâlâ içten içe yanıyordu; eti tamamen yanıp kömür olmuştu. Adam ölmüştü, ama işkencesinin kapkara dumanı hâlâ tütüyordu.

“Gözlüklü genç adam,” dedi Bay Dyson.

SON

¹ Fr. Güzel sözler söyledi; iltifatlar etti.